

EURÓPAI KÖZPONTI BANK

EURORENSZER

A MONETÁRIS POLITIKA VÉGREHAJTÁSA AZ EUROÖVEZETBEN

2008. NOVEMBER

ECB EZB EKT EKP

**AZ EURORENSZER
MONETÁRIS POLITIKAI
ESZKÖZEINEK ÉS
ELJÁRÁSAINAK
ÁLTALÁNOS
DOKUMENTÁCIÓJA**

HU

EURÓPAI KÖZPONTI BANK

EURORENDSZER

A MONETÁRIS POLITIKA VÉGREHJTÁSA AZ EUROÖVEZETBEN

2008. NOVEMBER

Az EKB 2008.
évi kiadványain
az 10 eurós bankjegy
egy motívuma látható.

AZ EURORENDSZER MONETÁRIS POLITIKAI ESZKÖZEINEK ÉS ELJÁRÁSAINAK ÁLTALÁNOS DOKUMENTÁCIÓJA

© Európai Központi Bank (2008)

Cím:

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main, Németország

Postacím:

Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt am Main, Németország

Telefon:

+49 69 1344 0

Honlap:

<http://www.ecb.europa.eu>

Fax:

+49 69 1344 6000

*Valamennyi jog fenntartva. A kiadvány
kizárólag oktatási és nem kereskedelmi
célből, a forrás feltüntetésével
sokszorosítható.*

*Jelen kiadvány rendelkezései
2009. február 1-jétől irányadóak.*

ISSN 1830-2807 (elektronikus formában)

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS

I. FEJEZET

A MONETÁRIS POLITIKA KERETEINEK ÁTTEKINTÉSE

- 1.1 A Központi Bankok Európai Rendszere
- 1.2 Az eurorendszer céljai
- 1.3 Az eurorendszer monetáris politikai eszközei
  - 1.3.1 Nyílt piaci műveletek
  - 1.3.2 Jegybanki rendelkezésre állás
  - 1.3.3 Kötelező tartalék
- 1.4 Ügyfelek
- 1.5 Elfogadható fedezetek
- 1.6 A monetáris politika kereteinek módosítása

2. FEJEZET

ÜGYFÉLKÖR

- 2.1 Az alkalmasság általános feltételei
- 2.2 Az ügyfelek kiválasztása gyorstenderekhez és kétoldalú műveletekhez
- 2.3 Szankciók az ügyfelek kötelezettség-szegése esetén
- 2.4 Felfüggesztés vagy kizárás prudenciális okokból vagy nemteljesítés miatt

3. FEJEZET

NYÍLT PIACI MŰVELETEK

- 3.1 Penziós ügyletek
  - 3.1.1 Általános szempontok
  - 3.1.2 Irányadó refinanszírozási műveletek
  - 3.1.3 Hosszabb lejáratú refinanszírozási műveletek
  - 3.1.4 Finomhangoló penziós műveletek
  - 3.1.5 Strukturális penziós műveletek
- 3.2 Végeleges adásvételi (outright) ügyletek
- 3.3 EKB-kötvények kibocsátása
- 3.4 Devizaswap
- 3.5 Lekötött betétek gyűjtése

7 4. FEJEZET

JEGYBANKI RENDELKEZÉSRE ÁLLÁS

- 4.1 Aktív oldali rendelkezésre állás 21
- 4.2 Betéti rendelkezésre állás 22

8

5. FEJEZET

ELJÁRÁSOK

- 8 5.1 Tendereljárás 24
  - 8 5.1.1 Általános szempontok 24
  - 8 5.1.2 Tendemaptár 25
  - 8 5.1.3 Tenderek meghirdetése 26
  - 10 5.1.4 Az ajánlatok elkészítése és benyújtása 27
  - 10 5.1.5 A tenderallokáció menete 28
  - 10 5.1.6 A tendereredmények kihirdetése 32
- 11 5.2 Kétoldalú műveletekre vonatkozó eljárások 32
- 5.3 Elszámolási eljárások 33
  - 12 5.3.1 Általános szempontok 33
  - 12 5.3.2 Nyílt piaci műveletek elszámolása 34
  - 12 5.3.3 Napvégi záráshoz kapcsolódó eljárások 34

13 6. FEJEZET

ELFOGADHATÓ FEDEZETI ESZKÖZÖK

- 6.1 Általános szempontok 35
- 14 6.2 Fedezeti eszközök részletes elfogadhatósági feltételei 35
  - 6.2.1 A forgalomképes eszközök alkalmassági feltételei 36
  - 6.2.2 A nem forgalomképes eszközök alkalmassági feltételei 38
  - 6.2.3 Az elfogadható fedezetek használatára vonatkozó további követelmények 40
- 16 6.3 Az eurorendszer hitelminősítő rendszere 42
  - 16 6.3.1 Hatásköre és összetevői 42
  - 17 6.3.2 A forgalomképes eszközök magas hitelminőségi követelményeinek meghatározása 44
  - 17 6.3.3 A nem forgalomképes eszközök magas hitelminőségi követelményeinek meghatározása 46

6.3.4	A hitelminősítő rendszerek elfogadhatósági feltételei	48	6	Az ügyfelek kötelezettségzegése esetén alkalmazandó eljárások és szankciók	106
6.3.5	A hitelminősítő rendszerek teljesítményének értékelése	50	7	A hitelszerződésekre szóló érvényes hitelbiztosíték létrehozása	108
6.4	Kockázatkezelési intézkedések	51			
6.4.1	Általános alapelvek	51			
6.4.2	A forgalomképes eszközök esetében alkalmazott kockázatkezelési intézkedések				
6.4.3	A nem forgalomképes eszközök esetében alkalmazott kockázatkezelési intézkedések				
6.5	Az elfogadható fedezetek értékelésének alapelvei				
6.6	Az elfogadható fedezetek határon átnyúló használata				
6.6.1	Központi bankok levelezőbanki modellje				
6.6.2	Az értékpapír-elszámlási rendszerek közötti kapcsolatok				
6.7	Nem euróban denominált fedezet elfogadása különleges esetben				
7. FEJEZET					
KÖTELEZŐ TARTALÉK					
7.1	Általános szempontok				
7.2	Kötelező tartalék képzésére kötelezett intézmények				
7.3	A kötelező tartalék meghatározása				
7.4	A tartalékkötelezettség teljesítése				
7.5	Adatszolgáltatás, igazolás és a tartalékalap felülvizsgálata				
7.6	A kötelezőtartalékolási előírások megsértése				
FÜGGELÉK					
1	Példák monetáris politikai műveletekre és eljárásokra	69			
2	Fogalomtár	82			
3	Az ügyfélkör kiválasztása monetáris politikai célokból végrehajtott devizapiaci intervenció és devizaswapügyletekhez	94			
4	Az Európai Központi Bank rendelkezése a pénzügyi és banki statisztikák készítéséről	95			
5	Az eurorendszer tagjainak honlapjai	105			
				KERETES ÍRÁSOK, ÁBRÁK ÉS TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE	
				Keretes írások	
			1	EKB-kötvény kibocsátása	18
			2	Devizaswap	19
			3	A tendereljárás műveleti lépései	24
			4	Fix kamatú tenderek allokálása	28
			5	Változó kamatú eurotenderek allokálása	29
			6	Változó kamatú devizaswaptenderek allokálása	31
			7	Kockázatkezelési intézkedések	51
			8	Fedezetkiegészítési felhívások kiszámítása	55
			9	Tartalékalap és tartalékráták	64
			10	A kötelezőtartalék-állomány kamatozásának kiszámítása	66
			62	Ábrák	
			1	A tender műveleti lépéseinek szokásos ütemezése	25
			2	A gyorstender műveleti lépéseinek szokásos ütemezése	25
			3	Központi bankok levelezőbanki modellje	58
			4	Az értékpapír-elszámlási rendszerek közötti kapcsolatok	60
				Táblázatok	
			1	Az eurorendszer monetáris politikai műveletei	10
			2	Az irányadó és a hosszabb lejáratú refinanszírozási műveletek szokásos üzletkötési napjai	26
			3	Az eurorendszer nyílt piaci műveleteinek szokásos elszámolási napjai	33
			4	Az eurorendszer monetáris politikai műveleteiben elfogadható fedezetek	41

5	ECAI-hitelminősítéssel nem rendelkező kibocsátó, adós vagy garanciavállaló regionális kormányzatok, helyi önkormányzatok és állami szektorbeli intézmények implicit hitelminősítése	44
6	Forgalomképes eszközök likviditási kategóriái	53
7	Az elfogadható, piacképes eszközökre alkalmazott haircut	54
8	Az I–IV. kategóriába sorolt elfogadható, forgalomképes, inverz változó kamatú adósságinstrumentumokra alkalmazott haircutok	54
9	Fix kamatú hitelkövetelésekre alkalmazott haircut	56

RÖVIDÍTÉSEK

CCBM	központi bankok levelezőbanki modellje (<i>Correspondent Central Banking Model</i>)
CET	közép-európai idő (<i>Central European time</i>)
CRD	tőkekövetelmény-irányelv (<i>Capital Requirements Directive</i>)
CSD	központi értéktár (<i>Central Securities Depository</i>)
ECAF	az eurorendszer hitelminősítő rendszere (<i>Eurosystem credit assessment framework</i>)
ECAI	külső hitelminősítő intézet (<i>external credit assessment institution</i>)
EKB	Európai Központi Bank (<i>European Central Bank</i>)
EGT	Európai Gazdasági Térség (<i>European Economic Area</i>)
EGK	Európai Gazdasági Közösség (<i>European Economic Community</i>)
EK	Európai Közösség (<i>European Community</i>)
ESA 95	a nemzeti számlák európai rendszere (ESA 1995) (<i>European System of National Accounts 1995</i>)
EU	Európai Unió (<i>European Union</i>)
ICAS	az NKB saját hitelminősítő rendszere (<i>NCB in-house credit assessment system</i>)
ICSD	nemzetközi központi értéktár (<i>International Central Securities Depository</i>)
IDC	napközbeni hitel (<i>intraday credit</i>)
IRB	belső minősítésen alapuló rendszer (<i>internal ratings-based system</i>)
ISIN	ISIN azonosító szám / nemzetközi értékpapír-azonosító szám (<i>International Securities Identification Number</i>)
KBER	Központi Bankok Európai Rendszere (<i>European System of Central Banks</i>)
MPI	monetáris pénzügyi intézmény (<i>monetary financial institution</i>)
NKB	nemzeti központi bank (<i>National Central Bank</i>)
PD	nemteljesítés valószínűsége (probability of default)
PPA	pénzpiaci alap (<i>money market fund</i>)
PSE	állami szektorbeli intézmények (<i>public sector entities</i>)
RMBD	jelzáloggal biztosított lakossági adósságinstrumentum (<i>retail mortgage backed debt instrument</i>)
RT	minősítő eszköz (<i>rating tool</i>)
SSS	értékpapír-elszámolási rendszer (<i>securities settlement system</i>)
TARGET	transzeurópai automatizált valós idejű bruttó elszámolási rendszer (<i>Trans-European Automated Real-time Gross Settlement Express Transfer System</i>) az EKB/2005/16 iránymutatásban meghatározottak szerint
TARGET2	transzeurópai automatizált valós idejű bruttó elszámolási rendszer az EKB/2007/2 iránymutatásban meghatározottak szerint
UCITS	átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozások (<i>undertaking for collective investment in transferable securities</i>)
VIBER	valós idejű bruttó elszámolási rendszer (<i>real-time gross settlement</i>)

BEVEZETÉS

Ez a dokumentum az eurorendszer által az euroövezetben* alkalmazott egységes monetáris politika számára választott működési keretet mutatja be. Az eurorendszer monetáris politikai eszközei és eljárásai jogi keretének részeként az eurorendszer monetáris politikai eszközeinek és eljárásainak „alapdokumentuma”-ként (a továbbiakban *Általános dokumentáció*) szolgál, és fő célja, hogy ezekről az eszközökről és eljárásokról megfelelően tájékoztassa az ügyfeleket.

Az *Általános dokumentáció* az ügyfelekre önmagában jogokat nem ruház, és kötelezettségeket sem ró. Az eurorendszer és az ügyfelek között fennálló jogviszony megfelelő szerződéses, illetve szabályozási rendelkezéseken alapul.

A dokumentum hét fejezetből áll. Az 1. fejezet az eurorendszer monetáris politikájának működési keretéről nyújt áttekintést. A 2. fejezet az eurorendszer monetáris politikai műveleteit végző ügyfélkörre vonatkozó alkalmassági feltételeket határozza meg. A 3. fejezet a nyílt piaci műveleteket, a 4. fejezet pedig az ügyfélkör számára folyamatosan rendelkezésére álló műveleteket mutatja be. Az 5. fejezet a monetáris politikai műveletek végrehajtása során alkalmazott eljárásokat határozza meg. A 6. fejezet a monetáris politikai műveletekben alkalmazott fedezetértékelés feltételeit ismerteti. Végül a 7. fejezet az eurorendszer kötelezőtartalék-rendszerét mutatja be.

A függelékek a következőket tartalmazzák: példák a monetáris politika működésére; szöveget; az eurorendszer devizaintervenciós műveleteiben részt vevő ügyfelek kiválasztására vonatkozó kritériumok; az Európai Központi Bank pénzügyi és banki statisztikai adatszolgáltatási követelményei; az eurorendszer honlapjainak listája; a kötelezettségek nemteljesítése esetén alkalmazandó eljárások és szankciók; további jogi követelmények a hitelkövetelésekre szóló érvényes hitelbiztosítékok létrehozására az eurorendszerrel szemben fedezetként nyújtott hitelkövetelések esetében.

* Az Európai Központi Bank Kormányzótanácsa elfogadta, hogy az „eurorendszer” kifejezésen a Központi Bankok Európai Rendszerének azon alkotórészeit érti, amelyek alapvető feladatait végzik, azaz az Európai Közösséget létrehozó szerződésnek megfelelően a közös valutát bevezetett tagállamok nemzeti központi bankjait és az Európai Központi Bankot.

I. FEJEZET

A MONETÁRIS POLITIKA KERETEINEK ÁTTEKINTÉSE

I.1 A KÖZPONTI BANKOK EURÓPAI RENDSZERE

A Központi Bankok Európai Rendszere (KBER) az Európai Központi Bankból (EKB) és az Európai Unió (EU) tagállamainak nemzeti központi bankjaiból áll.¹ A KBER tevékenységét az Európai Közösséget létrehozó szerződéssel (Szerződés), valamint a Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank alapokmányával (KBER-alapokmány) összhangban végzi. A KBER irányítását az EKB döntéshozó testületei végzik: nevezetesen az EKB Kormányzótanácsa felelős a monetáris politika kialakításáért, míg az Igazgatóság hatáskörébe tartozik a monetáris politika végrehajtása a Kormányzótanács döntéseivel és iránymutatásaival összhangban. Az EKB a lehetségesnek és megfelelőnek tartott mértékig, valamint a működés hatékonyságára törekedve igénybe veszi a nemzeti központi bankok (NKB)² segítségét az eurorendszer feladatkörébe tartozó műveletek végrehajtása során. A nemzeti központi bankok, amennyiben a monetáris politika végrehajtásához szükséges, megoszthatják az eurorendszer tagok között az eurorendszer műveleteiben résztvevő ügyfelekkel kapcsolatos információkat, például a működési adatokat.³ Az eurorendszer monetáris politikájával kapcsolatos műveleteket valamennyi tagállamban⁴ azonos szabályok szerint kell végrehajtani.

I.2 AZ EURORENDSZER CÉLJAI

A Szerződés 105. cikke értelmében az eurorendszer elsődleges célja az árstabilitás fenntartása. Az árstabilitással kapcsolatos elsődleges célkitűzés sérelme nélkül, az eurorendszer támogatja az Európai Közösség általános gazdaságpolitikáját. E célok megvalósítása során az eurorendszer a szabad versenyen alapuló nyitott piacgazdaság elvével összhangban tevékenykedik, segítve az erőforrások hatékony elosztását.

I.3 AZ EURORENDSZER MONETÁRIS POLITIKAI ESZKÖZEI

Az eurorendszernek céljai elérése érdekében monetáris politikai eszköztár áll a rendelkezé-

sére: nyílt piaci műveleteket hajt végre, jegybanki rendelkezésre állást biztosít, valamint a hitelintézeteknek az eurorendszerrel vezetett számláikon kötelező tartalék képzését írja elő.

I.3.1 NYÍLT PIACI MŰVELETEK

A nyílt piaci műveletek fontos szerepet játszanak az eurorendszer monetáris politikájában a kamatlábak alakítása, a piac likviditási helyzetének kezelése, valamint a monetáris politika aktuális irányvonalának jelzése érdekében. Az eurorendszernek öt eszköztípus áll rendelkezésére a nyílt piaci műveletek végrehajtása során. A legfontosabb eszközfajta a *penziós ügylet*, amelynek alkalmazása visszavásárlási megállapodások vagy értékpapírfedezet mellett történő hitelezés alapján történik. Az eurorendszer szintén alkalmazhatja a *végleges adásvételi (outright) ügyleteket*, a *kötvénykibocsátást*, a *devizaswapot* és a *lekötött betétek gyűjtését*. A nyílt piaci műveleteket az EKB kezdeményezi, egyúttal dönt az alkalmazandó eszközről, valamint a végrehajtás szabályairól. Ezek a műveletek tenderrel, gyorstenderrel vagy kétoldalú eljárással hajthatók végre.⁵ Céljuktól, gyakoriságuktól és az alkalmazott eljárásoktól függően az eurorendszer nyílt piaci műveletei az alábbi négy csoportba oszthatók (lásd még az 1. táblázatot):

- 1 Megjegyzendő, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződéssel (Szerződés) összhangban, azoknak a tagállamoknak a nemzeti központi bankjai, amelyek még nem vezették be a közös valutát, megtartják az országos törvényekben rájuk ruházott hatáskört a monetáris politikai irányításban, tehát nem vesznek részt az egységes monetáris politikában.
- 2 Ebben a dokumentumban a „nemzeti központi bank” megnevezéssel azoknak a tagállamoknak a nemzeti központi bankjaira utalunk, amelyek a Szerződésnek megfelelően átvették a közös valutát.
- 3 Ezek az információk a KBER alapokmányának 38. cikke értelmében a szolgálati titoktartási kötelezettség alá esnek.
- 4 Ebben a dokumentumban a „tagállam” megnevezéssel olyan tagállamra utalunk, amely a Szerződésnek megfelelően átvette az egységes pénznemet.
- 5 Az eurorendszer nyílt piaci műveleteinek végrehajtásához szükséges különböző eljárásokat, azaz a tendereket, gyorstendereket és a kétoldalú eljárásokat az 5. fejezet mutatja be. A *tenderek* esetében maximum 24 óra telik el a tender meghirdetése és az elfogadott ajánlatok visszaigazolása között. A tendereken a 2.1 fejezetben foglalt általános feltételeknek megfelelő valamennyi ügyfél részt vehet. A *gyorstendert* rendszeren 90 percen belül kell végrehajtani. Az eurorendszer a gyorstenderben való részvételre az ügyfeleket korlátozott számban választhatja ki. Kétoldalú eljárásról minden olyan más esetet értünk, amelynek keretében az eurorendszer egy vagy több ügyféllel tendereljárás nélkül köt ügyletet. A kétoldalú eljárások közé tartoznak a tőzsdéken és piaci közvetítőkön keresztül kötött ügyletek.

- Az *irányadó refinanszírozási műveletek* (main refinancing operations) közé tartoznak a rendszeres, likviditásbővítő penziós ügyletek, heti gyakorisággal és általában egyhetes lejáratúval. A műveleteket a nemzeti központi bankok tenderek útján végzik. Az irányadó refinanszírozási műveletek kulcsfontosságú szerepet töltenek be abban, hogy az eurorendszer nyílt piaci műveleteinek célkitűzései megvalósuljanak.
- A *hosszabb lejáratú refinanszírozási műveletek* (longer-term refinancing operations) olyan likviditásbővítő penziós ügyletek, amelyeket havi gyakorisággal, általában háromhavi lejáratra kötnek. További hosszabb lejáratú refinanszírozást biztosítanak az ügyfelek részére, és a nemzeti központi bankok által kiírt tender útján bonyolítják le őket. A hosszabb távú refinanszírozási műveletek végrehajtása során az eurorendszer rendszerint semmilyen jelzést nem kíván közvetíteni a piac felé, így normál körülmények között kamatláb-elfogadóként jár el.
- A *finomhangoló műveletek* (fine-tuning operations) végrehajtása eseti alapon történik. Céljuk a piac likviditási helyzetének kezelése, valamint a kamatlábak alakítása, különösen azoknak a hatásoknak az enyhítése érdekében, amelyeket a piac váratlan likviditásingadozásai gyakorolnak a kamatlábakra. A finomhangoló műveletek a tartalékolási periódus utolsó napján alkalmazhatók, azoknak a likviditási egyensúlyi zavaroknak az elhárítására, amelyek az utolsó irányadó refinanszírozási művelettel végzett elosztás óta merültek fel. A finomhangoló műveleteket elsősorban penziós ügyletek formájában bonyolítják le, emellett vagy devizaswap vagy lekötött betét gyűjtése útján hajthatók végre. A finomhangoló műveletek során alkalmazott eszközöket és eljárásokat mindig a tranzakció adott típusához és a művelet konkrét célkitűzéséhez kell igazítani. Ezeket a műveleteket a nemzeti központi bankok rendszerint gyors-tender vagy kétoldalú eljárás alapján hajtják végre. Az EKB Kormányzótanácsa kivételes helyzetben dönthet úgy, hogy a szükséges

kétoldalú finomhangoló műveleteket maga az EKB hajtja végre.

- Az eurorendszer *strukturális műveleteket* (structural operations) is végrehajthat kötvénykibocsátás, penziós ügyletek és végleges adásvételi (outright) ügyletek útján. Ezekre a műveletekre akkor kerül sor, amikor az EKB az eurorendszer pénzügyi szektorral szembeni strukturális helyzetét kívánja kiigazítani (akár rendszeresen, akár esetenként). A penziós ügyletek és az adósságinstrumentumok kibocsátása formájában megvalósuló strukturális műveleteket a nemzeti központi bankok tender útján hajtják végre. A végleges adásvételi (outright) ügyletek formájában megvalósuló strukturális műveletekre kétoldalú eljárások alapján kerül sor.

1.3.2 JEGYBANKI RENDELKEZÉSRE ÁLLÁS

A jegybanki rendelkezésre állás az egynapos (O/N) likviditás bővítésére és szűkítésére szolgál, jelzi a monetáris politika általános irányvonalát, illetve határt szab az egynapos (O/N) piaci kamatlábnak. Az elfogadott ügyfelek számára két konstrukció áll rendelkezésre, amelyeket saját kezdeményezésükre vehetnek igénybe, feltéve, hogy megfelelnek az üzleti feltételeknek (lásd még az 1. táblázatot):

- Az ügyfelek az egynapos (O/N) likviditás biztosítására elfogadható fedezetek ellenében igénybe vehetik a nemzeti központi bankok által nyújtott *aktív oldali rendelkezésre állást* (marginal lending facility). Rendes körülmények között az ügyfelek hitellimitektől vagy más korlátozásoktól függetlenül igénybe vehetik ezt a konstrukciót, feltéve, hogy elegendő fedezeti eszközzel rendelkeznek. Az aktív oldali rendelkezésre állás kamatlába általában az egynapos (O/N) piaci kamatláb felső határát is jelzi.
- Az ügyfelek a *betéti rendelkezésre állás* (deposit facility) igénybevételével egynapos (O/N) betétet helyezhetnek el a nemzeti központi bankoknál. Rendes körülmények között az ügyfelek betéti limitek vagy más

I. táblázat: Az eurorendszer monetáris politikai műveletei

Monetáris politikai művelet	Tranzakció típusa		Lejárat	Gyakoriság	Eljárás
	Likviditásbővítő	Likviditáscsökkentő			
Nyílt piaci művelet					
Irányadó refinanszírozási művelet	Penziós ügylet	-	1 hét	Hetente	Tender
Hosszabb lejáratú refinanszírozási művelet	Penziós ügylet	-	3 hónap	Havonta	Tender
Finomhangoló művelet	Penziós ügylet Devizaswap	Penziós ügylet Lekötött betétek gyűjtése Devizaswap	Nem szabványos	Nem rendszeres	Gyorstender Kétoldalú eljárás
Strukturális művelet	Penziós ügylet	Kötvénykibocsátás	Szabványos/ Nem szabványos	Rendszeres és nem rendszeres	Tender
	Végleges (outright) vétel	Végleges (outright) eladás	-	Nem rendszeres	Kétoldalú eljárás
Jegybanki rendelkezésre állás					
Aktív oldali rendelkezésre állás	Penziós ügylet	-	Egynapos (O/N)	Ügyfél kezdeményezésére	
Betéti rendelkezésre állás	-	Betét	Egynapos (O/N)	Ügyfél kezdeményezésére	

korlátozások nélkül igénybe vehetik a betéti konstrukciót. A betét kamatlába általában az egynapos (O/N) piaci kamatláb alsó határát is jelzi.

A jegybanki rendelkezésre állást decentralizált formában, a nemzeti központi bankok kezelik.

1.3.3 KÖTELEZŐ TARTALÉK

Az eurorendszer kötelezőtartalék-rendszerét az euroövezetben működő hitelintézetekre kell alkalmazni. A rendszer elsődleges célja a pénzpiaci kamatok stabilizálása, valamint strukturális likviditási szükséglet létrehozása (vagy bővítése). Az egyes hitelintézetek tartalékképzési kötelezettségét mérlegtételeik arányában kell megállapítani. A kamatlábak stabilizálásának érdekében az eurorendszer kötelezőtartalék-rendszere a hitelintézetek számára lehetővé teszi, hogy tartalékaikat átlagszámítással állapítsák meg. A tartalékképzési követelménynek való megfelelés megállapítása a hitelintézetek által fenntartott átlagos napi tartalékállomány alapulvételével történik. A hitelintézetek kötelezőtartalék-állományára az eurorendszer irányadó refinanszírozási műveleteinek kamatlába szerint kell kamatot fizetni.

1.4 ÜGYFELEK

Az eurorendszer monetáris politikájának kereteit úgy alakították ki, hogy lehetővé váljon az ügyfelek minél szélesebb körének részvétele. A KBER alapokmányának 19.1 cikke szerint a tartalékképzési kötelezettség hatálya alá tartozó hitelintézetek igénybe vehetik a jegybanki rendelkezésre állást, illetve tender és végleges ügyletek útján vehetnek részt nyílt piaci műveletekben. A finomhangoló műveletek esetében az eurorendszer korlátozott számú ügyfelet választhat ki. A monetáris politikai célokból végzett devizaswapok végrehajtása aktív devizapiaci szereplőkkel történik. Az ilyen műveletek ügyfélköre azokra az euroövezetben található intézményekre korlátozódik, amelyeket az eurorendszer devizaintervenciós műveleteihez kiválasztott.

1.5 ELFOGADHATÓ FEDEZETEK

A KBER alapokmányának 18.1 cikke alapján az eurorendszer valamennyi hitelezési műveletének (vagyis likviditásbővítő monetáris politikai műveletek, napközbeni hitel) megfelelő fedezeten kell alapulnia. Az eurorendszer művele-

teihez a fedezeti eszközök széles körét fogadja el. Az eurorendszer kidolgozta az eurorendszer valamennyi hitelműveletéhez elfogadható fedezetek egységes keretrendszerét (amely „egységes lista” [Single List] néven is ismeretes). 2007. január 1-jén a Gazdasági és Monetáris Unió harmadik szakaszának kezdete óta érvényben lévő kétszorosított rendszert egységes keretrendszer váltotta fel. Az egységes rendszer magába foglalja mindazokat a forgalomképes és nem forgalomképes eszközöket, amelyek kielégítik az eurorendszer által meghatározott egységes euroövezeti alkalmassági feltételeket. Nincs különbség a forgalomképes és nem forgalomképes eszközök minősége, illetve az eszközöknek az eurorendszer különböző típusú monetáris politikai műveleteire való alkalmassága szempontjából, kivéve, hogy a nem forgalomképes eszközöket az eurorendszer végleges adásvételi (outright) ügyleteknél nem használja. Valamennyi elfogadható fedezet használható határokon átnyúló módon a központi bankok levelezőbanki modelljén (CCBM), továbbá forgalomképes eszközök esetében, az EU-s értékpapír-elszámolási rendszerek (SSS) közötti elfogadott kapcsolatokon keresztül.

I.6 A MONETÁRIS POLITIKA KERETEINEK MÓDOSÍTÁSA

Az EKB Kormányzótanácsa az eurorendszer monetáris politikai műveletei végrehajtásának eszközeit, feltételeit és eljárásait bármikor megváltoztathatja.

2. FEJEZET

ÜGYFÉLKÖR

2.1 AZ ALKALMASSÁG ÁLTALÁNOS FELTÉTELEI

Az eurorendszer monetáris politikai műveleteiben részt vevő ügyfeleknek bizonyos alkalmassági feltételeknek kell megfelelniük.¹ Ezeket a követelményeket úgy határozták meg, hogy az eurorendszer monetáris politikai műveleteiben az intézmények széles köre vehessen részt, az intézmények azonos bánásmódban részesüljenek az euroövezet teljes területén, valamint biztosított legyen, hogy az ügyfelek megfelelnek bizonyos prudenciális és működési követelményeknek:

- Kizárólag a KBER alapokmányának 19.1 cikkében, az eurorendszer kötelező-tartalék-rendszerének hatálya alá tartozó intézmények minősülnek ügyfélnek. Az eurorendszer kötelezőtartalék-rendszerével kapcsolatos kötelezettségek alól felmentett intézmények (lásd a 7.2 fejezetet) az eurorendszer jegybanki rendelkezésre állása és a nyílt piaci műveletek szempontjából nem minősülnek ügyfélnek.
- Az ügyfeleknek rendezett pénzügyi helyzettel kell rendelkezniük, és legalább egy, a nemzeti hatóságok által gyakorolt, az EU-ban, illetve az EGT-ben harmonizált felügyeleti forma hatálya alá kell tartozniuk.² Ügyfélnek tekinthetők azonban a rendezett pénzügyi háttérrel rendelkező és a hasonló szabványokon alapuló nem egységesített nemzeti felügyelet alá tartozó intézmények is, mint például az Európai Gazdasági Térségen (EGT) kívüli székhellyel rendelkező intézményeknek az euroövezetben létrehozott fióktelepei.
- Az ügyfeleknek meg kell felelniük az adott tagállam nemzeti központi bankja (illetve az EKB) által alkalmazott vonatkozó szerződéses vagy szabályozási rendelkezésekben meghatározott valamennyi működési feltételnek, ezáltal biztosítva az eurorendszer monetáris politikai műveleteinek hatékony végrehajtását.

Ezek az általános alkalmassági feltételek az euroövezet teljes területén egységesek. Az alkalmasság általános feltételeit teljesítő intézmények jogosultak:

- igénybe venni az eurorendszer jegybanki rendelkezésre állását;
- tender útján részt venni az eurorendszer nyílt piaci műveleteiben.

Valamely intézmény tender útján kizárólag a székhelye szerinti tagállam nemzeti központi bankján keresztül veheti igénybe az eurorendszer jegybanki rendelkezésre állását és nyílt piaci műveleteit. Amennyiben egy intézmény több tagállamban is rendelkezik szervezeti egységekkel (székhellyel vagy fióktelepekkel), az egyes szervezeti egységek mindig a földrajzi helyük szerinti tagállam nemzeti központi bankján keresztül vehetik igénybe ezeket a műveleteket, azzal a kikötéssel, hogy egy intézmény az ajánlatait egy tagállamban csak egy szervezeti egységén (székhelyén, vagy egy kijelölt fióktelepén) keresztül nyújthatja be.

2.2 AZ ÜGYFELEK KIVÁLASZTÁSA GYORSTENDEREKHEZ ÉS KÉTOLDALÚ MŰVELETEKHEZ

A végleges adásvételi (outright) ügyletek esetében az ügyfelek körére nem vonatkoznak előre meghatározott korlátozások.

A monetáris politikai célból végrehajtott devizaswapok esetében az ügyfeleknek bármilyen piaci feltétel mellett képesnek kell lenniük nagy volumenű devizaműveletek hatékony végrehajtására. A devizaswapra alkalmas ügyfelek köre megegyezik az euroövezetben működő és

1 Végleges adásvételi (outright) ügylet esetében az ügyfelek körére nem vonatkoznak előre meghatározott korlátozások.

2 A hitelintézetek harmonizált felügyelete az Európai Parlament és a Tanács 2006. június 14-i, a hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról szóló, 2006/48/EK irányelvvel alapul (HL L 177., 2006.06.30., 1. o.).

az eurorendszer devizaintervenciós műveleteihez kiválasztott ügyfelek körével. A devizaintervenciós műveletekben az ügyfelek kiválasztásának kritériumait és a kiválasztási eljárást a 3. függelék tartalmazza.

A gyorstenderen és kétoldalú eljáráson alapuló egyéb műveletek (a finomhangoló penziós ügyletek és a lekötött betétek gyűjtése) esetében minden egyes nemzeti központi bank az adott tagállamban létrehozott és az alkalmazás általános feltételeinek megfelelő intézmények közül választ. Ebből a szempontból a pénzügyi aktivitás a legfontosabb kiválasztási szempont. Figyelembe vehetők továbbá egyéb kritériumok, mint például az értékpapírosztály hatékonysága és az ajánlattételi képesség.

A gyorstender és a kétoldalú eljárások esetében a nemzeti központi bankok azokkal az ügyfelekkel állnak kapcsolatban, akik beletartoznak a finomhangoló műveletekre elfogadott ügyfelek csoportjába. A gyorstendereket és a kétoldalú műveleteket szélesebb ügyfélkörrel is végezhetik. Amennyiben működési okokból valamely nemzeti központi bank nem tud minden, általa a finomhangoló műveletek végzése elfogadott fél számára részvételt biztosítani egy konkrét műveletben, akkor az egyenlő hozzáférés biztosítása érdekében az adott tagállamban az ügyfelek kiválasztása rotációs rendszerben történik.

Az EKB Kormányzótanácsa eldöntheti, hogy kivételes körülmények esetén az EKB maga is végezzen-e finomhangoló kétoldalú műveleteket. Ha az EKB végez kétoldalú műveleteket, akkor az egyenlő hozzáférés biztosítása érdekében az EKB az euroövezetbeli ügyfelek közül rotációs rendszerben választja ki azokat, amelyek a gyorstenderekben és a kétoldalú eljárásokban való részvétellel alkalmasnak.

2.3 SZANKCIÓK AZ ÜGYFELEK KÖTELEZETTSÉGSZEGÉSE ESETÉN

Összhangban az EKB szankciók kiadására vonatkozó jogköréről szóló, 1998. november

23-i 2532/98/EK tanácsi rendelettel;³ az Európai Központi Bank szankcionálási jogosítványairól szóló 1999. szeptember 23-i 2157/1999/EK európai központi banki rendelettel (EKB/1999/4);⁴ a kötelező tartalék Európai Központi Bank által történő alkalmazásáról szóló, 1998. november 23-i 2531/98/EK módosított tanácsi rendelettel;⁵ valamint a kötelező tartalék képzéséről szóló, 2003. szeptember 12-i 1745/2003/EK európai központi banki rendelettel (EKB/2003/9),⁶ az EKB szankciókat szabhat ki azokra az intézményekre, amelyek nem felelnek meg a kötelező tartalék alkalmazásával kapcsolatos EKB-rendeletekből és -határozatokból eredő kötelezettségeiknek. Az alkalmazható szankciókat, valamint az alkalmazásuk során követendő eljárásokat az imént említett rendeletek részletezik. Az eurorendszer továbbá a kötelező tartaléokra vonatkozó előírások súlyos megszegése esetén felfüggesztheti az ügyfelek nyílt piaci műveletekben való részvételét.

Az egyes tagállamok nemzeti központi bankjai (vagy az EKB) által alkalmazott szerződéses, illetve szabályozási rendelkezések előírásával összhangban, az eurorendszer pénzbírságot szabhat ki és fog is kiszabni azokra az ügyfelekre, illetve felfüggeszti azoknak a feleknek a nyílt piaci műveletekben való részvételét, akik elmulasztják az egyes nemzeti központi bankok (vagy az EKB) által alkalmazott és az alábbiakban meghatározott szerződéses, illetve szabályozási rendelkezésekből rájuk háruló kötelezettségeik teljesítését.

Idetartoznak a tenderszabályok megszegésének esetei (amikor az ügyfél nem tud elegendő fedezeti eszközt rendelkezésre bocsátani ahhoz, hogy a likviditásbővítő műveletben részére megállapított likviditást kiegyenlítse, vagy nem tud elegendő készpénzt rendelkezésre bocsátani ahhoz, hogy a likviditásszűkítő műveletben részére megállapított összeget kiegyenlítse), valamint a kétoldalú tranzakciós előírások megszegésének esetei (amikor az ügyfél nem tud

3 HL L 318, 1998.11.27., 4. o.

4 HL L 264, 1999.10.12., 21. o.

5 HL L 318, 1998.11.17., 1. o.

6 HL L 250, 2003.10.02., 10. o.

elegendő, jegybankképes fedezeti eszközt vagy készpénzt rendelkezésre bocsátani ahhoz, hogy a kétoldalú tranzakciónál a megállapodásban rögzített összeget kiegyenlítse).

Ez a rendelkezés vonatkozik a fedezeti eszközök alkalmazására vonatkozó szabályok ügyfelek által történő megsértésének eseteire is (amikor az ügyfél olyan eszközöket használ fel, amelyek ilyen felhasználásra alkalmatlanok, illetve alkalmatlanná váltak vagy amelyeket az ügyfél nem használhat, például a kibocsátó/kezes és az ügyfél között fennálló szoros kapcsolat vagy azonosság miatt), valamint a napvégi eljárásra és a betéti rendelkezésre állás igénybevételére vonatkozó feltételek megszegésének eseteire is (amikor az elszámolási számláján a nap végén negatív egyenleggel rendelkező ügyfél a betéti rendelkezésre állás igénybevételére vonatkozó alkalmassági feltételeket nem teljesíti).

Ezen túlmenően, a kötelezettségeit megszegő fél ellen alkalmazott felfüggesztés hatálya az adott intézmény más tagállamokban található fióktelepeire is kiterjeszhető. Azokban az esetekben, amikor a köteleességszegésnek például a gyakoriság vagy időtartam alapján megállapított súlyossága ezt indokoltá teszi, az ügyfél minden további monetáris politikai művelethez való hozzáférése egy bizonyos időtartamra kivételesen felfüggeszhető.

A tenderre, a kétoldalú ügyletre, a fedezeti eszközökre, a napvégi eljárásra és a betéti rendelkezésre állás igénybevételének alkalmassági feltételeire vonatkozó előírások megszegéséért a nemzeti központi bankok által kiszabott pénzbírságokat egy előre meghatározott (a 6. függelékben megállapított) kulcs alapján számítják ki.

2.4 FELFÜGGESZTÉS VAGY KIZÁRÁS PRUDENCIÁLIS OKOKBÓL VAGY NEMTELJESÍTÉS MIATT

Az adott tagállambeli nemzeti központi bank (vagy az EKB) által alkalmazott szerződéses, illetve szabályozási rendelkezésekkel összhangban az eurorendszer prudenciális okokból

az ügyfelek monetáris politikai eszközökhöz történő hozzáférést felfüggeszheti vagy megszüntetheti.

Továbbá az ügyfél felfüggesztésére, illetve kizárására sor kerülhet olyan esetekben is, amelyek a nemzeti központi bankok által alkalmazott szerződéses és szabályozási rendelkezések szerint az ügyfél részéről „mulasztásnak” minősülnek.

3. FEJEZET

NYÍLT PIACI MŰVELETEK

A nyílt piaci műveletek fontos szerepet játszanak az eurorendszer monetáris politikájában, a kamatlábak alakításában, a piac likviditási helyzetének irányításában, valamint a monetáris politika aktuális irányvonalának jelzésében. Céljukat, rendszerességüket és eljárásukat tekintve az eurorendszer pénzügyi műveletei négy kategóriába sorolhatók: irányadó refinanszírozási műveletek, hosszabb lejáratú refinanszírozási műveletek, finomhangoló műveletek és strukturális műveletek. Ami az alkalmazott eszközöket illeti, a penziós ügyletek jelentik az eurorendszer nyílt piaci eszközeinek legfontosabb típusát, egyszerűen a fenti négy műveleti kategória mindegyikében alkalmazhatók, míg a kötvények a strukturális többlet csökkentésére szolgáló műveleteknél használhatók. A strukturális műveleteket végleges (outright) ügyletekkel, azaz adás-vételi ügyletekkel is lehet végezni. Az eurorendszernek a finomhangoló műveletek végrehajtásához két további eszköz áll rendelkezésre: devizaswap és lekötött betétek gyűjtése. A következő fejezetek részletesen bemutatják az eurorendszer által használt nyílt piaci eszközök egyes típusainak konkrét jellemzőit.

3.1 PENZIÓS ÜGYLETEK

3.1.1 ÁLTALÁNOS SZEMPONTOK

ESZKÖZTÍPUS

A penziós ügyletek olyan műveletek, amelyek során az eurorendszer visszavásárlási megállapodások keretében ad el, illetve vásárol elfogadható fedezeteket, vagy elfogadható fedezetekből álló fedezet ellenében folytat hitelezést. A penziós ügyletek az irányadó refinanszírozási műveleteknél és a hosszabb lejáratú refinanszírozási műveleteknél alkalmazhatók. Az eurorendszer emellett a strukturális és a finomhangoló műveleteknél is alkalmazhat penziós ügyleteket.

JOGI ISMÉRVEK

A nemzeti központi bankok a penziós ügyleteket végrehajthatják visszavásárlási megállapodások formájában (azaz az eszköz tulajdonjoga átszáll a hitelezőre, miközben a tranzakcióban az ügyletek úgy állapodnak meg, hogy egy későbbi

időpontban az eszköz újra az adós tulajdonába kerül), vagy értékpapír-fedezet mellett nyújtott hitelek formájában (azaz az adott eszközökre fedezet áll rendelkezésre, de az adósi kötelezettségek teljesítését feltételezve a fedezetként felkínált eszköz az adós tulajdonában marad). A visszavásárlási megállapodásokon alapuló penziós ügyletekre vonatkozó további rendelkezések az egyes tagállamok nemzeti központi bankjai (vagy az EKB) által alkalmazott szerződéses rendelkezésekben találhatók. Az értékpapír-fedezet mellett nyújtott hitelek alapuló penziós ügyletekre vonatkozó szabályozások figyelembe veszik a fedezetre vonatkozó érdekelttség (pl. kézi zálogjog, tulajdonalapú hitelbiztosíték, jelzálogjog) alapításához és későbbi érvényesítéséhez szükséges, az egyes nemzeti jogokban alkalmazott különböző eljárásokat és formai követelményeket.

KAMATOZÁSI FELTÉTELEK

A visszavásárlási megállapodásban meghatározott vételár és visszavásárlási ár közötti különbözet egyenlő a művelet időtartama alatt felvett, illetve hitelezett összegre számított kamat összegével, vagyis a visszavásárlási ár magában foglalja a fizetendő kamatot. Az értékpapír-fedezet mellett nyújtott hitel formájában létrejövő penziós ügylet kamatát a felvett hitel összegére és a futamidőre alkalmazandó kamatláb alapján kell meghatározni. Az eurorendszer penziós nyílt piaci műveletei esetében egyszerű kamatlábat alkalmaznak, amely a „ténylegesen eltelt napok száma/360” kamatnap-számítási szabályon alapul.

3.1.2 IRÁNYADÓ REFINANSZÍROZÁSI MŰVELETEK

Az irányadó refinanszírozási műveletek az eurorendszer által végzett legfontosabb nyílt piaci műveletek, amelyek kulcsszerepet játszanak a kamatlábak alakításában, a piac likviditási helyzetének irányításában és a monetáris politika aktuális irányvonalának jelzésében.

Az irányadó refinanszírozási műveletek működési jellemzői az alábbiak szerint foglalhatók össze:

- likviditásbővítő penziós műveletek;

3. FEJEZET

Nyílt piaci műveletek

- heti rendszerességűek;¹
- általában egyhetes lejárattal rendelkeznek;²
- végrehajtásuk decentralizált (a nemzeti központi bankok hatáskörébe rendelt);
- lebonyolításuk tender útján történik (az 5.1 fejezetben meghatározottak szerint);
- a (2.1 fejezetben meghatározott) általános alkalmassági feltételeket teljesítő valamennyi fél nyújthat be ajánlatot az irányadó refinanszírozási műveletekre;
- az irányadó refinanszírozási műveletekben mind a (6. fejezet meghatározása szerinti) forgalomképes, mind a nem forgalomképes eszközök alkalmasak mint fedezeti eszköz.
- végrehajtásuk decentralizált (a nemzeti központi bankok hatáskörébe rendelt);
- lebonyolításuk tender útján történik (az 5.1 fejezetben meghatározottak szerint);
- a (2.1 fejezetben meghatározott) általános alkalmassági feltételeket teljesítő valamennyi fél nyújthat be ajánlatot a hosszabb lejáratú refinanszírozási műveletre;
- a hosszabb lejáratú refinanszírozási műveletekben mind a (6. fejezet meghatározása szerinti) forgalomképes, mind a nem forgalomképes eszközök alkalmasak mint fedezeti eszköz.

3.1.3 HOSSZABB LEJÁRATÚ REFINANSZÍROZÁSI MŰVELETEK

Az eurorendszer rendszeres refinanszírozási műveleteket is végez, általában háromhavi lejárattal, ezáltal pótlólagos, hosszabb távú refinanszírozást nyújtva a pénzügyi szektor számára. A hosszabb távú refinanszírozási műveletek végrehajtása során az eurorendszer rendszerint semmilyen jelzést nem kíván közvetíteni a piac felé, így normál körülmények között kamatláb-elfogadóként jár el. Ennek megfelelően a hosszabb lejáratú refinanszírozási műveletekre változó kamatú tenderek formájában kerül sor, és az EKB időről időre jelzi a későbbi tenderek várható ügyleti volumenét. Kivételes körülmények között az eurorendszer fix kamatú tenderek keretében is végez hosszabb lejáratú refinanszírozási műveleteket.

A hosszabb lejáratú refinanszírozási műveletek működési jellemzői az alábbiak szerint foglalhatók össze:

- likviditásbővítő penziós műveletek;
- havi rendszerességűek;¹
- általában háromhónapos lejáratúak;²

3.1.4 FINOMHANGOLÓ PENZIÓS MŰVELETEK

Az eurorendszer penziós nyílt piaci ügyletek formájában végezhet finomhangoló műveleteket. A finomhangoló műveletek célja a piac likviditási helyzetének irányítása, valamint a kamatlábak alakítása, különösen a piac előre nem látható likviditásingadozása által a kamatlábakra gyakorolt hatások ellensúlyozása érdekében. A finomhangoló műveletek a tartalékolási periódus utolsó napján alkalmazhatók, azoknak a likviditási egyensúlyi zavaroknak az elhárítására, amelyek az utolsó irányadó refinanszírozási művelettel végzett elosztás óta merültek fel. Mivel váratlan piaci események bekövetkezésekor gyors intézkedésekre lehet szükség, indokolt nagyfokú rugalmasságot fenntartani a finomhangoló műveleteknél alkalmazott eljárások és működési jellemzők megválasztásakor.

A finomhangoló penziós műveletek működési jellemzőit az alábbiak szerint lehet összegezni:

- megjelenhetnek likviditásbővítő vagy likviditásszűkítő ügyletek formájában;

1 Az irányadó és a hosszabb lejáratú refinanszírozási műveleteket az eurorendszer előzetesen meghirdetett tenderműveleti nap-tára szerint végzik (lásd még az 5.1.2 fejezetet), amely az EKB (www.ecb.europa.eu) és az eurorendszer weboldalain van közzétéve (lásd az 5. függelék).

2 Az irányadó és a hosszabb lejáratú refinanszírozási műveletek lejárata időnként egybeként a tagállamok banki szünnapiainak megfelelően változhat.

- gyakoriságuk nem szabványosított;
  - lejárati idejük nem szabványosított;
  - a likviditásbővítő finomhangoló penziós ügyletek lebonyolítása általában gyorstender útján történik, ugyanakkor nem kizárt a kétoldali eljárások alkalmazásának lehetősége (lásd az 5. fejezetet);
  - a likviditásszűkítő finomhangoló penziós ügyletekre rendszerint kétoldalú eljárásokon keresztül kerül sor (az 5.2 fejezetben meghatározottak szerint);
  - az egyes nemzeti központi bankok általában decentralizált módon hajtják végre e műveleteket (az EKB Kormányzótanácsa dönthet arról, hogy kivételes esetben az EKB is végrehajthat kétoldalú finomhangoló penziós ügyleteket);
  - az eurorendszer a 2.2 fejezetben meghatározott feltételek szerint korlátozott számú résztvevőt választhat ki a finomhangoló penziós ügyletekben való részvételre; és
  - a finomhangoló penziós ügyletekben mind a (6. fejezet meghatározása szerinti) forgalomképes, mind a nem forgalomképes eszközök alkalmasak mint fedezeti eszköz.
- lebonyolításuk tender útján történik (az 5.1 fejezetben meghatározottak szerint);
  - végrehajtásuk decentralizált (a nemzeti központi bankok hatáskörébe rendelt);
  - a (2.1 fejezetben meghatározott) általános alkalmassági feltételeket teljesítő valamennyi fél nyújthat be ajánlatot strukturális penziós műveletre;
  - a strukturális penziós ügyletekben mind a (6. fejezet meghatározása szerinti) forgalomképes, mind a nem forgalomképes eszközök alkalmasak mint fedezeti eszköz.

3.2 VÉGELEGES ADÁSVÉTELI (OUTRIGHT) ÜGYLETEK

ESZKÖZTÍPUS

A végleges adásvételi (outright) nyílt piaci műveletek olyan ügyletek, amelyek során az eurorendszer jegybankképes eszközöket véglegesen vásárol vagy ad el a piacon. Csak strukturális célból végzik őket.

JOGI ISMÉRVEK

A végleges adásvételi ügylet során a tulajdonjog teljes mértékben átszáll az eladóról a vevőre, anélkül, hogy ehhez a tulajdonjog ellentétes irányú átruházása kapcsolódna. Az ügyletet a műveletben használt adósságinstrumentumokra vonatkozó piaci megállapodásoknak megfelelően kell végrehajtani.

ÁRAZÁSI FELTÉTELEK

Az eurorendszer az árak kiszámításakor a műveletben használt, adósságinstrumentumokra vonatkozóan a legszélesebb körben elfogadott piaci konvenciónak megfelelően jár el.

EGYÉB MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK

Az eurorendszer végleges adásvételi ügyletinek működési jellemzői az alábbiak szerint foglalkozhatók össze:

- likviditásbővítő műveletek;
- gyakoriságuk szerint lehetnek rendszeresek vagy nem rendszeresek;
- lejáratuk előre nem szabványosított;
- a végleges adásvételi (outright) ügyletek megjelenhetnek likviditásbővítő (közvet-

3.1.5 STRUKTURÁLIS PENZIÓS MŰVELETEK

Az eurorendszer penziós nyílt piaci ügyletek formájában végrehajthat strukturális műveleteket azzal a céllal, hogy kiigazítsa az eurorendszer pénzügyi szektorral szembeni strukturális helyzetét.

E műveletek működési jellemzői az alábbiak szerint foglalhatók össze:

- likviditásbővítő műveletek;
- gyakoriságuk szerint lehetnek rendszeresek vagy nem rendszeresek;
- lejáratuk előre nem szabványosított;

len vétel) vagy likviditásszűkítő (közvetlen eladás) műveletek formájában;

- gyakoriságuk nem szabványosított;
- lebonyolításuk kétoldalú eljárás útján történik (az 5.2 fejezetben meghatározottak szerint);
- rendszeren az NKB-k végzik decentralizált módon;
- a végleges adásvételi ügyletek esetében az ügyfelek körére nem vonatkoznak előre meghatározott korlátozások; és
- csak a (6. fejezetben meghatározott) forgalomképes eszközök minősülnek a végleges ügyletekhez kapcsolódó fedezeti eszköznek.

3.3 EKB-KÖTVÉNYEK KIBOCSÁTÁSA

ESZKÖZTÍPUS

Az EKB kötvényeket bocsáthat ki azzal a céllal, hogy kiigazítsa az eurorendszer strukturális helyzetét a pénzügyi szektorral szemben, valamint, hogy a piacon likviditást szűkítsen (vagy bővítsen).

JOGI ISMÉRVEK

A kötvény az EKB-nak a kötvény tulajdonosával szemben fennálló adósságát testesíti meg. A kötvényeket az euroövezetbeli értéktárakban könyvelési tétel formájában kell kibocsátani és tartani.

Az EKB a kötvények átruházhatóságára vonatkozóan nem ír elő semmiféle korlátozást. Az EKB-kötvényekre vonatkozó további előírásokat a kötvényekre vonatkozó szabályok tartalmazzák.

KAMATOZÁSI FELTÉTELEK

A kötvényeket leszámítoltan, azaz névérték alatti értéken kell kibocsátani, és lejáratkor névértéken kell visszavásárolni. A kibocsátáskori érték és a visszavásárlási érték közötti különbség egyenlő a kötvény kibocsátási értékén felhalmozott kamattal, amit a kötvény futamidejére vonatkozóan a megállapodás szerinti kamatlábbal kell kiszámítani. Az alkalmazott kamatláb egyszerű kamatláb, amely a „ténylegesen eltelt napok száma/360” kamatnap-számítási szabályon alapul. A kibocsátási érték kiszámításának módját az 1. keretes írás mutatja be.

EGYÉB MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK

Az EKB-kötvények kibocsátásának működési jellemzői az alábbiak szerint foglalhatók össze:

- a kötvények kibocsátása a piaci likviditás szűkítése céljából történik;
- a kötvények rendszeres vagy nem rendszeres jelleggel is kibocsáthatók;
- a kötvények futamideje 12 hónapnál rövidebb;
- a kötvénykibocsátás tender útján történik (az 5.1 fejezetben rögzített módon);

1. keretes írás

EKB-KÖTVÉNY KIBOCSÁTÁSA

A kibocsátási érték:

$$P_T = N \times \frac{1}{1 + \frac{r_I \times D}{36\,000}}$$

ahol:

- N = a kötvény névértéke
- r_I = kamatláb (százalékban)
- D = a kötvény futamideje (napban)
- P_T = a kötvény kibocsátási értéke

- kötvényeket a nemzeti központi bankok decentralizáltan tendereztetik és váltják be;
- a (2.1 fejezetben meghatározott) általános alkalmassági feltételeket teljesítő valamennyi fél pályázhat az EKB-kötvények jegyzésére.

3.4 DEVIZASWAP

ESZKÖZTÍPUS

A monetáris politikai célokból végrehajtott devizaswap az euro és egy másik deviza között egyidejűleg kötött azonnali és határidős ügyletnek felel meg. A swap finomhangolási célokat

szolgál, elsősorban a piac likviditási helyzetének kezelése és a kamatlábak alakítása érdekében.

JOGI ISMÉRVEK

A monetáris politikai célokból végrehajtott devizaswap olyan művelet, amelyben az eurorendszer azonnali eurovételi (illetve eladási) műveletet hajt végre egy másik deviza ellenében, és ezzel egyidejűleg egy meghatározott visszavásárlási napon egy határidős ügylettel előre eladja (illetve visszavásárolja). A devizaswapra vonatkozó további rendelkezések az egyes tagállamok nemzeti központi bankjai (vagy az EKB) által alkalmazott szerződéses rendelkezésekben találhatók.

2. keretes írás

DEVIZASWAP

S = az euro (EUR) és az ABC-deviza (ABC) azonnali (a devizaswap megkötése napján érvényes) átváltási árfolyama

$$S = \frac{x \times ABC}{1 \times EUR}$$

F_M = az euro és az ABC-deviza között érvényes határidős árfolyam a devizaswap visszavásárlási napján (M)

$$F_M = \frac{y \times ABC}{1 \times EUR}$$

Δ_M = az euro és az ABC-deviza közötti forwardpontok a devizaswap visszavásárlási napján (M)

$$\Delta_M = F_M - S$$

$N(.)$ = a deviza azonnali összege; $N(.)_M$ a deviza határidős összege:

$$N(ABC) = N(EUR) \times S \quad \text{vagy} \quad N(EUR) = \frac{N(ABC)}{S}$$

$$N(ABC)_M = N(EUR)_M \times F_M \quad \text{vagy} \quad N(EUR)_M = \frac{N(ABC)_M}{F_M}$$

A PÉNZNEMRE ÉS ÁRFOLYAMRA VONATKOZÓ FELTÉTELEK

Az eurorendszer rendszerint csak a kereskedésben aktívan résztvevő pénznemekre és kizárólag a szokásos piaci gyakorlatot betartva köt ügyleteket. Az eurorendszer és az ügyfelek minden egyes devizaswap esetében megállapodnak az ügyletre alkalmazandó swappontokban. A swappontok a határidős és az azonnali ügyletnél alkalmazott átváltási árfolyamok közötti különbségnek felelnek meg. Az euro másik devizával szembeni swappontjainak jegyzése az általános piaci gyakorlat szerint történik. A devizaswap árfolyamára vonatkozó feltételeket a 2. keretes írás tartalmazza.

EGYÉB MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK

A devizaswapok működési jellemzői az alábbiak szerint foglalhatók össze:

- megjelenhetnek likviditásbővítő vagy likviditásszűkítő ügyletek formájában;
- gyakoriságuk nem szabványosított;
- lejárat idejük nem szabványosított;
- végrehajtásuk gyorstender vagy kétoldalú eljárás útján történik (lásd az 5. fejezetet);
- a nemzeti központi bankok általában decentralizált módon hajtják végre őket (az EKB Kormányzótanácsa dönthet arról, hogy kivételes esetben az EKB is végrehajthat kétoldalú devizaswapügyleteket); és
- az eurorendszer a 2.2 fejezetben és a 3. függelékben meghatározott feltételek szerint korlátozott számú ügyfelet választhat ki a devizaswapban való részvételre.

3.5 LEKÖTÖTT BETÉTEK GYŰJTÉSE

ESZKÖZTÍPUS

Az eurorendszer felhívhatja az ügyfeleket arra, hogy azok a székhelyük szerinti tagállam nemzeti központi bankjánál rögzített futamidejű kamatozó betéteket kössenek le. A lekötött beté-

tek gyűjtése csak finomhangolási célokat szolgál a piacon levő likviditás szűkítése érdekében.

JOGI ISMÉRVEK

Az ügyfélkörtől elfogadott betétek rögzített futamidővel és rögzített kamatlábbal rendelkeznek. A nemzeti központi bankok a betétek ellenében nem adnak fedezetet.

KAMATOZÁSI FELTÉTELEK

A betétre alkalmazott kamatláb egyszerű kamatláb, amely a „tényleges napok száma/360” kamatmegállapítási szabályon alapul. A kamatot a betét lejártakor kell kifizetni.

EGYÉB MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK

A lekötött betétek gyűjtésének működési jellemzői az alábbiakban foglalhatók össze:

- a betétgyűjtés célja a likviditás szűkítése;
- a betétgyűjtés gyakorisága nem szabványosított;
- a betétek lejárat ideje nem szabványosított;
- a betétgyűjtés lebonyolítása általában gyorstender útján történik, de a kétoldalú eljárás lehetősége sem kizárt (lásd az 5. fejezetet);
- a betétgyűjtést az egyes nemzeti központi bankok általában decentralizált módon hajtják végre (az EKB Kormányzótanácsa dönthet arról, hogy kivételes esetben az EKB is végrehajthat kétoldalú lekötöttbetét-gyűjtési művelet³); és
- az eurorendszer a 2.2 fejezetben meghatározott feltételek szerint korlátozott számú ügyfelet is kiválaszthat a lekötött betétek gyűjtésében való részvételre.

3 A lekötött betéteket a nemzeti központi banki számlákon vezetik; ez akkor is így lenne, ha ezeket a műveleteket valamilyen oknál fogva centralizáltan az EKB végezné.

4. FEJEZET

JEGYBANKI RENDELKEZÉSRE ÁLLÁS

4.1 AKTÍV OLDALI RENDELKEZÉSRE ÁLLÁS

ESZKÖZTÍPUS

Az ügyfélkör az aktív oldali rendelkezésre állás arra használhatja, hogy a nemzeti központi bankokon keresztül előre meghatározott kamatlábon, elfogadható fedezetek (lásd a 6. fejezetet) ellenében egynapos (O/N) likviditását biztosítsa. A konstrukció célja, hogy az ügyfélkör átmeneti likviditási igényeit kielégítse. Rendes körülmények között a konstrukcióra vonatkozó kamatláb az egynapos (O/N) piaci kamatláb felső határa. A konstrukcióra vonatkozó feltételek az egész euroövezetben azonosak.

JOGI ISMÉRVEK

Az aktív oldali rendelkezésre állás keretében a nemzeti központi bankok likviditást bővíthetnek egynapos (O/N) visszavásárlási megállapodások formájában (azaz az eszköz tulajdonjoga átszáll a hitelezőre, és a felek megegyeznek abban, hogy a következő üzleti napon a tulajdonjog visszazárl az adósra) vagy egynapos (O/N), értékpapír-fedezet mellett nyújtott hitelek formájában (azaz az eszközre érvényesíthető biztosítékot nyújtanak, de a kölcsön visszafizetésével az eszköz az adós tulajdonában marad). A visszavásárlási megállapodásokra vonatkozó további rendelkezéseket az adott nemzeti központi bank által alkalmazott szerződéses megállapodások tartalmazzák. Az értékpapír-fedezet mellett nyújtott hitelek formájában való likviditásbővítésre vonatkozó megállapodások figyelembe veszik a fedezetre vonatkozó érdekelttség (kézi zálogjog, tulajdonjogú hitelbiztosítás, illetve jelzálogjog) alapításához és annak későbbi érvényesítéséhez szükséges, az egyes nemzeti jogokban alkalmazott különböző eljárásokat és formai követelményeket.

HOZZÁFÉRÉSI FELTÉTELEK

Az aktív oldali rendelkezésre állás a 2.1 fejezetben meghatározott általános alkalmassági feltételeket kielégítő ügyfélkör számára érhető el. Az aktív oldali rendelkezésre álláshoz való hozzáférést az adott intézmény székhelye szerinti tagállam nemzeti központi bankja biztosítja. A hozzáférés csak azokon a napokon biztosított, amelyeken az adott TARGET2¹ rendszer üze-

mel.² Azokon a napokon, amelyeken az érintett értékpapír-elszámolási rendszerek nem üzemelnek, az aktív oldali rendelkezésre állás az NKB-knál már előzetesen letétbe helyezett fedezeti eszközök alapján vehető igénybe.

Minden üzleti nap végén az ügyfélkör adott nemzeti központi banknál vezetett elszámolási számláin lévő negatív egyenlege automatikusan az aktív oldali rendelkezésre állás igénybevételére vonatkozó kérelemnek minősül. Az aktív oldali rendelkezésre álláshoz történő napvégi hozzáférésre vonatkozó eljárást az 5.3.3 fejezet tartalmazza.

Az ügyfelek az aktív oldali rendelkezésre álláshoz úgy is hozzáférhetnek, hogy kérelmet küldenek a székhelyük szerinti tagállam nemzeti központi bankjának. Ahhoz, hogy a nemzeti központi bank még aznap teljesíteni tudja a megbízást a TARGET2 rendszerben, a kérelemnek a nemzeti központi bankhoz legkésőbb 15 perccel a rendszer zárása után meg kell érkeznie.^{3,4} A TARGET2 zárási ideje rendszerint EKB-idő (közép-európai időszámítás) szerint 18.00 óra. Az aktív oldali rendelkezésre állás igénybevételére

- 1 2007. november 19-étől a TARGET decentralizált technikai infrastruktúráját a TARGET2 egységes közös platformja váltotta fel. Ezen keresztül nyújtják be és dolgozzák fel az összes fizetési utasítást, valamint fogadják ugyanilyen technikai feltételekkel a fizetési tranzakciókat. Az egyes országok áttérését a TARGET2-re három csoportra osztva bonyolították le, ami lehetővé tette a rendszer felhasználóinak különböző hullámokban és előre meghatározott eltérő időpontokban történő migrációját. Az országcsoportok összetétele a következő volt: első csoport (2007. november 19.): Ausztria, Ciprus, Németország, Luxemburg, Málta, Szlovénia; második csoport (2008. február 18.): Belgium, Finnország, Franciaország, Írország, Hollandia, Portugália, Spanyolország; harmadik csoport (2008. május 19.): Görögország, Olaszország és az EKB. A negyedik migrációs időpontot (2008. szeptember 15.) előre nem látott helyzetekre tartották fenn. Egyes nem rendszertag NKB-k is hozzá vannak kapcsolva a TARGET2-höz, mégpedig külön megállapodás keretében. Ezek Lettország és Litvánia (első csoport), valamint Dánia, Észtország és Lengyelország (harmadik csoport).
- 2 Ezenkívül az aktív oldali rendelkezésre állás csak azzal a feltétellel vehető igénybe, ha teljesülnek a VIBER fizetési rendszer infrastruktúrára vonatkozó követelményei.
- 3 Előfordulhat, hogy néhány tagállamban a nemzeti központi bank vagy annak bizonyos fiókjai az eurorendszer valamely munkanapján a nemzeti vagy regionális bankszünnap miatt zárva vannak, és ezért nem lehet monetáris politikai műveletet végrehajtani. Ilyen esetben a nemzeti központi bank felelős az ügyfelek előzetes tájékoztatásáért arról, hogy a banki szünnapon milyen intézkedésekkel vehető igénybe az aktív oldali rendelkezésre állás.
- 4 A TARGET2 üzemszüneti napjait az EKB honlapján (www.europa.eu), valamint az eurorendszer nemzeti központi banki honlapjain teszik közzé (lásd az 5. függelék).

4. FEJEZET

Jegybanki
rendelkezésre állás

telére vonatkozó kérelem benyújtásának határideje az eurorendszer tartalékolási időszakának utolsó munkanapján még további 15 perccel meghosszabbodik. A kérelemben fel kell tüntetni az igényelt hitel összegét, és amennyiben az ügylet alapjául szolgáló fedezeti eszköz a nemzeti központi banknál még nincs előzetesen elhelyezve, a tranzakció alapjául szolgáló, rendelkezésre bocsátandó fedezeti eszközt is meg kell határozni.

A tranzakció alapjául szolgáló elegendő jegybankképes eszköz felmutatásán kívül az aktív oldali rendelkezésre állás keretében igénybe vehető pénzeszközök összegére nem vonatkozik egyéb korlátozás.

LEJÁRAT ÉS KAMATFELTÉTELEK

A konstrukció keretében nyújtott hitelek egynapos (O/N) futamidővel rendelkeznek. Azon ügyletek esetében, akik közvetlenül igénybe veszik a TARGET2 rendszert, a hitel törlesztésére a következő olyan napon kerül sor, amikor (i) a TARGET2 és (ii) az adott SSS rendszerek üzemben vannak, mégpedig nyitásuk időpontjában.

A kamatlábat, amely a „tényleges napok száma/360” kamatmegállapítási szabályon alapuló egyszerű kamatláb, az eurorendszer előzetesen közlést tesz. Az EKB a kamatlábat jogosult bármikor, legkorábban az eurorendszer következő üzleti napjára⁵ vonatkozó hatállyal megváltoztatni.⁶ A kamat kifizetése a hitel visszafizetésekor esedékes.

A KONSTRUKCIÓ FELFÜGGESZTÉSE

A konstrukció csak az EKB céljaival és általános monetáris politikai szempontjaival összhangban vehető igénybe. A bank a konstrukció feltételeit bármikor módosíthatja, illetve felfüggesztheti magát a konstrukciót.

4.2 BETÉTI RENDELKEZÉSRE ÁLLÁS

ESZKÖZTÍPUS

Az ügyfélkör a betéti rendelkezésre állást arra használhatja, hogy a nemzeti központi bankoknál egynapos (O/N) betéteket helyezzen el. A

betétek előre meghatározott kamatlábbal kamatoznak. Rendes körülmények között a betéti rendelkezésre állásnál alkalmazott kamatláb az egynapos (O/N) piaci kamatláb alsó határa. A betéti rendelkezésre állásra vonatkozó feltételek az egész euroövezetben azonosak.⁷

JOGI ISMÉRVEK

Az ügyletek által elhelyezett egynapos (O/N) betétek rögzített kamatlábon kamatoznak. Az ügyletek az elhelyezett betét ellenében nem kapnak fedezetet.

HOZZÁFÉRÉSI FELTÉTELEK⁸

A betéti rendelkezésre állás a 2.1 fejezetben meghatározott általános alkalmassági feltételeket kielégítő intézményeknek áll rendelkezésre. A betéti rendelkezésre álláshoz az adott intézmény székhelye szerinti nemzeti központi bank közvetítésével lehet hozzájutni. A betéti rendelkezésre állás csak a TARGET2 nyitvatartási napjain vehető igénybe.

A betéti rendelkezésre állás igénybevételéhez az ügyfélnek kérelmet kell benyújtania a székhelye szerinti tagállam nemzeti központi bankjának. Ahhoz, hogy a nemzeti központi bank még aznap teljesítse a megbízást a TARGET2-ben, a kérelemnek a TARGET2 rendszer zárása, azaz általában EKB (közép-európai) idő szerint 18.00 óra után legkésőbb 15 perccel meg kell érkeznie a nemzeti központi bankhoz.^{9, 10} A betéti rendelkezésre állás igénybevételére vonatkozó kérelem benyújtásának határideje az

5 Jelen dokumentumban az „eurorendszer üzleti napján” azt a napot értjük, amikor az EKB és legalább egy nemzeti központi bank nyitva tart az eurorendszer monetáris politikai műveleteinek végrehajtására.

6 A Kormányzótanács rendszerint akkor dönt a kamatokról, amikor az adott hónap első ülésén értékeli a monetáris politikai irányvonalat. A döntések rendszerint csak az új tartalékolási periódus kezdetén lépnek hatályba.

7 A nemzeti központi bankok számlastrukturájának eltérő mivolta miatt az euroövezet országai között előfordulhatnak operációs különbségek.

8 A nemzeti központi bankok közötti számlastruktúra-eltérések miatt az EKB olyan hozzáférési feltételeket biztosíthat a nemzeti központi bankok számára, amelyek kissé eltérhetnek az itt leírt feltételektől. A nemzeti központi bankok feladata, hogy a jelen dokumentumban leírt hozzáférési feltételektől való eltérésekről tájékoztatást nyújtsanak.

9 Lásd a fejezet 3. lánkjegyzetét.

10 Lásd a fejezet 4. lánkjegyzetét.

eurorendszer tartalékperiódusának utolsó üzleti napján további 15 perccel meghosszabbodik. A megbízásban meg kell határozni a betétben elhelyezendő összeget. Az ügyfél által a konstrukció keretében elhelyezhető betét összegére nem vonatkozik korlátozás.

LEJÁRAT ÉS KAMATFELTÉTELEK

A konstrukció keretében elhelyezett betétek egynapos (O/N) lejáratú időkkel rendelkeznek. Azon ügyfelek esetében, akik közvetlenül veszik igénybe a TARGET2 rendszert, a konstrukció keretében elhelyezett betétek a következő olyan napon járnak le, amikor a TARGET2 üzemben van, mégpedig a rendszer nyitásának időpontjában.

A kamatlábat, amely a „tényleges napok száma/360” kamatmegállapítási szabályon alapuló egyszerű kamatláb, az eurorendszer előzetesen közzéteszi. Az EKB a kamatlábat jogosult bármikor, legkorábban az eurorendszer következő üzleti napjára vonatkozó hatállyal megváltoztatni.¹¹ A betét kamatának kifizetése a betét lejáratakor esedékes.

A KONSTRUKCIÓN FÜGGESZTÉSE

A konstrukció csak az EKB célkitűzéseivel és általános monetáris politikai szempontjaival összhangban vehető igénybe. Az EKB a konstrukció feltételeit bármikor módosíthatja, illetve a konstrukciót felfüggesztheti.

¹¹ Lásd a fejezet 6. lábjegyzetét.

5. FEJEZET

ELJÁRÁSOK

5.1 TENDERELJÁRÁS

5.1.1 ÁLTALÁNOS SZEMPONTOK

Az eurorendszer nyílt piaci műveleteire általában tender formájában kerül sor. Az eurorendszer tendereit a 3. keretes írásban leírtak szerint hat műveleti lépésben kell végrehajtani.

Az eurorendszer két fajta tendereljárást különböztet meg: a tendert és a gyorstendert. A tender és a gyorstender eljárási rendje a lebonyolítás ütemezése és az ügyfélkör kivételével azonos.

TENDER

A tenderek esetében a meghirdetéstől az elfogadott ajánlatok visszaigazolásáig 24 óra telik el (a beadási határidő és az eredményhirdetés között eltelt idő hozzávetőlegesen két óra). Az 1. ábra a tender műveleti lépéseinek szokásos ütemezéséről nyújt áttekintést. Az EKB indokolt esetben módosíthatja az egyes műveletek ütemezését.

Az irányadó refinanszírozási műveletekre, a hosszabb lejáratú refinanszírozási műveletekre és a strukturális műveletekre (a végleges adásvételi [outright] ügyletek kivételével) mindig tender keretében kerül sor. Ezekben a 2.1 fejezetben foglalt általános feltételeknek megfelelő ügyfelek vehetnek részt.

GYORSTENDER

A gyorstendert általában a meghirdetéstől számított 90 percen belül kell lebonyolítani oly módon, hogy a visszaigazolásra az eredményhirdetést követően azonnal sor kerül. A gyorstender műveleti lépéseinek szokásos ütemezéséről a 2. ábra nyújt áttekintést. Az EKB indokolt esetben módosíthatja az egyes műveletek ütemezését. Gyorstenderre csak finomhangoló műveletek esetén kerül sor. Az eurorendszer a 2.2 fejezetben meghatározott feltételek és eljárások szerint a gyorstenderen való részvételre korlátozott számú ügyfelet választhat ki.

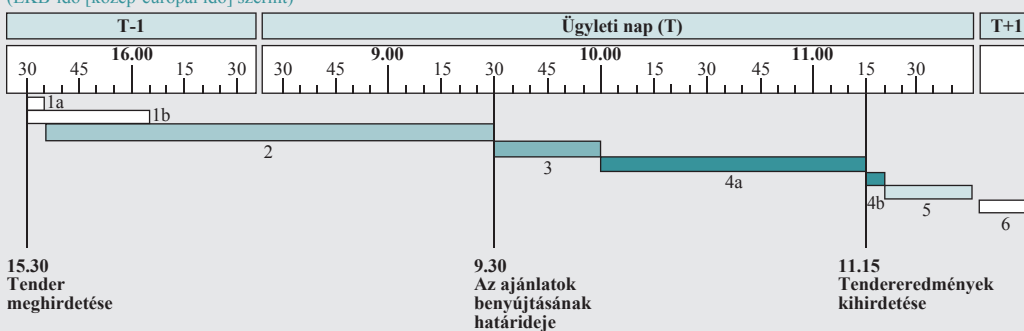
3. keretes írás

A TENDERELJÁRÁS MŰVELETI LÉPÉSEI

- 1. lépés**   **A tender meghirdetése**
  - a. Az EKB meghirdeti a tendert a hírügynökségek útján
  - b. A nemzeti központi bankok a nemzeti hírügynökségek útján meghirdetik a tendert, és ha szükséges, az ügyfélkört közvetlenül is értesítik
- 2. lépés**   **Az ügyfelek elkészítik és benyújtják ajánlataikat**
- 3. lépés**   **Az eurorendszer összegyűjti az ajánlatokat**
- 4. lépés**   **Az ajánlatok értékelése és eredményhirdetés**
  - a. Az EKB határozata az ajánlatok elfogadásáról
  - b. Az elfogadott ajánlatok kihirdetése
- 5. lépés**   **Az egyes elfogadott ajánlatok visszaigazolása**
- 6. lépés**   **A műveletek elszámolása (lásd az 5.3. fejezetet)**

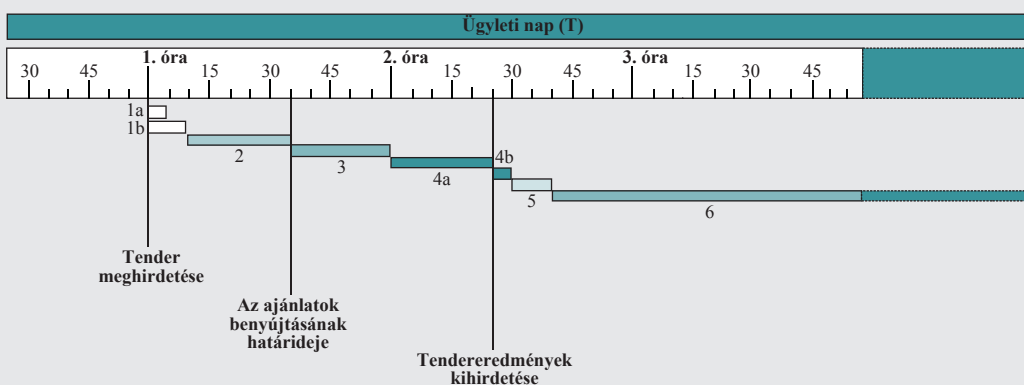
1. ábra: A tender műveleti lépéseinek szokásos ütemezése

(EKB-idő [közép-európai idő] szerint)

Megjegyzés: A számok a 3. keretes írásban feltüntetett műveleti lépésekre vonatkoznak.

2. ábra: A gorstender műveleti lépéseinek szokásos ütemezése

Megjegyzés: A számok a 3. keretes írásban feltüntetett műveleti lépésekre vonatkoznak.

FIX ÉS VÁLTOZÓ KAMATÚ TENDER

Az eurorendszernek lehetősége van akár fix kamatú (menyiségi tender), akár változó kamatú (kamattender) tenderek lebonyolítására. Fix kamatú tender esetén az EKB előre meghatározza a kamatlábat, és az ügyfelek azzal az összeggel pályáznak, amellyel a rögzített kamatlábon ügyletet kívánnak kötni.¹ Változó kamatú tender esetén az ügyfelek megjelölik az összeget és a kamatlábat, amelyen a nemzeti központi bankokkal ügyletet kívánnak kötni.²

5.1.2 TENDERNAPTÁR

IRÁNYADÓ ÉS HOSSZABB LEJÁRATÚ REFINANSZÍROZÁSI MŰVELETEK

Az irányadó és a hosszabb lejáratú refinanszírozási műveleteket az eurorendszer által megje-

lentetett tájékoztató jellegű naptár szerint bonyolítják le.³ A naptárt legkésőbb az adott év kezdete előtt három hónappal kell közzétenni. Az irányadó és a hosszabb lejáratú refinanszírozási műveletek szokásos üzletkötési napjait a 2. táblázat tartalmazza. Az EKB törekszik biztosítani minden tagállambeli ügyfél számára az irányadó és a hosszabb lejáratú refinanszírozási műveletekben való részvételt. Ezért az e műve-

- 1 A fix kamatú devizaswaptenderek esetén az EKB a műveletek swappontjait rögzíti, és az ügyfelek azt a rögzített devizaösszeget ajánlják fel, amit el kívánnak adni (és visszavásárolni) vagy meg kívánnak vásárolni (és visszaadni) ezen a kamatlábon.
- 2 Változó kamatú devizaswaptender esetén az ügyfelek rögzített devizaösszeggel és azzal a swappontjával pályáznak, amellyel a műveletet végre akarják hajtani.
- 3 Az eurorendszer tenderműveleteinek naptárát az EKB honlapján (www.ecb.europa.eu), valamint az eurorendszer honlapjain teszik közzé (lásd az 5. függelék).

2. táblázat: Az irányadó és a hosszabb lejáratú refinanszírozási műveletek szokásos üzletkötési napjai

Művelet típusa	Szokásos üzletkötési nap (T)
Irányadó refinanszírozási művelet	Keddenként
Hosszabb lejáratú refinanszírozási művelet	Minden naptári hónap utolsó szerdájá ¹⁾

1) A karácsonyi időszak miatt a decemberi műveletet általában egy héttel előrehozzák, a hónap előző szerdájára.

letekre vonatkozó naptár összeállításakor az EKB az egyes tagállamok bankszünnapjainak figyelembevételével jár el.

STRUKTURÁLIS MŰVELETEK

A tenderek útján lefolytatott strukturális műveletek végrehajtása nem előre meghatározott naptár szerint történik. A strukturális műveletek lebonyolítása és elszámolása azonban általában csak olyan napon történik, amely minden tagállamban NKB-munkanapnak⁴ számít.

FINOMHANGOLÓ MŰVELETEK

A finomhangoló műveletek végrehajtása nem előre meghatározott naptár szerint történik. Az EKB az eurorendszer bármely munkanapján végrehajthat finomhangoló műveleteket. Csak azon tagállamok nemzeti központi bankjai vehetnek részt bennük, amelyekben az üzletkötés, az elszámolás és a visszafizetés napja NKB-munkanap.

5.1.3 TENDEREK MEGHIRDETÉSE

Az eurorendszer a tendereket nyilvánosan, hírügynökségek útján hirdeti meg. A nemzeti központi bankok a hírügynökségi hozzáféréssel nem rendelkező ügyfeleket a tenderekről közvetlenül is értesíthetik. A nyilvános tenderfelhívás általában a következő információkat tartalmazza:

- a tender hivatkozási számát;
- a tender időpontját;
- a művelet típusát (likviditásbővítő illetve -szűkítő, valamint az igénybe venni kívánt monetáris politikai eszköz típusa);

- az instrumentum lejáratát;
- az aukció típusát (fix vagy változó kamatú tender);
- az allokálás módját (az 5.1.5 fejezet meghatározása szerinti holland vagy amerikai típusú aukció);
- a tervezett mennyiséget (általában csak a hosszabb lejáratú refinanszírozási műveletek esetében);
- a rögzített kamatlábat/árat/swappontot (fix kamatú tenderek esetén);
- a kamatláb/ár/swappont elfogadott alsó/felső határértékét (ha van ilyen);
- az instrumentum kezdeti és lejáratú napját (ha van ilyen), illetve az instrumentum értéknapiját és lejáratú napját (kötvénykibocsátás esetén);
- a műveletben résztvevő devizákat és a rögzítve tartandó összeg pénznemét (devizaswap esetén);
- az ajánlatok kiszámításakor hivatkozásként használandó azonnali devizaárfolyamot (devizaswap esetén);

⁴ Jelen dokumentumban az „NKB-munkanap” kifejezéssel arra a napra utalunk, amelyen egy meghatározott tagállam nemzeti központi bankja nyitva tart az eurorendszer monetáris politikai műveleteinek végrehajtása céljából. Néhány tagállamban előfordulhat, hogy a nemzeti központi banki fiók helyi vagy regionális bankszünnap miatt zárva tart valamelyik NKB üzleti napon. Ilyen esetben az illetékes nemzeti központi bank feladata, hogy előzetesen tájékoztassa az ügyfeleket a szóban forgó bankfiókot érintő tranzakció lebonyolításáról.

- az ajánlati összeg felső korlátját (ha van ilyen);
- a legkisebb allokált összeget (ha van ilyen);
- a legkisebb allokálási arányt (ha van ilyen);
- az ajánlatok benyújtásának menetrendjét;
- a kötvények névértékét (kötvénykibocsátás esetén);
- a kötvények ISIN-kódját (kötvénykibocsátás esetén).

A finomhangoló műveletek átláthatóságának növelésére az eurorendszer a gyorstendereket általában nyilvánosan előre meghirdeti. Kivételes esetekben azonban az EKB határozhat úgy, hogy a gyorstendereket nem hirdeti meg előre nyilvánosan. A gyorstenderek meghirdetése a tenderekre vonatkozó általános eljárásrenddel megegyezően történik. Nyilvánosan előre meg hirdetett gyorstender esetén a nemzeti központi bank a kiválasztott ügyfelekkel közvetlenül lép kapcsolatba. A nyilvánosan bejelentett gyorstender esetén a nemzeti központi bank közvetlenül is megkeresheti a kiválasztott ügyfelet.

5.1.4 AZ AJÁNLATOK ELKÉSZÍTÉSE ÉS BENYÚJTÁSA

Az ügyfeleknek ajánlataikat a nemzeti központi bankok által az adott műveletre vonatkozóan kiadott mintának megfelelő formában kell elkészíteniük. Az ajánlatot olyan tagállam nemzeti központi bankjához kell benyújtani, ahol az intézménynek szervezeti egysége (székhelye vagy fiókja) van. Egy intézmény az ajánlatát egy tagállamban csak egy szervezeti egysége (székhelye vagy egy erre kijelölt fiókja) útján nyújthatja be.

A fix kamatú tenderek esetén az ügyfelek ajánlatukban azt az összeget kötelesek megjelölni, amelyre a nemzeti központi bankkal üzletet kívánnak kötni.⁵

A változó kamatú tenderek esetén az ügyfelek legfeljebb tíz különböző kamatlábra/árra/

swappontra tehetnek ajánlatot. Minden egyes ajánlatban kötelesek megjelölni azt az összeget, amelyre a nemzeti központi bankkal üzletet kívánnak kötni, feltüntetve a vonatkozó kamatlábat is.^{6, 7} A kamatlábra vonatkozó ajánlatot a 0,01 százalékpont többszörösekként kell kifejezni. Változó kamatú devizaswaptender esetén a swappontokat a szokásos piaci megállapodásoknak megfelelően kell megadni, és az ajánlatokat a 0,01 swappont többszörösekként kell kifejezni.

Az irányadó refinanszírozási műveletek esetén az ajánlati összeg alsó korlátja 1 000 000 euro. Az ezen összeget meghaladó összegű ajánlatokat 100 000 euro többszörösekként kell megadni. A finomhangoló és a strukturális műveletekre ugyanez az alsó érték és elfogadási lépésköz vonatkozik. Az ajánlati érték minimuma minden egyes kamatláb/ár/swappontszintre vonatkozik.

A hosszabb lejáratú refinanszírozási műveletek esetében az egyes nemzeti központi bankok határozzák meg az ajánlati összeg alsó korlátját a 10 000 eurótól 1 000 000 euróig terjedő tartományban. A meghatározott alsó ajánlati korlátot meghaladó összegű ajánlatokat 10 000 euro többszörösekként kell megadni. Az alsó ajánlati érték minden egyes kamatlábszintre vonatkozik.

Az EKB az ajánlati összegre kiköthet felső korlátot is az aránytalanul nagy összegű ajánlatok kiküszöbölése érdekében. Az ilyen felső ajánlati összegkorlát a nyilvános tenderfelhívásban minden esetben fel van tüntetve.

Az ügyfelek kötelesek gondoskodni arról, hogy a nekik allokált összegeket megfelelő összegű elfogadható eszközzel tudják fedezni.⁸ Az adott

5 A fix kamatú devizaswapügyletek esetén az ügyfelek azt a rögzített devizaösszeget és megfelelő swappontszintet kötelesek megjelölni, amelyre az eurorendszerrel üzletet kívánnak kötni.

6 Az EKB a kötvénykibocsátással kapcsolatban dönthet úgy, hogy az ajánlatot árban és nem kamatlábban kifejezve kéri. Ebben az esetben az árakat a névleges összeg százalékában kifejezve kell megadni.

7 A változó kamatú devizaswap esetében azt a rögzített devizamennyiséget, amellyel az ügyfél hajlandó kereskedni az eurorendszerrel és a megfelelő swappontot meg kell nevezni.

8 Vagy likviditásszűkítő műveletek esetében készpénzben kötelesek ezeket az összegeket kiegyenlíteni.

nemzeti központi bank által megkötött szerződések vagy felügyeleti rendelkezések lehetővé teszik szankciók alkalmazását abban az esetben, ha egy ügyfél nem képes megfelelő összegű fedezetet vagy készpénzt átutalni a tender során neki allokalált összeg kiegyenlítésére.

Az ajánlatok a tender benyújtási határidejéig visszavonhatók. A tenderfelhívásban feltüntetett határidő után benyújtott ajánlatok érvénytelenek. A határidő betartását a nemzeti központi bankok bírálják el. A nemzeti központi bankok nem veszik figyelembe az adott ügyfél egyik ajánlatát sem, amennyiben ajánlatai együttes összege az EKB által meghatározott bármely felső ajánlati korlátot meghaladja. A nemzeti központi bankok nem veszik figyelembe azokat az ajánlatokat sem, amelyek összege nem éri el az ajánlati összeg alsó korlátját, illetve az elfogadott kamatlábra/árra/swappontra vonatkozó alsó korlát alatt, illetve felső korlát felett van. A nemzeti központi bankok továbbá azokat az

ajánlatokat sem veszik figyelembe, amelyek hiányosak vagy nem felelnek meg a kiadott mintának. Amennyiben egy ajánlatot így érvénytelenítettek, az illetékes nemzeti központi bank döntéséről az ügyfelet még a tenderallokálás előtt értesíti.

5.1.5 A TENDERALLOKÁCIÓ MENETE

FIX KAMATÚ TENDER

A fix kamatú tenderek allokációja során az ügyfelektől kapott ajánlatokat össze kell adni. Amennyiben az ajánlatok összege meghaladja az allokalálni kívánt likviditás teljes összegét, a benyújtott ajánlatokat arányosan, az allokálendő összegnek az összes ajánlat összegéhez viszonyított aránya szerint kell kielégíteni (lásd a 4. keretes írást). Az egy ügyfélre jutó összeget a legközelebbi egész euróra kell kerekíteni. A fix kamatú tenderek esetén azonban EKB dönthet úgy is, hogy minden ajánlattevőnek odaitél egy minimumösszeget/-részesedést.

4. keretes írás:

FIX KAMATÚ TENDEREK ALLOKÁLÁSA

Allokációs arány:
$$all\% = \frac{A}{\sum_{i=1}^n a_i}$$

Az i -edik ügyfélre allokalált összeg: $all_i = all\% \times (a_i)$

ahol:

- A = teljes allokálendő összeg
- n = az ügyfelek száma
- a_i = az i -edik ügyfél által ajánlott összeg
- all% = allokációs arány
- all_i = az i -edik ügyfélnek allokalált teljes összeg

VÁLTOZÓ KAMATÚ TENDEREK EURÓBAN

A likviditásbővítő, változó kamatú eurotenderek esetén az ajánlatokat a felajánlott kamatlábak csökkenő sorrendje szerint kell rendezni. A legmagasabb kamatlábbal rendelkező ajánlatokat kell elsőként kielégíteni, majd az alacsonyabb kamatlábú ajánlatokat csökkenő sorrendben kell elfogadni mindaddig, amíg a felosztani kívánt összeg el nem fogy. Amennyiben az elfogadott legalacsonyabb kamatlábbal (azaz a kamatfolyosó-széli kamatlábbal) rendelkező ajánlatok halmozott összege meghaladja a maradék felosztható összeget, úgy a maradványösszeg felosztása arányosan, a fennmaradó allokálható összegnek a kamatfolyosó-széli kamatlábbal rendelkező ajánlatok teljes összegéhez viszonyított aránya szerint történik (lásd az 5. keretes írást). Az egy ügyfélre jutó összeget a legközelebbi egész euróra kell kerekíteni.

A likviditásszűkítő, változó kamatú (kötvénykibocsátásra, illetve lekötött betétek gyűjtésére felhasználható) tenderek allokálásakor az ajánlatokat a felajánlott kamatlábak növekvő sorrendjébe (vagy a felajánlott árak csökkenő

sorrendjébe) kell rendezni. Kielégítéskor a legalacsonyabb kamatlábbal (illetve legmagasabb árral) rendelkező ajánlatok élveznek elsőbbséget, majd az ajánlatokat a kamatlábak növekvő (illetve az ajánlati árak csökkenő) sorrendjében kell elfogadni mindaddig, amíg az elvonni kívánt összeg allokálásra nem kerül. Amennyiben az elfogadott legmagasabb kamatlábbal (illetve legalacsonyabb árral) (azaz a kamatfolyosó-széli kamatlábbal/árral) rendelkező ajánlatok halmozott összege meghaladja a maradék felosztható összeget, úgy a maradványösszeg felosztása arányosan, a fennmaradó allokálható összegnek a kamatfolyosó-széli kamatlábon/áron tett összes ajánlat összegéhez viszonyított aránya szerint történik (lásd az 5. keretes írást). Kötvénykibocsátáskor például az egy ügyfélre jutó összeget a kötvény névértékének legközelebbi többszörösére kell kerekíteni. Más likviditásszűkítő műveletek esetén az egy ügyfélre jutó összeget a legközelebbi egész euróra kell kerekíteni.

Az EKB dönthet úgy, hogy a változó kamatú tender minden ajánlattevőjének odaítél egy minimumösszeget.

5. keretes írás**VÁLTOZÓ KAMATÚ EUROTENDEREK ALLOKÁLÁSA**

(a példa a kamatlábakban meghatározott ajánlatokra vonatkozik)

Az allokációs arány a kamatfolyosó-széli kamatlábon:

$$all\%(r_m) = \frac{A - \sum_{s=1}^{m-1} a(r_s)}{a(r_m)}$$

Az i -edik ügyfélre a kamatfolyosó-széli kamatlábon allokált összeg:

$$all(r_m)_i = all\%(r_m) \times a(r_m)_i$$

Az i -edik ügyfélre allokált teljes összeg:

$$all_i = \sum_{s=1}^{m-1} a(r_s)_i + all(r_m)_i$$

5. keretes írás (folytatás)

ahol:

A	=	a teljes allokálandó összeg
r_s	=	s -edik kamatlábajánlat az ügyfelek részéről
n	=	az ügyfelek száma
$a(r_s)_i$	=	ajánlati összeg az s -edik kamatlábon (r_s) az i -edik ügyfélről
$a(r_s)$	=	teljes ajánlati összeg az s -edik kamatlábon (r_s)

$$a(r_s) = \sum_{i=1}^n a(r_s)_i$$

r_m	=	kamatfolyosó-széli kamatláb $r_l \geq r_s \geq r_m$ likviditásbővítő tender esetén $r_m \geq r_s \geq r_l$ likviditásszűkítő tender esetén
r_{m-1}	=	a kamatfolyosó-széli kamatlábat közvetlenül megelőző kamatláb (az utolsó kamatláb, amelyen az ajánlatok még teljes mértékben kielégíthetők): $r_{m-1} > r_m$ likviditásbővítő tender esetén $r_m > r_{m-1}$ likviditásszűkítő tender esetén
$\text{all}\%(r_m)$	=	allokációs arány a kamatfolyosó-széli kamatlábon
$\text{all}(r_s)_i$	=	Az i -edik ügyfélre az s -edik kamatlábon allokált összeg
all_i	=	az i -edik ügyfélnek allokált teljes összeg

VÁLTOZÓ KAMATÚ DEVIZASWAPTENDER

A változó kamatú, likviditásbővítő devizaswaptender allokálásakor az ajánlatokat a swappontjegyzési ajánlatok növekvő sorrendjébe kell rendezni.⁹ A kielégítéskor a legalacsonyabb swappontjegyzéssel rendelkező ajánlatok élveznek elsőbbséget, majd az ajánlatokat a swappontjegyzések növekvő sorrendjében kell elfogadni mindaddig, amíg a felosztandó rögzített deviza összege el nem fogy. Amennyiben az elfogadott legmagasabb swappontjegyzésen (azaz a kamatfolyosó-széli swappontajánlaton) az ajánlatok halmozott összege meghaladja a maradék felosztható összeget, úgy a maradványösszeg felosztása arányosan, a fennmaradó allokálandó összegnek a kamatfolyosó-széli swappontjegyzéssel rendelkező összes ajánlat összegéhez viszonyított aránya szerint történik (lásd a 6. keretes írást). Az egy ügyfélre jutó összeget a legközelebbi egész euróra kell kerekíteni.

A változó kamatú, likviditásszűkítő devizaswaptenderek allokálásakor az ajánlatokat a swappontjegyzési ajánlatok csökkenő sorrend-

jébe kell rendezni. A kielégítéskor a legmagasabb swappontjegyzéssel rendelkező ajánlatok élveznek elsőbbséget, majd az ajánlatokat a swappontjegyzés szerinti csökkenő sorrendben kell elfogadni mindaddig, amíg az allokálandó rögzített deviza összege teljes egészében ki nem merül. Amennyiben az elfogadott legalacsonyabb swappontjegyzésen (azaz a kamatfolyosó-széli swappontajánlaton) az összesített ajánlatösszeg meghaladja a maradék allokálandó összeget, úgy a maradványösszeg felosztása arányosan, a fennmaradó allokálandó összegnek a kamatfolyosó-széli swappontjegyzéssel rendelkező összes ajánlat összegéhez viszonyított aránya szerint történik (lásd a 6. keretes írást). Az egy ügyfélre jutó összeget a legközelebbi egész euróra kell kerekíteni.

⁹ A swappontjegyzéseket növekvő sorrendben kell felsorolni, figyelembe véve a jegyzés előjelét, ami a deviza és az euro kamatkülönbségének előjelétől függ. Ha a swap lejártakor a deviza kamatlába magasabb, mint az ennek megfelelő euro kamatlába, a swappontjegyzés pozitívnak számít (azaz az eurót a devizához képest felárral jegyzik). Ellenkező esetben, vagyis ha a deviza kamatlába alacsonyabb, mint az ennek megfelelő euro kamatlába, a swappontjegyzés negatív (azaz az eurót diszkontálják a devizához képest).

AUKCIÓTÍPUS

A változó kamatú tenderek esetében az eurorendszer alkalmazhat egyenáras vagy ajánlati áras aukciós eljárásokat. Az egyenáras aukció (holland aukció) esetén az összes kielégíteni kívánt ajánlatra alkalmazott allokálási kamatláb/ár/swappont megegyezik a kamat-

folyosó-széli kamatlábbal/árral/swapponttal (azzal a kamatlábbal/árral/swapponttal, amelyen a teljes összeg allokálásra kerülhet). Az ajánlati áras aukció (amerikai aukció) esetén az allokálási kamatláb/ár/swappont megegyezik az egyes ajánlatokban szereplő kamatlábbal/árral/swap-ponttal.

6. keretes írás**VÁLTOZÓ KAMATÚ DEVIZASWAPTENDEREK ALLOKÁLÁSA**

Az allokációs arány a kamatfolyosó-széli swappontjegyzésen:

$$all\%(\Delta_m) = \frac{A - \sum_{s=1}^{m-1} a(\Delta_s)}{a(\Delta_m)}$$

Az i -edik ügyfélre a kamatfolyosó-széli swappontjegyzésen allokált összeg:

$$all(\Delta_m)_i = all\%(\Delta_m) \times a(\Delta_m)_i$$

Az i -edik ügyfélre allokált teljes összeg:

$$all_i = \sum_{s=1}^{m-1} a(\Delta_s)_i + all(\Delta_m)_i$$

ahol:

A = a teljes allokálandó összeg

Δ_s = s -edik swappont-jegyzési ajánlat az ügyfelek részéről

n = az ügyfelek száma

$a(\Delta_s)_i$ = teljes ajánlati összeg az s -edik swappontjegyzésen (Δ_s) az i -edik ügyfél részéről

$a(\Delta_s)$ = teljes ajánlati összeg az s -edik swappontjegyzésen (Δ_s)

$$a(\Delta_s) = \sum_{i=1}^n a(\Delta_s)_i$$

Δ_m = kamatfolyosó-széli swappont jegyzés:

$\Delta_m \geq \Delta_s \geq \Delta_1$ likviditásbővítő devizaswap esetén

$\Delta_1 \geq \Delta_s \geq \Delta_m$ likviditásszűkítő devizaswap esetén

Δ_{m-1} = swappont-jegyzési ajánlat a kamatfolyosó-széli ajánlat előtt (az utolsó swappont-jegyzési ajánlat, amelyen az ajánlatok még teljes összegben kielégíthetők),

$\Delta_m > \Delta_{m-1}$ likviditásbővítő devizaswap esetén

$\Delta_{m-1} > \Delta_m$ likviditásszűkítő devizaswap esetén

$all\%(\Delta_m)$ = a kamatfolyosó-széli swappontjegyzésen az allokáció százaléka

$all(\Delta_s)_i$ = Az i -edik ügyfélre az s -edik swappontjegyzésen allokált összeg

all_i = az i -edik ügyfélnek allokált teljes összeg

5.1.6 A TENDEREREDMÉNYEK KIHIRDETÉSE

A tenderek és gyorsrenderek eredményét a hírügynökségek útján nyilvánosan kell kihirdetni. A nemzeti központi bankok a hírügynökségi hozzáféréssel nem rendelkező ügyfeleket közvetlenül is értesíthetik az allokálás eredményéről. A tendereredményeket nyilvánosan kihirdető üzenet általában a következő információkat tartalmazza:

- a tender hivatkozási számát;
- a tender időpontját;
- a művelet típusát;
- az instrumentum lejáratát;
- az eurorendszer ügyfelei által beadott összes ajánlat összegét;
- az ajánlattevők számát;
- az érintett pénznemeket (devizaswap esetében);
- a teljes allokálásra kerülő összeget;
- az allokációs arányt (fix kamatú tenderek esetén);
- az azonnali árfolyamot (devizaswap esetében);
- az elfogadott kamatfolyosó-széli kamatlábat/árat/swappontot és az allokációs arányt a kamatfolyosó-széli kamatlábon/áron/swapponton (változó kamatú tendereknél);
- a legalacsonyabb és a legmagasabb ajánlatot, valamint az allokálási árfolyam súlyozott átlagát (ajánlati áras aukció esetén);
- az instrumentum kezdeti és lejárati napját (ha van ilyen), illetve az instrumentum értéknapját és lejárati napját (kötvénykibocsátás esetén);
- a legkisebb allokált összeget (ha van ilyen);

- a legkisebb allokálási arányt (ha van ilyen);
- a kötvények névértékét (kötvénykibocsátás esetén);
- a kötvények ISIN-kódját (kötvénykibocsátás esetén).

A nemzeti központi bankok az egyes allokációs eredményeket közvetlenül visszaigazolhatják a sikeres ajánlattevők számára.

5.2 KÉTOLDALÚ MŰVELETEKRE VONATKOZÓ ELJÁRÁSOK

ÁLTALÁNOS SZEMPONTOK

A nemzeti központi bankok kétoldalú alapon is végezhetnek műveleteket.¹⁰ A kétoldalú műveletek alkalmazhatók a finomhangoló nyílt piaci műveletekre és a strukturális jellegű végleges adásvételi (outright) műveletekre. E műveletek meghatározása tágran értelmezendő, mint általában azok az eljárások, amelynek keretében az eurorendszer egy vagy több ügyféllel tendereljárás nélkül hajt végre műveletet. Eszerint kétféle kétoldalú művelet különböztethető meg: azok a műveletek, ahol az ügyfelek közvetlenül kapcsolatban állnak az eurorendszerrel, és azok a műveletek, amelyek végrehajtása tőzsdén vagy piaci közvetítőkön keresztül történik.

KÖZVETLEN KAPCSOLAT AZ ÜGYFELEKKEL

Ennek az eljárásnak a során a nemzeti központi bankok közvetlenül lépnek kapcsolatba egy vagy több, a 2.2 fejezetben meghatározott feltételek szerint kiválasztott hazai ügyféllel. Az EKB pontos utasításai alapján a nemzeti központi bankok döntenek arról, hogy üzletet kötnék-e az ügyfelekkel. Az ügyletek elszámolása a nemzeti központi bankokon keresztül történik.

Amennyiben az EKB Kormányzótanácsa úgy dönt, hogy kivételes esetekben maga az EKB (illetve az EKB végrehajtó szerveként eljáró egy vagy több nemzeti központi bank) is végezhet

¹⁰ Az EKB Kormányzótanácsa kivételes helyzetben dönthet úgy, hogy a szükséges kétoldalú finomhangoló műveletet maga az EKB hajtja végre.

kétoldalú műveleteket, az ilyen műveletekkel kapcsolatos eljárásokat ennek megfelelően kell módosítani. Ebben az esetben az EKB (illetve az EKB végrehajtó szerveként eljáró nemzeti központi bank[ok]) közvetlenül lép(nek) kapcsolatba az euroövezetben található egy vagy több, a 2.2 fejezetben meghatározott feltételek szerint kiválasztott ügyféllel. Az EKB (illetve az EKB végrehajtó szerveként eljáró nemzeti központi bank[ok]) dönt(enek) arról, hogy üzletet köt(nek)-e az ügyfelekkel. Az ügyletek elszámolása ettől függetlenül decentralizáltan, a nemzeti központi bankokon keresztül történik.

Az ügyfelekkel történő közvetlen kapcsolaton keresztül megvalósuló kétoldalú műveletek alkalmazhatók a penziós ügyletekre, a végleges adásvételi (outright) ügyletekre, a devizaswapokra és a lekötött betétek gyűjtésére is.

TŐZSDÉN ÉS PIACI KÖZVETÍTŐKÖN KERESZTÜL VÉGZETT MŰVELETEK

A nemzeti központi bankok végleges adásvételi (outright) műveleteket tőzsdén és piaci közvetítőkön keresztül is végezhetnek. E műveletek esetében az ügyfelek körére nem vonatkozik előre meghatározott korlátozás, és az eljárások az ügylettel érintett adósságpapírra vonatkozó piaci szokásokhoz igazodnak.

A KÉTOLDALÚ MŰVELETEK MEGHIRDETÉSE

A kétoldalú műveleteket általában nem hirdetik meg előzetesen nyilvánosan. Továbbá az EKB dönthet úgy, hogy nem hozza nyilvánosságra a kétoldalú műveletek eredményeit.

MŰKÖDÉSI NAPOK

Az EKB bármely, az eurorendszerben munkanapnak számító napon végezhet kétoldalú finomhangoló műveletet. Az ilyen műveletekben csak azon tagállamok nemzeti központi bankjai vehetnek részt, ahol az üzletkötés, az elszámolás és a visszafizetés napja NKB-munkanapnak számít.

A strukturális célokból folytatott kétoldalú végleges adásvételi (outright) műveletek általában csak azokon a napokon hajthatók végre és számolhatók el, amelyek minden tagállamban NKB-munkanapnak számítanak.

5.3 ELSZÁMOLÁSI ELJÁRÁSOK

5.3.1 ÁLTALÁNOS SZEMPONTOK

Az eurorendszer jegybanki rendelkezésre állásának igénybevételéhez és a nyílt piaci műveletekben való részvételhez kapcsolódó pénzügyi teljesítés az ügyfelek nemzeti központi banknál vezetett számláin (vagy a TARGET-rendszerben résztvevő elszámoló bankok számláin) keresztül történik. A pénzügyi ügyleteket csak a művelet fedezetéül szolgáló eszközök visszavonhatatlan átutalása után (vagy annak pillanatában) lehet teljesíteni. Ebből következik, hogy a fedezeteket vagy előzetesen letétbe kell helyezni a nemzeti központi bankoknál vezetett letéti számlán, vagy pedig az említett nemzeti központi bankok rendelkezésére kell azokat bocsátani egy napközbeni „szállítás fizetés ellenében” alapján. A fedezetek átutalása az ügyfelek által az EKB

3. táblázat: Az eurorendszer nyílt piaci műveleteinek szokásos elszámolási napjai¹⁾

Monetáris politikai eszköz	Tendereken alapuló ügyletek elszámolási napja	Gyorstendereken és kétoldalú műveleteken alapuló ügyletek elszámolási napja
Penziós ügylet	T+1 ²⁾	T
Végleges adásvételi (outright) ügylet	-	Az adott eszközre érvényes piaci konvenciók szerint
Kötvénykibocsátás	T+1	-
Devizaswap	-	T, T+1 vagy T+2
Lekötött betétek gyűjtése	-	T

1) A „T” a költségnapra utal. Az elszámolási nap az eurorendszer kereskedési napjait jelenti.

2) Amennyiben az irányadó vagy a hosszabb lejáratú refinanszírozási műveletek eredeti elszámolási napja bankszünnapra esik, az EKB más elszámolási napot alkalmazhat, ideértve az aznapi elszámolást is. Az irányadó és a hosszabb lejáratú refinanszírozási műveletek elszámolási napjait az eurorendszer tendernaptára előre meghatározza (lásd az 5.1.2 fejezetet).

minimális elvárásainak megfelelő SSS-eknél vezetett értékpapír-elszámolási számlákon keresztül történik.¹¹ Azok az ügyfelek, akik nem rendelkeznek letéti számlával a nemzeti központi banknál vagy az EKB minimális elvárásainak megfelelő SSS értékpapír-elszámolási számlával, a fedezetekkel kapcsolatos műveleteket egy levelező hitelintézetnél vezetett értékpapír-elszámolási vagy letéti számlán keresztül is rendezhetik.

Az elszámolási eljárásokra vonatkozó további feltételek a nemzeti központi bankok (illetve az EKB) által az adott monetáris politikai eszközre alkalmazott szabályozásokban található. Az elszámolási eljárások az egyes nemzeti központi bankok esetében a nemzeti jogszabályok és ügyviteli gyakorlatok különbözőségei miatt kis mértékben eltérhetnek.

5.3.2 NYÍLT PIACI MŰVELETEK ELSZÁMOLÁSA

A tenderen alapuló nyílt piaci műveletek (irányadó refinanszírozási műveletek, hosszabb lejáratú refinanszírozási műveletek, strukturális műveletek) elszámolása általában azon az üzletkötési nap utáni első napon történik, amelyen (i) a TARGET2 és (ii) az érintett SSS nyitva van. Elviekben az eurorendszer igyekszik a nyílt piaci műveleteihez kapcsolódó tranzakciókat az összes tagállamban, minden elegendő fedezet rendelkezésre bocsátó ügyféllel egyidejűleg rendezni. A működési korlátok és az SSS-ek technikai sajátosságai miatt viszont a nyílt piaci műveletek rendezésekor az adott napon belüli időpont az euroövezet egyes részein eltérő lehet. Az irányadó és a hosszabb lejáratú refinanszírozási műveletek elszámolása általában egybeesik az adott lejáratra vonatkozó előző ügylet visszafizetésével.

Az eurorendszer törekszik a gyorstenderek és kétoldalú műveletek keretében kötött nyílt piaci műveletek kötésnapon történő elszámolására. Az eurorendszer ugyanakkor működési okokból időnként más elszámolási napot alkalmaz ezeknél a műveleteknél, különösen a végleges adásvételi (outright) ügyleteknél és a devizaswapoknál (lásd a 3. táblázatot).

5.3.3 NAPVÉGI ZÁRÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ ELJÁRÁSOK

A napvégi záráshoz kapcsolódó eljárások a TARGET2 rendszer dokumentációjában vannak meghatározva. A TARGET2 zárási ideje rendszeresen EKB-idő (közép-európai időszámítás) szerint 18.00 óra. Fizetési megbízás a TARGET2-ben való feldolgozásra a zárás után már nem nyújtható be, ugyanakkor a fennmaradó, még a zárás előtt befogadott fizetési megbízások feldolgozása megtörténik. Az ügyfelek az aktív oldali és a betéti rendelkezésre állás igénybevételére irányuló kérelmeiket legkésőbb 15 perccel a TARGET2 zárása után nyújthatják be a megfelelő nemzeti központi bankhoz. Az eurorendszer rendelkezésre állásának igénybevételére irányuló kérelmek határideje a tartalékerő utolsó eurorendszer szerinti munkanapján további 15 perccel kitolódik.

A napvégi ellenőrzés véglegesítése után az ügyfélkör TARGET2 elszámolási számláin fennmaradó negatív egyenleg automatikusan a betéti rendelkezésre állás igénybevételére vonatkozó kérelemnek minősül (lásd a 4.1 fejezetet).

¹¹ Az elfogadható SSS euroövezetbeli használatára vonatkozó szabványok és a rendszerek közötti elfogadott kapcsolatok aktualizált listája az EKB honlapján (www.ecb.europa.eu) tekinthető meg.

6. FEJEZET

ELFOGADHATÓ FEDEZETI ESZKÖZÖK

6.1 ÁLTALÁNOS SZEMPONTOK

A KBER alapokmányának 18.1 cikke lehetővé teszi, hogy az EKB és a nemzeti központi bankok végleges adásvételi (outright) vagy visszavásárlási megállapodások keretében, fedezetek eladásával vagy vételével pénzügyi műveleteket hajtsanak végre, továbbá előírja, hogy az eurorendszer összes hitelműveletének megfelelő biztosítékon kell alapulnia. Következésképpen az eurorendszer minden likviditásbővítő művelete olyan fedezeti eszközökön alapul, amelyeket a felek (végleges adásvételi [outright] ügyletek vagy visszavásárlási megállapodások esetén) az eszközök tulajdonjogának átruházásával vagy (fedezett hitelek esetén) az adott eszközökre vonatkozó kézi zálogjog, tulajdonjogú hitelbiztosítás, illetve jelzálogjog alapításával bocsátanak rendelkezésre.¹

Annak érdekében, hogy az eurorendszert megvédjék a monetáris politikai műveletei során felmerülő veszteségektől, egyenlő bánásmódban részesítsék az ügyfeleket és szavatolják a működés hatékonyságát és átláthatóságát, a fedezeti eszközöknek teljesíteniük kell az eurorendszer monetáris politikai műveleteire való elfogadhatóság feltételeit. Az eurorendszer egységes keretrendszert dolgozott ki a hitelműveleteiben általánosan alkalmazott elfogadható fedezetekre. Ez a keretrendszer (amely „egységes lista”-ként is ismeretes) 2007. január 1-jén lépett életbe, felváltva a gazdasági és monetáris unió harmadik szakaszának kezdetétől fennálló kétlépcsős rendszert.²

Az egységes keretrendszer a fedezeti eszközök két különböző osztályára vonatkozik, a forgalomképes és a nem forgalomképes eszközökre. A fenti két osztály között nem tesznek különbséget az eszközök minősége vagy azoknak az eurorendszer különböző típusú monetáris politikai műveleteire való alkalmassága szempontjából. Az egyetlen kivétel: a második osztályba tartozó fedezetek az eurorendszer végleges adásvételi (outright) műveleteiben nem használhatók. Az eurorendszer monetáris politikai műveleteinél elfogadható eszközök napközbeni hitelek fedezetéül is felhasználhatók. A két esz-

közosztályra vonatkozó alkalmassági feltételek az egész euroövezetre egységesek és a 6.2 fejezetben található.³ Annak érdekében, hogy a két eszközosztály ugyanazoknak a hitelminőségi követelményeknek feleljen meg, létrehozták az eurorendszer hitelminősítő rendszerét (ECAF), amely különféle hitelminősítő forrásokra támaszkodik. Az eurorendszernek az összes elfogadható fedezet „magas hitelminőségére” vonatkozó követelményét meghatározó előírásokat és szabályokat a 6.3 fejezet tartalmazza. A kockázatkezelési intézkedéseket és az elfogadható fedezetek értékelési alapelveit a 6.4 és a 6.5 fejezet határozza meg. Az eurorendszer ügyfelei az elfogadható fedezeteket határokon átnyúló tranzakciókban is használhatják (lásd a 6.6 fejezetet).

6.2 FEDEZETI ESZKÖZÖK RÉSZLETES ELFOGADHATÓSÁGI FELTÉTELEI

Az EKB létrehozza, fenntartja és nyilvánosságra hozza az elfogadható forgalomképes fedezeti eszközök listáját.⁴ A nem forgalomképes eszközök esetében az EKB sem az elfogadható fedezetekről, sem az elfogadható adóokról/garanciavállalókról nem bocsát ki listát.

- 1 A likviditásszükítő nyílt piaci végleges és penziós ügyletek is fedezettek. A likviditásszükítő nyílt piaci penziós műveleteknél használt fedezeteknél az elfogadhatóság feltételei azonosak a likviditásbővítő nyílt piaci penziós műveleteknél alkalmazott fedezetek feltételeivel. A likviditásszükítő műveleteknél azonban nem alkalmaznak haircutot.
- 2 A francia *fonds communs de créance jegyek* (FCC-k), amelyek az elfogadható fedezetek első csoportjába tartoznak, és amelyeket 2006. május 1. előtt bocsátottak ki, a 2008. december 31-éig tartó átmeneti időszakban továbbra is az elfogadható fedezetek közé tartoznak. A 2006. május 1. előtt kibocsátott FCC-k nem fogadhatóak el.
- 3 A 2011. december 31-ig tartó átmeneti időszak alatt a nem forgalomképes eszközök egy meghatározott csoportjára – a hitelkövetelésekre – vonatkozó korlátozott számú alkalmassági és működési feltétel eltérhet egymástól az euroövezet különböző pontjain (lásd a 6.2.2 fejezetet).
- 4 A listát az EKB honlapján (www.ecb.europa.eu) hozzák nyilvánosságra, és naponta frissítik. Az elfogadható forgalomképes eszközök nyilvános listáján nem szerepelnek azok a nem pénzügyi társaságok által kibocsátott forgalomképes eszközök, amelyek kibocsátása, kibocsátója vagy garanciavállalója nem rendelkezik valamilyen külső hitelminősítő intézet (ECAI) minősítésével. Ezeknél az adósságinstrumentumoknál az alkalmassági státus azon hitelminősítő forrás hitelminősítésétől függ, amelyet az adott ügyfél a hitelkövetelésekre vonatkozó (és a 6.3.3 fejezetben meghatározott) ECAF-szabályok szerint választott ki.

6. FEJEZET

Elfogadható fedezeti eszközök

Az eurorendszer csak abban az esetben ad az ügyfeleknek tanácsot arról, hogy egy eszköz az eurorendszer számára fedezetként elfogadható-e, ha az eurorendszerhez benyújtott fedezet már kibocsátott forgalomképes eszköz vagy kinnlevő nem forgalomképes eszköz. A kibocsátás előtt tehát nincs tanácsadás.

6.2.1 A FORGALOMKÉPES ESZKÖZÖK ALKALMASÁGI FELTÉTELEI

Az EKB által kibocsátott kötvények és az eurorendszerhez tartozó nemzeti központi bankok által az euro adott tagállamban történt bevezetése előtt kibocsátott kötvények egyaránt alkalmasak. A többi forgalomképes eszköz alkalmasságát a következő feltételek alapján határozzák meg (lásd még a 4. táblázatot):

ESZKÖZ TÍPUSA

Olyan *adósságinstrumentum*nak kell lennie, amelyek

- (a) rögzített és feltételhez nem kötött a tőkeösszege;⁵
- (b) és kamatszelvénye nem eredményez negatív pénzáramlást. A kamatszelvénynek ezenkívül a következő adósságinstrumentum-típusok valamelyikéhez kell tartoznia: (I) nem kamatozó instrumentumok; (II) fix kamatozású instrumentumok; illetve (III) referencia-kamatlábhoz kötött változó kamatozású instrumentumok. A kamatszelvény összekapcsolható az értékpapír-kibocsátó minősítésének megváltozásával. Elfogadhatók még az inflációkövető kötvények is.

Ezeknek a feltételeknek a kötelezettség teljes törlesztéséig teljesülniük kell. Az adósságinstrumentumok nem testesíthetnek meg olyan tőkeösszege, illetve kamatra vonatkozó jogokat, amelyek ugyanazon kibocsátó egyéb adósságinstrumentumaiban megtestesülő tulajdonjogoknak vannak alárendelve. Az (a) követelmény nem vonatkozik az *eszközalapú értékpapírokra*, kivéve azokat a kötvényeket, amelyeket a hitelintézetek az UCITS irányelv⁶ 22(4) cikkében meghatározott követelmények-

kel összhangban bocsátottak ki („fedezett banki kötvények”). Az eurorendszer a fedezett banki kötvények kivételével az összes fedezett értékpapír alkalmasságát a következő feltételek alapján minősíti. Az eszközalapú értékpapírokat (ABS) fedező, pénzáramlást generáló eszközöknek a következő követelményeknek kell megfelelniük:

- (a) az eszközök megszerzése kötelezően valamely uniós tagállam jogszabályainak hatálya alá esik;
- (b) az értékpapírosító céltársaságnak az átruházást kezdeményező eszköztulajdonostól (originator), vagy valamely közvetítőtől az eurorendszer által „valódi átruházásnak” tekintett és bármely harmadik féllel szemben érvényesíthető eljárással kell őket megszerznie; ezek az eszközök még az eszköztulajdonos fizetéseképtelensége esetén sem lehetnek elérhetők az eszköztulajdonos és annak hitelezői számára; és
- (c) még részben és a jövőben sem tartalmazhatnak hitelkockázatokhoz kötött kötvényeket (credit-linked notes) vagy a hitelkockázatnak hitelderivatívákon keresztüli átadásából keletkező hasonló követeléseket.

Szakaszos kibocsátás esetén alkalmassági feltétel az, hogy a szelet (vagy részszelet) ne legyen ugyanazon kibocsátás más szeleteinek alárendelve. Valamely szeletről (vagy részszeletről) akkor mondható el, hogy nincs alárendelve az ugyanazon kibocsátásba tartozó más szeletnek (vagy részszeletnek), ha a tőke- és kamatfizetéskor – a tájékoztatóban meghatározottak szerint a fizetési felszólítás kézbesítését követően alkalmazandó fizetési sorrendnek megfelelően – semmilyen más

5 Opciók utalvánnyal vagy egyéb hasonló joggal kiegészített kötvények nem fogadhatók el.

6 A 2005/1/EK irányelvvel (HL L 79., 2005.03.24., 9. o.) módosított 1985. december 20-i 85/611/EGK tanácsi irányelv (HL L 375., 1985.12.31., 3. o.) az átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozásokra (undertakings for collective investment in transferable securities – UCITS) vonatkozó törvények, rendeletek és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról.

szelet (vagy részszelet) sem élvez vele szemben elsőbbséget, tehát a szakaszos kibocsátás különböző szeletei, illetve részszeletei közül ezt a szeletet (illetve részszeletet) terheli utolsónak veszteség.

Az eurorendszer fenntartja magának a jogot, hogy bármely illetékes harmadik féltől (így például a kibocsátótól, az átruházást kezdeményező eszköztulajdonostól vagy a szervezőtől [arranger]) bármilyen felvilágosítást, illetve jogi megerősítést kérhessen, amennyiben azt az eszközalapú értékpapírok alkalmasságának értékeléséhez szükségesnek tartja.

HITELMINŐSÉGI KÖVETELMÉNYEK

Az adósságinstrumentumnak meg kell felelnie a forgalomképes eszközökre vonatkozó ECAF-szabályokban meghatározott (és a 6.3.2 fejezetben taglalt) magas hitelminőségi követelményeknek.

A KIBOCSÁTÁS HELYE

Az adósságinstrumentumokat az EGT-n belül olyan központi bankban vagy olyan központi értéktárban kell letétbe helyezni/nyilvántartásba venni (kibocsátani), amely megfelel az EKB minimális előírásainak.⁷ Ha egy forgalomképes adósságinstrumentumot olyan nem pénzügyi vállalat⁸ bocsát ki, amelyet nem minősített egy elfogadott külső hitelminősítő intézet (ECAI), a kibocsátás helyének az euroövezeten belül kell lennie.

ELSZÁMOLÁSI ELJÁRÁSOK

Az adósságinstrumentumnak könyvelési tétel formájában átruházhatónak kell lennie. Az eurorendszerben kell tartani és elszámolni, az eurorendszer vagy valamely értékpapír-elszámolási rendszer (SSS) olyan számláján, amely megfelel az EKB előírásainak, úgy, hogy a fedezettel kapcsolatos jogok érvényesítése valamely euroövezetbeli ország jogi gyakorlata szerint történik.

Ha az a központi értéktár, amelyben az eszközt kibocsátották, nem azonos azzal az értékpapír-elszámolási rendszerrel, amelyben tartják, akkor a két intézményt az EKB által jóváhagyott módon össze kell kapcsolni.⁹

ELFOGADHATÓ PIACOK

Az adósságinstrumentumot az Európai Parlament és a Tanács pénzügyi eszközök piacairól hozott 2004. április 1-jei 2004/39/EK rendeletében¹⁰ meghatározott szabályozott piacon kell kereskedésre bocsátani, illetve az EKB által megjelölt egyes nem szabályozott piacokon kell forgalmazni.¹¹ A nem szabályozott piacok eurorendszer általi vizsgálata három elven – biztonságosság, átláthatóság és hozzáférhetőség – alapul.^{12,13}

- 7 2007. január 1-jétől a globális bemutatóra szóló formában levő és az Euroclear Bank (Belgium) valamint a Clearstream Banking Luxembourg nemzetközi központi letéti bankokon keresztül kibocsátott, nemzetközi hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok csak akkor lehetnek alkalmasak, ha új világgiazi kötvények (NGN) formájában bocsátják ki, és egy letéti őrzést végző intézménynél (common safekeeper – CSK) helyezik letétbe őket. Ez az intézmény vagy ICSD, vagy megfelelő esetben CSD, amely teljesíti az EKB által meghatározott minimális előírásokat. Azok a globális bemutatóra szóló formában levő, nemzetközi hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok, amelyeket 2007. január 1-je előtt klasszikus világgiazi kötvényként (CGN) bocsátottak ki, és azok a helyettesíthető értékpapírok, amelyeket ugyanolyan ISIN-kód alatt azon a napon vagy azután bocsátottak ki, lejáratig elfogadhatók maradnak.
- 8 Nem pénzügyi vállalatok a Nemzeti Számlák Európai Rendszere (ESA 95) meghatározása szerint.
- 9 Az euroövezetben elfogadott SSS-ek használatára vonatkozó elvárások és az ezek között a rendszerek között elfogadott kapcsolódások az EKB honlapján (www.ecb.europa.eu) található.
- 10 HL L 145., 2004. 04. 30., 1. o.
- 11 Az elfogadható, nem szabályozott piacok listáját az EKB honlapján (www.ecb.europa.eu) hozzák nyilvánosságra. A listát legalább évente egyszer naprakészé teszik.
- 12 A biztonságosság, az átláthatóság és a hozzáférhetőség fogalmát az eurorendszer külön az eurorendszer fedezetkezelési funkciójának ellátása miatt határozta meg. A kiválasztási eljárás célja nem a különféle piacok belső minőségének értékelése. Az alapelveket a következők szerint kell érteni. A biztonságosság az ügyletekre vonatkozó bizonyosságot jelenti, különösen az ügyletek érvényességének és érvényesíthetőségének bizonyosságát. Az átláthatóság a piac eljárási szabályaira és működésére, az eszköz pénzügyi jellemzőire, az árképzési mechanizmusra, valamint a releváns árakra és mennyiségekre (jegyzett árakra, kamatokra, kereskedési mennyiségekre, kinnlevőségekre stb.) vonatkozó információkhoz való akadálytalan hozzáférést jelenti. A hozzáférhetőség az eurorendszer azon képességére utal, hogy piaci résztvevő tud lenni, és hozzáférése van a piachoz; fedezetkezelési szempontból egy piac akkor számít hozzáférhetőnek, ha eljárási szabályai és működése lehetővé teszi az eurorendszer számára, hogy szükség esetén információt szerezzen és ügyleteket hajtson végre.
- 13 A második csoportba elfogadott forgalomképes eszközök, amelyeket 2007. május 31. előtt bocsátottak ki, és olyan nem szabályozott piacon kereskednek velük, amely bár az eurorendszer biztonságosságra és hozzáférhetőségre vonatkozó követelményeinek megfelel, az átláthatósági követelménynek nem, 2009. december 31-éig elfogadhatók maradnak azzal a feltétellel, hogy teljesítik a többi elfogadhatósági feltételt, továbbá hogy az említett időpont után már nem használhatók fel. Ez nem vonatkozik a hitelintézetek által kibocsátott és a második eszközcsoportba elfogadott, fedezetlen forgalomképes eszközökre, amelyek 2007. május 31-jétől már nem használhatók fel.

KIBOCSÁTÓ/GARANCIÁVÁLLALÓ TÍPUSA

Az adósságinstrumentum kibocsátója vagy garanciavállalója valamely központi bank, állami szektorbeli intézmény, magánszektorbeli intézmény, nemzetközi vagy nemzetek feletti intézmény lehet. Az adósságinstrumentumok – a hitelintézetek által kibocsátott fedezett banki kötvények kivételével – csak akkor alkalmasak, ha forgalmazhatók valamelyik fentiekben meghatározott, szabályozott piacon.

A KIBOCSÁTÓ/GARANCIÁVÁLLALÓ BEJEGYZETT SZÉKHELYE

A kibocsátó székhelyének az EGT vagy az EGT-n kívüli G10-beli országok egyikének területén kell lennie.^{14,15} Az utóbbi esetben az adósságinstrumentumok csak akkor fogadhatók el, ha az eurorendszer meggyőződik róla, hogy az eurorendszerben biztosított jogoknak az EGT-n kívüli G10-beli ország alkalmazandó jogszabályai az eurorendszerben meghatározott, megfelelő módon védelmet nyújtanak. E célból – még az eszközök elfogadhatóságának minősítése előtt – az eurorendszer számára formájában és tartalmában elfogadható jogi értékelést kell benyújtani. Fedezett értékpapírok esetében a kibocsátó bejegyzett székhelyének az EGT-n belül kell lennie. A garanciavállaló székhelyének az EGT-n belül kell lennie.

A nemzetközi vagy nemzetek feletti intézmények bejegyzett székhelyüktől függetlenül alkalmas kibocsátók/garanciavállalók. Ha egy forgalomképes adósságinstrumentumot olyan nem pénzügyi társaság bocsát ki, amelyet nem minősített külső hitelminősítő intézet (ECAI), a kibocsátó/garanciavállaló bejegyzett székhelyének az euroövezeten belül kell lennie.

A DENOMINÁCIÓ PÉNZNEME

Az adósságinstrumentumot euróban kell denominálni.¹⁶

6.2.2 A NEM FORGALOMKÉPES ESZKÖZÖK ALKALMASSÁGI FELTÉTELEI

Az elfogadható fedezetek egységes keretrendszerében a nem forgalomképes fedezetek két típusa alkalmas fedezetnek: a hitelkövetelés és a

nem forgalomképes jelzálog-fedezett lakossági adósságinstrumentum (retail mortgage-backed debt instrument – RMBD).¹⁷

HITELKÖVETELÉSEK

A hitelköveteléseknek¹⁸ a következő *alkalmasági feltételeket* kell kielégíteniük (lásd még a 4. táblázatot):

- *Eszköz típusa:* Feltétel, hogy a hitelkövetelés valamely adósnak az eurorendszer valamely ügyfelével szemben fennálló tartozása legyen. Alkalmasnak tekintik a csökkenő egyenleggel rendelkező hitelköveteléseket is (amelyeknél a tőke- és a kamattörlesztés előre megállapított ütem szerint történik). Nem alkalmasak ugyanakkor a fel nem használt hitelkeretek (pl. az igénybe nem vett rulírozó hitelkövetelések), a folyószámlahitelek és a hitellevelek (amelyek engedélyezik ugyan a hitel felhasználását, de szigorú értelemben nem bankhitelek). A konzorciumi tag részesedése valamely szindikált hitelben alkalmas hitelkövetelésnek számít. A hitelkövetelések nem testesíthetnek meg tőkeösszegre, illetve kamatra vonatkozó olyan jogot, amely alá van rendelve egyéb hitelkövetelésekhez (vagy ugyanazon szindikált hitel egyéb szeleteihez vagy alszeleteihez)

¹⁴ Az EGT-n kívüli G10-beli országok közé jelenleg az Egyesült Államok, Kanada, Japán és Svájc tartozik.

¹⁵ A 2007. január 1. előtt olyan intézmény által kibocsátott forgalomképes eszközök, amelynek a székhelye nem az EGT-ben és az EGT-n kívüli valamely G10-beli országban található, de amelyekre egy EGT-n belüli székhelyű intézmény garanciát vállal, 2011. december 31-éig elfogadhatók maradnak feltéve, ha megfelelnek a többi alkalmasági kritériumnak és a 6.3.2 fejezetben felsorolt garanciákra alkalmazandó követelményeknek. Az említett időpont után ezek az eszközök már nem fogadhatók el.

¹⁶ Euróban vagy az euro nemzeti pénznemeiben kifejezve.

¹⁷ 2007. január 1. és 2011. december 31. között átmeneti rendszer lesz érvényben a hitelkövetelésekre, amely lehetővé teszi az egyes eurorendszerbeli nemzeti központi bankoknak, hogy kiváltságot a fedezetként elfogadható hitelkövetelések alsó küszöbértékét (a határon átnyúló tranzakciók kivételével), és hogy eldöntsék, alkalmaznak-e kezelési költséget. 2012. január 1-jétől egységes rendszer lép életbe.

¹⁸ A hitelköveteléseket bankhiteleknek is nevezik. A *Schuldscheindarleheneket* és a holland regisztrált magánszemélyektől származó, államháztartással, illetve más elfogadható adóssal szembeni, állami garanciával megerősített követeléseket (pl. lakásszövetkezetek) a hitelkövetelésekkel egyenértékű követeléseknek tekintik.

kapcsolódó tulajdonjogoknak, vagy ugyanazon kibocsátó adósságinstrumentumainak.

Olyan hitelkövetelésnek kell lennie, amelynek a) rögzített és feltételhez nem kötött a tőkeösszege; b) kamatszervénye pedig nem eredményez negatív tökeforgalmat. A kamatnak ezenkívül a következő típusok egyikéhez kell tartoznia: (i) kamatszervény nélküli; (ii) fix; vagy (iii) referencia-kamatlábhoz kötött változó kamat. Emellett az inflációs rátához kapcsolt kamatozású hitelkövetelések is elfogadhatóak. Ezeknek a feltételeknek a kötelezettség teljes törlesztéséig teljesülniük kell.

- *Adós/garanciavállaló típusa:* Az elfogadható adósok vagy garanciavállalók nem pénzügyi vállalatok,¹⁹ állami szektorbeli intézmények, nemzetközi vagy nemzetek feletti intézmények. Minden egyes adós egyénileg és külön-külön felelős a szóban forgó hitelkövetelés teljes visszafizetéséért (az egyéni hitelkövetelésekért közösen felelős adóstársak kizárva).
- *Az adós/garanciavállaló bejegyzett székhelye:* Az adós/garanciavállaló székhelyének az euroövezeten belül kell lennie. Ez a követelmény a nemzetközi vagy nemzetek feletti intézményekre nem vonatkozik.
- *Hitelminőségi követelmények:* A hitelkövetelések minőségét az adós/garanciavállaló hitelképessége alapján értékelik. A hitelköveteléseknek meg kell felelniük a nem forgalomképes eszközökre vonatkozó ECAF-szabványokban meghatározott (és a 6.3.3 fejezetben taglalt) magas hitelminőségi követelményeknek.
- *Minimális érték:* Az ügyfél által fedezet céljára benyújtott (mobilizált) hitelkövetelésnek a benyújtás időpontjában el kell érnie egy alsó küszöbértéket. Az átmeneti időszakban (2007. január 1.–2011. december 31.) minden nemzeti központi bank saját belátása szerint határozhatja meg a belföldi hitelkövetelésekre vonatkozó

küszöbértéket. A határon átnyúló tranzakciók esetében az átmeneti időszak alatt a közös küszöbérték 500 000 euro. 2012. január 1-je után az egész euroövezetben 500 000 euro lesz a hitelkövetelések közös küszöbértéke.

Kezelési eljárások: A hitelkövetelést az eurorendszer megfelelő nemzeti dokumentációban meghatározott eljárásai szerint kell kezelni.

Hatályos törvények: A hitelkövetelési megállapodásra, valamint az ügyfél és a hitelkövetelés fedezetként mobilizáló nemzeti központi bank közötti megállapodásra („mobilizációs megállapodásra”) egyaránt az euroövezet valamely tagállamának jogát kell alkalmazni. Az (i) ügyfélre, (ii) a hitelezőre, (iii) az adósra, (iv) a garanciavállalóra (ha lényeges), (v) a hitelkövetelési megállapodásra és a (vi) mobilizációs megállapodásra vonatkozó hatályos jogok száma nem haladhatja meg a kettőt.

A denomináció pénzneme: A hitelkövetelést euróban kell denominálni.²⁰

NEM FORGALOMKÉPES, JELZÁLOGALAPÚ LAKOSSÁGI ADÓSSÁGINSTRUMENTUMOK

A nem forgalomképes jelzálog-fedezetű lakossági adósságinstrumentumokra (retail mortgage-backed debt instruments – RMDS) a következő követelmények vonatkoznak (lásd még a 4. táblázatot):

- *Eszköz típusa:* Olyan adósságinstrumentumnak (fizetési ígervénynek vagy váltónak) kell lennie, amelyet egy lakossági jelzáloghitelekkel álló portfólió fedez, és amely nincs teljesen értékpapírosítva. Lehetővé kell tenni a portfólióban levő eszközök kicserélését, és szükség van egy olyan mechanizmusra, amely biztosítja, hogy az eurorendszer – a közérdek miatt mentességet élvező hitelezők kivételével – minden hitelezővel szemben elsőbbséget élvezzen.²¹

¹⁹ Az ESA 95 meghatározása szerint.

²⁰ Lásd a 16. lábjegyzetet ebben a fejezetben.

²¹ Jelenleg kizárólag az ir jelzálogalapú fizetési ígervények tartoznak ebbe az eszközosztályba.

Az RMBD-nek olyannak kell lennie, amelynek a) rögzített és feltételhez nem kötött a tőkeösszege; b) kamatszelvénye pedig nem eredményez negatív pénzáramlást.

- *Hitelminőségi követelmények:* Az RMBD-nek meg kell felelnie azoknak a szigorú hitelképességi követelményeknek, amelyeket a 6.3.3 fejezetben meghatározottak szerint az RMBD-kre vonatkozó ECAF-szabályok szerint értékelnek.
- *Kibocsátó típusa:* Az alkalmas kibocsátók olyan hitelintézetek, amelyek alkalmas ügyfelek.
- *A kibocsátó bejegyzett székhelye:* A kibocsátó székhelyének az euroövezetben kell lennie.
- *Kezelési eljárások:* Az RMBD-eket az eurorendszer megfelelő nemzeti dokumentációban meghatározott eljárásai szerint kell kezelni.
- *A denomináció pénzneme:* Az RMBD-eket euróban kell denominálni.²²

6.2.3 AZ ELFOGADHATÓ FEDEZETEK HASZNÁLATÁRA VONATKOZÓ TOVÁBBI KÖVETELMÉNYEK

HITELKÖVETELÉSEKRE VONATKOZÓ TOVÁBBI JOGI KÖVETELMÉNYEK

Ahhoz, hogy a hitelkövetelésre mint fedezetre érvényes érdekeltség jöjjön létre, és a követeléseket a partner nemteljesítése esetén könnyen realizálni lehessen, további jogi követelményeket kell teljesíteni. Ezek a következőkre vonatkoznak:

- a hitelkövetelések meglétének ellenőrzése;
- az adós értesítése a hitelkövetelés mobilizálásáról vagy az ilyen mobilizálás nyilvántartásba vétele;
- nincsenek érvényben banktitokkal és bizalmas kezeléssel kapcsolatos korlátozások;

- nem korlátozzák a hitelkövetelés mobilizálását;
- nem korlátozzák a hitelkövetelés realizálását.

A fenti jogi követelmények részletes kifejtését a 7. függelék tartalmazza. A nemzeti jogok sajátosságainak további részletei a megfelelő nemzeti dokumentációkban találhatóak.

AZ ELFOGADHATÓ FEDEZETEK FELHASZNÁLÁSÁNAK SZABÁLYAI

A forgalomképes eszközöket minden olyan monetáris politikai műveletre fel lehet használni, amely valamilyen fedezeti eszközön alapul; felhasználhatók tehát penziós és végleges adásvételi (outright) nyílt piaci műveletekre és aktív oldali rendelkezésre állásra. A nem forgalomképes eszközöket nyílt piaci penziós műveletek és aktív oldali rendelkezésre állás elfogadható fedezeteként lehet felhasználni, az eurorendszer outright tranzakcióiban azonban nem használatosak. Ezenkívül az összes forgalomképes és nem forgalomképes eszköz felhasználható napközbeni hitelek fedezeteként.

Ha egy forgalomképes vagy nem forgalomképes eszközt az ügyfél vagy vele szoros kapcsolatban álló intézmény bocsátott ki vagy garantált, az ügyfél akkor sem nyújthatja be nem forgalomképes eszközök fedezeteként, ha az minden szempontból kielégíti az alkalmassági feltételeket.²³

²² Lásd a 16. lábjegyzetet ebben a fejezetben.

²³ Amennyiben az ügyfél olyan eszközöket használ, amelyeket a kibocsátóval, az adóssal vagy a garanciavállalóval fennálló azonossága vagy szoros kapcsolata miatt nem vagy többé nem használhat valamely kinnlevő hitel fedezeteként, haladéktalanul értesítenie kell az illetékes nemzeti központi bankot. Az eszközök értékét a következő értékelési napon zéróra csökkentik, és fedezetkiegészítési felhívást tehetnek (lásd még a 6. függelékét). Az ügyfélnek ilyenkor a lehető leghamarabb vissza kell vonnia az eszközt.

4. táblázat: Az eurorendszer monetáris politikai műveleteiben elfogadható fedezetek

Alkalmassági feltételek	Forgalomképes eszközök ¹⁾	Nem forgalomképes eszközök ²⁾	
A fedezet típusa	EKB-kötvények Egyéb forgalomképes adósságinstrumentumok	Hitelkövetelések	RMBD-k
Hitelminőség	Az eszköznek magas hitelminőségi követelményeket kell kielégítenie. Ezeket a forgalomképes eszközökre vonatkozó ECAF-szabályok szerint értékelik. ³⁾	Az adósnak/garanciavállalónak magas hitelminőségi követelményeket kell kielégítenie. A hitelképességet a hitelkövetelésekre vonatkozó ECAF-szabályok szerint értékelik.	Az eszköznek magas hitelminőségi követelményeket kell kielégítenie. Ezeket az RMBD-kre vonatkozó ECAF-szabályok szerint értékelik.
Kibocsátás helye	EGT. ³⁾	Nem jellemző	Nem jellemző
Elszámolási/kezelési eljárások	Elszámolási hely: euroövezet. Az instrumentumokat központilag, könyvelési tétel formájában kell letétbe helyezni a központi bankokban vagy egy olyan SSS-ben, amely teljesíti az EKB minimális követelményeit.	Eurorendszerbeli eljárás	Eurorendszerbeli eljárás
Kibocsátó/adós/garanciavállaló típusa	Központi bank Közzsféra Magánszektor Nemzetközi és nemzetek feletti intézmény	Közzsféra Nem pénzügyi társaság Nemzetközi és nemzetek feletti intézmény	Hitelintézet
A kibocsátó/adós vagy garanciavállaló bejegyzett székhelye	Kibocsátó ³⁾ : EGT vagy az EGT-n kívüli G10-beli ország Garanciavállaló ³⁾ : EGT	Euroövezet	Euroövezet
Elfogadható piac	Szabályozott piac Nem szabályozott, de az EKB által elfogadott piac	Nem jellemző	Nem jellemző
Denomináció	Euro	Euro	Euro
Minimális érték	Nem jellemző	Minimális érték a hitelkövetelés benyújtásakor: 2007. január 1. és 2011. december 31. között – hazai tranzakciókra az NKB határozza meg; – határon átnyúló tranzakciókra 500 000 euro a közös küszöb. ⁴⁾ 2012. január 1-jétől az egész euroövezetben 500 000 euro lesz a közös küszöb.	Nem jellemző
Hatályos jog	Eszközalapú értékpapír esetében a fedezetül szolgáló eszköz megszerzése valamely EU-tagállam jogszabályának hatálya alá kell, hogy essen.	A hitelkövetelési és a mobilizációs megállapodásra az euroövezet valamely tagállamának joga. Az (i) ügyfélre, (ii) a hitelezőre, (iii) az adósrá, (iv) a garanciavállalóra (ha lényeges), (v) a hitelkövetelési megállapodásra és a (vi) mobilizációs megállapodásra vonatkozó hatályos jogok száma nem haladhatja meg a kettőt.	Nem jellemző
Határon átnyúló tranzakció	Igen	Igen	Igen

1) További részletek a 6.2.1 fejezetben olvashatók.

2) További részletek a 6.2.2 fejezetben olvashatók.

3) A nem pénzügyi vállalatok által kibocsátott vagy garantált, nem minősített, forgalomképes adósságinstrumentumok hitelminősítését annak a hitelminősítő forrásnak az alapján határozzák meg, amelyet az adott ügyfél a hitelkövetelésekre vonatkozó ECAF-szabályokkal összhangban választott ki, a 6.3.3 fejezetben foglalt szerint. Az ilyen forgalomképes instrumentumok esetében a forgalomképes eszközök alkalmassági feltételeit a következők szerint egészítették ki: kibocsátó/garanciavállaló bejegyzett székhelye: euroövezet; kibocsátás helye: euroövezet.

„Szoros kapcsolatról” akkor beszélünk, ha az ügyfél valamely következő formában kapcsolódik az elfogadható fedezetek kibocsátójához/adósához/garanciavállalójához:

- (i) az ügyfél a kibocsátó/adós/garanciavállaló tőkéjének 20%-át vagy azt meghaladó részét közvetlenül, illetve egy vagy több más vállalkozáson keresztül közvetve birtokolja, vagy
- (ii) a kibocsátó/adós/garanciavállaló az ügyfél tőkéjének 20%-át vagy azt meghaladó részét közvetlenül, illetve egy vagy több más vállalkozáson keresztül közvetve birtokolja, vagy
- (iii) harmadik fél birtokolja az ügyfél tőkéjének több mint 20%-át, valamint a kibocsátó/adós/garanciavállaló tőkéjének több mint 20%-át, közvetlenül vagy közvetve, egy vagy több vállalkozáson keresztül.

A szoros kapcsolatról szóló fenti kikötés nem vonatkozik: (a) az ügyfél és az EGT-országok közigazgatási szerveivel kialakult szoros kapcsolatokra, valamint arra az esetre, ha az adósságinstrumentum garanciavállalója adókiivetésre jogosult közigazgatási szerv; (b) azokra a fedezett banki kötvényekre, amelyeket az UCITS irányelv 22(4) cikkében meghatározott követelményekkel összhangban bocsátottak ki; vagy (c) azokra az esetekre, amikor az adósságinstrumentumot a (b) pontban meghatározott instrumentumokhoz hasonló jogi biztosítékok védik, ilyenek például az értékpapírnak nem minősülő, jelzálog-fedezettű, nem forgalomképes lakossági adósságinstrumentumok.

Ezenkívül az ügyfél nem nyújthat fedezetül eszközalapú értékpapírt, ha az ügyfél (vagy valamely vele szoros kapcsolatban álló harmadik fél) úgy köt fedezeti ellentranzakciót az értékpapírra, hogy a kibocsátóval mint fedezeti partnerrel köt devizafedezeti ügyletet, vagy ha az eszközalapú értékpapír fennálló összegének 20%-ára, illetve azt meghaladó részére likviditási támogatást nyújt.

Mi több, hiába elégíti ki egy forgalomképes vagy nem forgalomképes eszköz az összes alkal-

massági követelményt, a nemzeti központi bank megtagadhatja, hogy fedezetként elfogadja, ha az eszköz olyan adósságinstrumentum,

- amely korábban jár le, mint az a monetáris politikai művelet, amelynek fedezetéül kívánják használni;²⁴ vagy
- amelynél az adott értékpapírral fedezni kívánt monetáris politikai művelet lejárat előtt kerül sor jövedelemáramlásra (pl. kamatszervény-fizetés).

Az összes elfogadható forgalomképes és nem forgalomképes eszköznek az euroövezet teljes területén, a belső határokra való tekintet nélkül felhasználhatónak kell lennie. Ez azt jelenti, hogy az eurorendszer valamennyi ügyfelének lehetősége kell, hogy legyen a székhelye szerinti tagállam nemzeti központi bankjától hitel felvételre ezen elfogadható eszközök felhasználásával. Ez a forgalomképes eszközök esetében a hazai értékpapír-elszámolási rendszerhez kapcsolódva történhet, más esetekben pedig más elfogadott módon (lásd a 6.6 fejezetet).

6.3 AZ EUORENDSZER HITELMINŐSÍTŐ RENDSZERE

6.3.1 HATÁSKÖRE ÉS ÖSSZETEVŐI

Az eurorendszer hitelminősítő rendszere (ECAF) meghatározza azokat az eljárásokat, szabályokat és technikákat, amelyek szavatolják, hogy az összes elfogadható fedezet teljesítse az eurorendszer magas hitelminőségi követelményeit.

Az általános kereteken belül az eurorendszer a magas hitelminőségi követelmények meghatározásakor különbséget tesz a forgalomképes és a nem forgalomképes eszközök között (lásd a 6.3.2 és 6.3.3 fejezetet), hogy tekintetbe vegye e fedezetek eltérő jogi természetét. A különbségtételt a hatékony működés követelményei is indokolják.

²⁴ Ha a nemzeti központi bankok lehetővé tennék a monetáris politikai műveletnél korábban lejárató instrumentum fedezetként történő alkalmazását, az ügyfeleknek az instrumentum lejáratára előtt vagy lejáratakor ki kellene cserélniük a fedezeti eszközt.

Az eurorendszer elfogadható eszközök hitelminőségének értékelésekor figyelembe veszi mindazokat a hitelminősítő rendszerektől származó információkat, amelyek a következő négy forrás valamelyikéből érkeznek: külső hitelminősítő intézetek (ECAI), valamely NKB saját hitelminősítő rendszere (ICAS), valamely ügyfél belső minősítésen alapuló rendszere (IRB) vagy harmadik fél hitelminősítő eszköze (rating tool). A hitelminőség értékelésekor az eurorendszer azokat az intézményi kritériumokat és jellemzőket is számításba veszi, amelyek az instrumentum birtokosa számára a garanciához hasonló védelmet biztosítanak.

Az ECAI-forrást tekintve az értékelést nyilvános minősítés alapján kell elvégezni. Az eurorendszer fenntartja magának a jogot, hogy amennyiben szükséges, pontosítást kérjen. Eszközalapú értékpapír esetében a minősítés a nyilvánosság számára elérhető és részletes eladás előtti vagy új kibocsátáshoz kapcsolódó hitelminősítési jelentésben kell taglalni, amelynek többek között tartalmaznia kell a strukturális és jogi aspektusok átfogó elemzését, az összevont fedezeti alap értékelését, az ügylet résztvevőiről szóló elemzést, valamint az ügylet egyéb fontosabb jellemzőinek elemzését. Ezenkívül az ECAI-knak rendszeresen és legalább negyedévente felügyeleti jelentéseket kell kiadniuk az eszközalapú értékpapírokról.²⁵ A jelentéseknek tartalmazniuk kell legalább a legfontosabb tranzakciós adatok (pl. az összevont fedezeti alap összetétele, az ügylet résztvevői, a tőkeszerkezet) aktualizált változatát, valamint a teljesítményadatokat.

A kiváló hitelminőség minimumkövetelményének („alsó hitelminőségi küszöb”) eurorendszerbeli meghatározásához az „A” minősítés szolgál viszonyítási pontként.²⁶ Az eurorendszer értelmezésében a rendszeresen felülvizsgálandó „A” minősítésnek a nemteljesítés egyéves horizonton kalkulált 0,10%-os valószínűsége felel meg. Az ECAF a nemteljesítést az EU tőkekövetelmény-irányelvében (CRD) szereplő meghatározás szerint értelmezi.²⁷ Az eurorendszer minden egyes elfogadott ECAI esetében a legalacsonyabb, de a megkívánt hitelminőségi küszöböt még elérő besorolást teszi közzé; az ECAI minősítéséért

semmilyen felelősséget nem vállal. Ezt a besorolást rendszeresen felülvizsgálja.

Az eurorendszer fenntartja magának a jogot, hogy az általa relevánsnak tartott bármely információ alapján meghatározza, hogy egy kibocsátás, kibocsátó, adós vagy garanciavállaló megfelel-e a magas hitelminőségi követelményeknek, és ebből kifolyólag megtiltsa vagy korlátozza bizonyos eszközök használatát, illetve kiegészítő haircutokat alkalmazzon, amennyiben ez szükséges az eurorendszer kockázatokkal szembeni megfelelő védelmének biztosítására, összhangban a KBER alapokmányának 18.1 cikkével. Ilyen intézkedéseket konkrét ügyfelek esetében is lehet foganatosítani, különösen akkor, ha az ügyfél hitelminősítése szoros korrelációban áll az általa fedezetként felajánlott eszköz hitelminőségével. Ha az elutasítás prudenciális információkon alapul, az ügyfelektől vagy a felügyeleti szervektől származó, ilyen jellegű információkat szigorúan csak azzal összhangban és annak érdekében lehet felhasználni, hogy az eurorendszer teljesítse a monetáris politika végrehajtásával összefüggő feladatait.

Lekerülhetnek az elfogadható fedezetek listájáról azok az eszközök, amelyeket olyan intézmény bocsátott ki vagy garantált, amelynek pénzeszközei be vannak fagyasztva és/vagy csak korlátozottan használhatja őket az Európai Közösségnek vagy valamely tagállamnak a Szerződés 60(2) cikke értelmében hozott egyéb intézkedése alapján; vagy amelynek a nyílt piaci műveletekhez vagy az eurorendszer rendelkezésre állásához való hozzáférést az EKB Kormányzótanácsa döntésében felfüggesztette.

25 Az olyan eszközalapú értékpapír esetében, amelynek a fedezetül szolgáló eszköz félévente vagy évente fizet tőkét vagy kamatot, a felügyeleti jelentés féléves, illetve éves gyakoriságú lehet.

26 Az „A” a Standard & Poor's vagy a Fitch Ratings hosszú távú minősítésében legalább „A-”, a Moody's-ében legalább „A3”, a DBRS-ében pedig legalább „AL” besorolásnak felel meg.

27 A CRD a hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról szóló, 2006. június 14-i 2006/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvből (átdolgozott) (HL L 177., 2006.06.30., 1. o.), valamint a befektetési vállalkozások és hitelintézetek tőke megfeleléséről szóló, 2006. június 14-i 2006/49/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvből (átdolgozott) (HL L 177., 2006.06.30., 201. o.) áll.

Az ECAF-ban használt négy hitelminősítő forrás összhangjának, pontosságának és összehasonlíthatóságának biztosítására az eurorendszer mindegyik forrásra elfogadhatósági feltételeket dolgozott ki (lásd a 6.3.4 fejezetet), és a hitelminőségi küszöböt szem előtt tartva rendszeresen nyomon követi hitelminősítő tevékenységüket (lásd a 6.3.5 fejezetet).

6.3.2 A FORGALOMKÉPES ESZKÖZÖK MAGAS HITELMINŐSÉGI KÖVETELMÉNYEINEK MEGHATÁROZÁSA

A forgalomképes eszközök magas hitelminőségi követelményeit a következő kritériumok alapján határozzák meg:

- *ECAI hitelminősítés:* Legalább egy olyan hitelminősítésnek, amelyik valamelyik elfogadott (6.3.4 fejezetben meghatározott) ECAI-tól származik és a kibocsátásra (vagy ha ilyen minősítés nincs, a kibocsátóra) vonatkozik, el kell érnie az eurorendszer hitelminőségi küszöbét.^{28, 29} Az EKB minden egyes elfogadott ECAI esetében a 6.3.1 fejezetben megállapított módon teszi közzé a hitelminőségi küszöböt.³⁰
- *Garanciák:* Ha a kibocsátónak nincs (elfogadható) ECAI-hitelminősítése, a magas hitelminőségi követelmények teljesítését a stabil pénzügyi helyzetű garanciavállalók által nyújtott garanciák alapján lehet meg-

állapítani. A garanciavállaló stabil pénzügyi helyzetét az eurorendszer hitelminőségi küszöbét elérő ECAI-hitelminősítések alapján értékeli. Egy garanciának a következő feltételeket kell teljesítenie:

- Egy garancia akkor fogadható el, ha a garanciavállaló a maradéktalan kifizetésig feltétlen és visszavonhatatlan garanciát vállalt valamennyi tőketörlesztési, kamatfizetési és egyéb fizetési kötelezettségre, amit a kibocsátó az adott adósságinstrumentummal kapcsolatban az értékpapír birtokosával szemben vállalt.
- A garanciának első felszólításra fizetendőnek kell lennie (a fedezetben vállalt kötelezettségtől függetlenül). Azoknak a garanciáknak, amelyeket adókiadásra jogosult állami szervek nyújtanak, első felszólításra fizetendőknek kell lenniük vagy a késedelmet követően haladéktalan és pontos fizetést kell biztosítaniuk. Azoknak a köte-

28 Ha ugyanarról a kibocsátóról/adósról vagy garanciavállalóról több és esetleg egymásnak ellentmondó ECAI-minősítés is rendelkezésre áll, a legjobb hitelminősítés elve érvényesül (azaz a legjobb ECAI-minősítést veszik figyelembe).

29 A 2008. január 1-je óta kibocsátott fedezett banki kötvények magas hitelminőségi követelményeit a fenti kritériumok alapján határozzák meg. A 2008. január 1. előtt kibocsátott fedezett banki kötvények akkor felelnek meg a magas hitelminőségi követelményeknek, ha szigorú értelemben kielégítik az UCITS irányelv 22(4) cikkében ismertetett kritériumokat.

30 Ezt az információt az EKB honlapján (www.ecb.europa.eu) teszik közzé.

5. táblázat: ECAI-hitelminősítéssel nem rendelkező kibocsátó, adós vagy garanciavállaló regionális kormányzatok, helyi önkormányzatok és állami szektorbeli intézmények implicit hitelminősítése

	A kibocsátók, adósok vagy garanciavállalók besorolása a CRD szerint	Az osztályba tartozó kibocsátók, adósok vagy garanciavállalók implicit hitelminősítése az ECAF-ból levezetve
1. osztály	Regionális kormányzatok, helyi önkormányzatok és PSE-k, amelyek az illetékes felügyeleti hatóságok megítélése szerint a tőkeemfelelés szempontjából a központi kormányzattal egyenrangúként kezelhetők.	A székhelyűl szolgáló ország központi kormányzatának ECAI-hitelminősítésén alapul.
2. osztály	Regionális kormányzatok, helyi önkormányzatok és PSE-k, amelyek az illetékes felügyeleti hatóságok megítélése szerint a tőkeemfelelés szempontjából a (hitel)intézetekkel egyenrangúként kezelhetők.	A székhelyűl szolgáló ország központi kormányzatának ECAI-hitelminősítése alatt egy hitelminőségi fokozattal ¹⁾ alacsonyabb hitelminősítésen alapul.
3. osztály	Egyéb PSE-k	Úgy kezelik, mint a magánszektorbeli kibocsátókat vagy adósokat.

1) A hitelminőségi fokozatokkal kapcsolatos információkat az EKB honlapján (www.ecb.europa.eu) teszik közzé.

lezettségeknél, amelyeket a garanciavállaló a garancia keretében vállal, legalább a garanciavállaló valamennyi korábbi fedezetlen kötelezettségével egyenrangúaknak (pari passu) kell lenniük.

- A garanciának érvényesnek, kötelező erejűnek és a garanciavállalóval szemben érvényesíthetőnek kell lennie. Az is követelmény, hogy valamely EU-tagállam joga legyen rá alkalmazható.
- A garancia jogérvényességére, kötelező erejére és érvényesíthetőségére vonatkozó jogi megerősítést az eurorendszerben elfogadható formában és tartalommal kell benyújtani a garanciával biztosított eszköz elfogadhatóságának megállapítása előtt. Ha a garanciavállaló nem a garanciára alkalmazandó jog illetékeségi körében bejegyzett személy, a jogi megerősítésnek azt is tartalmaznia kell, hogy a garancia a garanciavállaló székhelye szerinti jog értelmében is érvényes és érvényesíthető. A jogi megerősítést ahhoz a nemzeti központi bankhoz kell benyújtani felülvizsgálatra, amelyik az elfogadható fedezetek listájába felvételre javasol egy bizonyos garanciával biztosított eszközt.³¹ Nem szükséges jogilag megerősíteni azokat a garanciákat, amelyeket egyedi eszközminősítésű adósságpapírokra, illetve adókivetésre jogosult állami szervek nyújtanak. Az érvényesíthetőség kritériuma azoknak a fizetési képtelenségre és csődhelyzetre, valamint a részvénytőke általános alapelveire vonatkozó és más hasonló jogszabályoknak és alapelveknek a függvénye, amelyek a garanciavállalóra alkalmazandók és általában érintik a garanciavállalóval szemben fennálló hitelezői jogokat.

Ha a kibocsátásnak, a kibocsátónak vagy a garanciavállalónak nincs ECAI-hitelminősítése, a magas hitelminőségi követelmények teljesítését a következők szerint állapítják meg:

- *Euroövezetbeli állami kibocsátók vagy garanciavállalók:* Ha egy forgalomképes eszközt a tőkekövetelmény-irányelvben (CRD) foglaltak szerint az euroövezet területén levő valamelyik regionális kormányzat, helyi önkormányzat vagy állami szektorbeli intézmény (PSE) bocsát ki vagy garantál, a következő eljárás követendő:
  - A kibocsátó vagy garanciavállaló a CRD-vel³² összhangban, az 5. táblázatban ismertetett három osztály egyikébe sorolandó.
  - Az 1. és 2. osztályba tartozó kibocsátók vagy garanciavállalók hitelminősítését implicit módon végzik el, azon ország központi kormányzatának ECAI-hitelminősítéséből levezetve, ahol a kibocsátó vagy garanciavállaló székhelye található. Ennek az implicit hitelminősítésnek el kell érnie az eurorendszer hitelminőségi küszöbét. A 3. osztályba tartozó kibocsátók/garanciavállalók esetében nem végeznek implicit hitelminősítést.
- *Euroövezetbeli nem pénzügyi társaságok mint kibocsátók vagy garanciavállalók:* Ha a kibocsátásra, kibocsátóra vagy garanciavállalóra vonatkozó ECAI-hitelminősítés alapján nem állapítható meg, hogy az euroövezet területén található nem pénzügyi vállalatok³³ által kibocsátott vagy garantált forgalomképes eszközök teljesítik-e a magas hitelminőségi követelményeket, a hitelkövetelésekre vonatkozó ECAF-szabályok alkalmazandók,

31 Az adott eszközt felterjesztő nemzeti központi bank rendszerint annak az országnak a nemzeti központi bankja, ahol az eszközt egy elfogadható piacra be fogják vezetni, vagy ott forgalmazni fogják. Több piacon történő bevezetés vagy forgalmazás esetén az EKB-hoz az Eligible-Assets.hotline@ecb.europa.eu címen tehetők fel kérdések.

32 A három osztályba tartozó intézmények listáit, valamint a kibocsátók, adósok vagy garanciavállalók osztályba sorolásának kritériumait a megfelelő nemzeti bankfelügyelet linkjeivel együtt várhatóan az Európai Bankfelügyelet Bizottságának (CEBS) honlapján (http://www.c-eb.org/SD/Rules_Additional_Information.htm) teszik közzé.

33 Lásd a fejezet 8. lábjegyzetét ebben a fejezetben.

az ügyfelek pedig felhasználhatják saját belső minősítésen alapuló (IRB) rendszerüket, az NKB-k saját hitelminősítő rendszereit vagy harmadik felek minősítő eszközeit. A nem pénzügyi vállalatok által kibocsátott, nem minősített forgalomképes adósságinstrumentumok nem szerepelnek az elfogadható forgalomképes eszközök nyilvános listáján.

6.3.3 A NEM FORGALOMKÉPES ESZKÖZÖK MAGAS HITELMINŐSÉGI KÖVETELMÉNYEINEK MEGHATÁROZÁSA

HITELKÖVETELÉSEK

A hitelkövetelések adósaai vagy garanciavállalói által teljesítendő magas hitelminőségi követelmények meghatározásához az ügyfeleknek ki kell választaniuk az eurorendszer rendelkezésére álló és általa elfogadott egyik fő hitelminősítő forrást. Az ügyfél a rendelkezésre álló hitelminősítő források közül egyet választ ki. (Az ECAI-k esetében erre nincs szükség, hiszen az összes elfogadott ECAI-rendszer alkalmazható.)

Az ügyfeleknek legalább egy évig ki kell tartaniuk a kiválasztott forrás mellett, így kizárható a hitelminősítések közötti „ugrándozás” (az a gyakorlat, amikor az adós függvényében az összes rendelkezésre álló forrás vagy rendszer közül mindig megkeresik azt, amelyik a legjobb minősítést kínálva szavatolja az eszköz elfogadhatóságát). Az egy éves minimumidőszak után hitelminősítő forrást váltani kívánó ügyfeleknek részletesen megindokolt kérelmet kell benyújtaniuk az illetékes nemzeti központi bank számára.

Az ügyfelek – részletesen megindokolt kérelem alapján – egynél több rendszert vagy forrást is használhatnak, de elvárják tőlük, hogy az adósok legnagyobb részét a fő hitelminősítő forrás alapján értékeltessék. Egynél több rendszert vagy forrást csak szakmailag megfelelően indokolt esetben használhatnak. Elvben ilyen eset az, amikor az elsődleges hitelminősítő forrás vagy rendszer nem eléggé kiterjedt.

Az ügyfeleknek haladéktalanul értesíteniük kell a nemzeti központi bankot a tudomásukra jutott, hitelekkel kapcsolatos eseményekről, például az érintett adósok fizetési késedelméről, és szükség esetén vissza kell vonniuk vagy ki kell cserélniük a fedezetüket. Az ügyfelek azért is felelősek, hogy mindig a legfrissebb hitelminősítést használják, amelyet a kiválasztott hitelminősítő rendszer vagy forrás az adósokról³⁴ vagy a benyújtott fedezetek garanciavállalóiról a rendelkezésükre bocsát.

Adósok/garanciavállalók hitelminősítése: Azt, hogy az adósok vagy a hitelkövetelések garanciavállalói teljesítik-e a magas hitelminőségi követelményeket, az állami szektorhoz, illetve a nem pénzügyi vállalatok közé tartozó adósok/garanciavállalók között különbséget tevő szabályok szerint állapítják meg.

• *Állami szektorhoz tartozó adósok vagy garanciavállalók:* A következő szabályokat alkalmazzák, mégpedig ebben a sorrendben:

- (i) Az ügyfél által kiválasztott rendszer vagy forrás készített hitelminősítést, s annak alapján állapítják meg, hogy az állami szektorhoz tartozó adós vagy garanciavállaló eléri-e a hitelminőségi küszöböt.
- (ii) Ha (i) szerinti minősítés nem született, az adós vagy a garanciavállaló ECAI-hitelminősítése használható.³⁵
- (iii) Ha sem az (i), sem a (ii) pont alapján nem készült hitelminősítés, ugyanaz az eljárás követendő, mint a forgalomképes eszközök esetében:

• A kibocsátó vagy garanciavállaló a CRD-vel³⁶ összhangban, az

34 Azon forgalomképes eszközök esetében, amelyeket nem pénzügyi társaságok bocsátottak ki és semmilyen ECAI nem minősített, ez a követelmény a kibocsátók hitelkövetelésére vonatkozik.

35 Lásd a fejezet 28. lábjegyzetét.

36 Lásd a fejezet 32. lábjegyzetét.

5. táblázatban ismertetett három osztály egyikébe sorolandó.

- Az 1. és 2. osztályba tartozó kibocsátók vagy garanciavállalók hitelminősítését implicit módon végzik el, azon ország központi kormányzatának ECAI-hitelminősítéséből levezetve, ahol a kibocsátó vagy garanciavállaló székhelye található. Ennek az implicit hitelminősítésnek el kell érnie az eurorendszer hitelminőségi küszöbét.

Ha az ügyfél által kiválasztott rendszer vagy forrás (vagy (ii) állami szektorhoz tartozó adósok vagy garanciavállalók esetében valamelyik ECAI) készített hitelminősítést, de az nem éri el a hitelminőségi küszöböt, az adós vagy a garanciavállaló nem elfogadható.

- *Nem pénzügyi vállalatok közé tartozó adósok vagy garanciavállalók:* Ha az ügyfél által kiválasztott forrás olyan hitelminősítést ad, amely eléri vagy meghaladja a hitelminőségi küszöböt, az adós vagy garanciavállaló elfogadható^{37,38}.

Ha az ügyfél által kiválasztott rendszer vagy forrás készített hitelminősítést, de az nem éri el a hitelminőségi küszöböt, az adós vagy garanciavállaló nem elfogadható. Ha a hitelminőségi követelmények teljesítéséről nem készült hitelminősítés, az adóst vagy garanciavállalót nem elfogadhatónak tekintik.

Garanciák: Egy garanciának a következő feltételeket kell teljesítenie:

- Egy garancia akkor fogadható el, ha a garanciavállaló a maradéktalan kifizetésig feltétlen és visszavonhatatlan garanciát vállalt valamennyi tőketörlesztési, kamatfizetési és egyéb fizetési kötelezettségre, amit az adós az adott hitelköveteléssel kapcsolatban az értékpapír birtokosával szemben vállalt. Ebben a tekintetben az elfogadhatónak tartott garanciának nem kell kimondottan a hitelkövetelésre vonatkoznia, elég, ha csak

az adósra vonatkozik, de a szóban forgó hitelkövetelést is fedezi.

- A garanciának első felszólításra fizetendőnek kell lennie (a szóban forgó hitelköveteléstől függetlenül). Azoknak a garanciáknak, amelyeket adókiadásra jogosult állami szervek nyújtanak, első felszólításra fizetendőnek kell lenniük vagy a késedelmet követően haladéktalan és pontos fizetést kell biztosítaniuk. Azoknak a kötelezettségeknek, amelyeket a garanciavállaló a garancia keretében vállal, legalább a garanciavállaló valamenyny korábbi fedezetlen kötelezettségével egyenrangúnak (pari passu) kell lenniük.
- A garanciának érvényesnek, kötelező erejűnek és a garanciavállalóval szemben érvényesíthetőnek kell lennie. Az is követelmény, hogy valamely EU-tagállam joga legyen rá alkalmazható.
- A garancia jogérvényességére, kötelező erejére és érvényesíthőségére vonatkozó jogi megerősítést az eurorendszerben elfogadható formában és tartalommal kell benyújtani a garanciával biztosított eszköz elfogadhatóságának megállapítása előtt. A jogi megerősítésnek ki kell mondania, hogy a garancia nem személyi jellegű, és csak a hitelkövetelés hitelezője által érvényesíthető. Ha a garanciavállaló nem a garanciára alkalmazandó jog illetékességi körében bejegyzett személy, a jogi megerősítésnek azt is tartalmaznia kell, hogy a garancia a garanciavállaló székhelye szerinti jog értelmében is érvényes és érvényesíthető. A jogi megerősítést a hitelkövetelésre vonatkozó jog illetékességi körébe tartozó nemzeti központi bankhoz kell benyújtani felülvizsgálatra. Nem szükséges jogilag megerősíteni azokat a garanciákat, amelyeket egyedi eszközminősítésű adósságpapírokra, illetve

37 Ha az ügyfél egy ECAI-t választott hitelminősítési forrásként, alkalmazhatja a legjobb hitelminősítés elvét (lásd a 28. lábjegyzetet).

38 Az egyes hitelminősítő rendszerek esetében a hitelminőségi küszöböt a teljesítményértékelő rendszer szerint módosíthatják (lásd a 6.3.5 fejezetet).

adókivetésre jogosult állami szervek nyújtanak. Az érvényesíthetőség kritériuma azoknak a fizetéseképtelenségre és csődhelyzetre, valamint a részvénytőke általános alapelveire vonatkozó és más hasonló jogszabályoknak és alapelveknek a függvénye, amelyek a garanciavállalóra alkalmazandók és általában érintik a garanciavállalóval szemben fennálló hitelezői jogokat.

NEM FORGALOMKÉPES, JELZÁLOGALAPÚ LAKOSSÁGI ADÓSSÁGINSTRUMENTUMOK

A nem forgalomképes RMBD-k magas hitelminőségi követelményeinek teljesíteniük kell az eurorendszer hitelminőségi küszöbét. Az ezekre az adósságinstrumentumokra vonatkozó országokénti hitelminősítő rendszereket a nemzeti központi bankok megfelelő nemzeti dokumentációiban határozzák meg.

6.3.4 A HITELMINŐSÍTŐ RENDSZEREK ELFOGADHATÓSÁGI FELTÉTELEI

Az ECAF négy forrásból származó hitelminősítési információkra támaszkodik. Minden egyes forrás számos hitelminősítő rendszert foglalhat magában.

Az elfogadott ECAI-k, ICAS-ok és harmadik felek RT-i, valamint szolgáltatóik jegyzékét az EKB honlapja (www.ecb.europa.eu) közli.³⁹

KÜLSŐ HITELMINŐSÍTŐ INTÉZETEK (ECAI)

Az ECAI hitelminősítő forrás azokat az intézményeket foglalja magában, amelyek hitelminősítést a hitelintézetek alkalmazhatják a kockázati súlyok CRD szerinti meghatározásánál.⁴⁰ Az ECAF alkalmazásában az ECAI általános elfogadhatósági feltételei a következők:

- Az ECAI-kat a CRD-vel összhangban hivatalosan el kell fogadnia az illetékes EU felügyeleti hatóságnak azokra az eurovezetbeli országokra, amelyekben alkalmazni fogják őket.
- Az ECAI-knak különféle működési kritériumoknak kell megfelelniük és megfelelő lefedettséget kell biztosítaniuk, hogy biztosítsák az ECAF hatékony megvalósítását.

Hitelminősítéseik felhasználása attól függ, hogy az eurorendszernek vannak-e információi ezekről a minősítésekről, illetve olyan információi, amelyek segítségével összehasonlíthatják a minősítéseket az ECAF hitelminőségi fokozataival és a hitelminőségi küszöbvel, megfeleltethetik őket egymással, illetve végrehajthatják a teljesítményértékelést (lásd a 6.3.5 fejezetet).

Az eurorendszer fenntartja magának a jogot, hogy többek között a teljesítményértékelő rendszerét felhasználva eldöntse, elfogadja-e valamelyik ECAI-t a hitelműveleteire.

AZ NKB-K SAJÁT HITELMINŐSÍTŐ RENDSZEREI (ICAS)

Az ICAS hitelminősítő forrás jelenleg abból a négy hitelminősítő rendszerből áll, amelyet a Deutsche Bundesbank, a Banco de España, a Banque de France és az Oesterreichische Nationalbank működtet. A saját ICAS-t kifejleszteni kívánó nemzeti központi bankoknak át kell esniük az eurorendszer jóváhagyási eljárásán. Az ICAS-ok az eurorendszer teljesítményértékelő rendszerének hatálya alá esnek (lásd a 6.3.5 fejezetet).

Az ügyfélnek haladéktalanul értesítenie kell az ICAS-t működtető NKB-t minden olyan, hitelkockázati eseményről, amelyről csak ő tud, például az érintett adósok fizetési késedelmeiről.

Mi több, azokban az országokban, ahol RMBD-keket mobilizálnak, az illetékes nemzeti központi bank az ECAF-fal összhangban hitelminősítő rendszert működtet erre az instrumentumtípusra. Az ilyen rendszerek teljesítményét évről évre értékeli.

BELSŐ MINŐSÍTÉSEN ALAPULÓ RENDSZEREK (IRB)

Minden olyan ügyfélnek, amely IRB-rendszert akar használni az elfogadható adósságinstrumentumok adásai, kibocsátói és garanciavállalói

³⁹ Az eurorendszer csak a hitelműveleteivel összefüggésben közli ezt az információt, és nem vállal semmiféle felelősséget az elfogadott hitelminősítő rendszerek értékeléséért.

⁴⁰ Az ECAI-kra általában hitelminősítő intézetként utalnak a pénzügyi piacokon.

hitelminősítéséhez, engedélyt kell szereznie saját nemzeti központi bankjától. Az e célból benyújtandó kérelemhez a következő dokumentumokat kell csatolni:⁴¹

- Az illetékes EU-n belüli felügyeleti hatóság döntésének másolata, amely felhatalmazza az ügyfelet, hogy tökemegfelelési célból, konszolidált vagy nem konszolidált formában az IRB-rendszerét használja, valamint meghatározza az ilyen felhasználás sajátos feltételeit. Ha ezt az információt az illetékes felügyeleti hatóság közvetlenül eljuttatja az illetékes EKB-nak, ilyen másolatra nincs szükség.
- Tájékoztató arról, hogy miként határozza meg az egyes adósok nemteljesítésének valószínűségét; adatok a minősítési fokozatokról és a nemteljesítés hozzájuk kapcsolódó egyéves valószínűségéről, amelyeket az elfogadható minősítési fokozatok meghatározásához használnak.
- A 3. pillérhez (piaci fegyelem) tartozó tájékoztató egy példánya, amelyet az ügyfélnek a piaci fegyelem követelményeivel összhangban, a Bázel II keretrendszerének 3. pillére és a CRD alapján rendszeresen közzé kell tennie.
- Az illetékes bankfelügyelet és külső könyvvizsgáló neve és címe.

A kérelmet az ügyfél vezérigazgatójának (CEO), pénzügyi igazgatójának (CFO) vagy valamilyen más, hasonló rangú vezetőjének, vagy valamilyen általuk meghatalmazott aláíró félnek kell kézjegyével ellátnia.

A fenti előírások valamennyi ügyfélre vonatkoznak, függetlenül a státusuktól (anyavállalat, leányvállalat, fióktelep) és attól, hogy az IRB-rendszer működtetésére (anyavállalatok és esetleg leányvállalatok esetében) a cég saját országának felügyelete, vagy (fióktelepek és esetleg leányvállalatok esetében) az anyavállalat országának felügyelete adja-e meg az engedélyt.

Egy ügyfél bármely fióktelepe vagy leányvállalata támaszkodhat anyavállalatának IRB-rendszerére, ha azt az eurorendszer jóváhagyásával az ECAF céljaira alkalmazhatják.

- Az IRB-rendszert használó ügyfelek szintén az eurorendszer teljesítményértékelő rendszerének hatálya alá esnek (lásd a 6.3.5 fejezetet). A rendszer által előírt tájékoztatási követelmények mellett az ügyfélnek évente (vagy akkor, amikor az illetékes nemzeti központi bank jónak látja) az alábbi információkat is közölnie kell kivéve, ha ezeket az információkat az illetékes felügyeleti hatóság közvetlenül eljuttatja az illetékes nemzeti központi bankhoz:
- az ügyfél felügyeleti hatósága által az ügyfél IRB-rendszeréről elkészített legújabb értékelés, amelyet a hazai nemzeti központi bank munkanyelvére lefordítottak;
- az ügyfél IRB-rendszerében a felügyelet ajánlása vagy előírása alapján eszközrendő bármely változtatás a feladat végrehajtásának határidejével együtt;
- a 3. pillérhez (piaci fegyelem) tartozó tájékoztató évenként frissített példánya, amelyet az ügyfélnek a piaci fegyelem követelményeivel összhangban, a Bázel II keretrendszerének 3. pillére és a CRD alapján rendszeresen közzé kell tennie.
- az illetékes bankfelügyeletről és külső könyvvizsgálóról szóló információk.

Ezt az éves dokumentumot az ügyfél vezérigazgatójának, pénzügyi igazgatójának vagy valamilyen más, hasonló rangú vezetőjének, vagy valamilyen általuk meghatalmazott aláíró félnek kell kézjegyével ellátnia. E levél egy példányát az illetékes felügyelet és adott esetben az ügyfél külső könyvvizsgálója is megkapja az eurorendszertől.

41 A listában szereplő dokumentumokat szükség esetén a hazai nemzeti központi bank munkanyelvére is le kell fordítani.

HARMADIK FELEK MINŐSÍTŐ ESZKÖZEI (RT)

Az RT forrás harmadik felek olyan alkalmazásaiból áll, amelyek más információk mellett auditált beszámolókat felhasználásával minősítik az adósok hitelminőségét. Az eszközöket az RT-k szolgáltatóinak kell működtetniük. Azoknak az ügyfeleknek, amelyek valamilyen RT-t az ECAF céljaira szeretnének használni, az eurorendszer megfelelő sablonjának felhasználásával kérelmet kell benyújtaniuk az illetékes nemzeti központi bankhoz. Ehhez a jelentkezési űrlapon foglaltak szerint csatolniuk kell az RT további dokumentumait is. A javasolt RT elfogadásáról az eurorendszer dönt. A döntés annak értékelésén alapul, hogy az RT mennyiben felel meg az eurorendszer elfogadhatósági feltételeinek.⁴²

Az ügyfélnek haladéktalanul értesítenie kell az RT szolgáltatóját minden olyan, hitelekkel kapcsolatos eseményről, amelyről csak neki van tudomása, például az érintett adósok fizetési késedelméről.

Az ECAF-ban részt vevő RT-szolgáltatóknak a megállapodás értelmében alá kell vetnie magát az eurorendszer teljesítményértékelő rendszerének⁴³ (lásd a 6.3.5 fejezetet). Az RT-szolgáltatóknak létre kell hoznia és fenn kell tartania az úgynevezett statikus portfólió figyelemmel kíséréséhez szükséges infrastruktúrát. A statikus portfólió felépítésének és értékelésének összhangban kell állnia az ECAF szerinti teljesítményértékelés általános követelményeivel. Az RT-szolgáltatóknak a teljesítményértékelés elvégzése után haladéktalanul értesítenie kell az eurorendszert annak eredményeiről. Az RT-szolgáltatók ezért jelentést állítanak össze statikus portfóliójuk teljesítményéről. Vállalniuk kell, hogy öt évig megőrzik a statikus portfólióról és a nemteljesítések részleteiről készült belső nyilvántartásaikat.

6.3.5 A HITELMINŐSÍTŐ RENDSZEREK TELJESÍTMÉNYÉNEK ÉRTÉKELÉSE

Az ECAF teljesítményértékelő rendszere évente egyszer utólagosan összeveti az elfogadható adósok összességének (statikus portfólió)

megfigyelt fizetéseketelenségi rátáját és az eurorendszernek az irányadó PD-n (nemteljesítés valószínűségén) alapuló hitelminőségi küszöbével, hogy összehasonlíthatóvá tegye a különféle rendszerekből és forrásokból származó hitelminősítéseket. Az értékelésre a statikus portfólió meghatározása után egy évvel kerül sor.

A folyamat első szakaszában a hitelminősítő rendszer szolgáltatója évente összeállítja az alkalmas adósok statikus portfólióját, azaz egy olyan portfóliót, amely az összes vállalati és állami adóst magában foglalja. A rendszer olyan hitelminősítést ad a portfóliónak, amely kielégíti a következő feltételt:

$$PD(i,t) \leq 0,10\% \text{ (irányadó PD}(t))$$

Minden adós, aki a t időszak kezdetekor teljesíti ezt a feltételt, a t statikus portfólió része lesz. A kitűzött 12 hónapos időszak végén kiszámítják a t statikus portfólió megfigyelt fizetéseketelenségi rátáját. A hitelminősítő rendszer szolgáltatójának minden évben tájékoztatnia kell az eurorendszert arról, hogy a t időpontban hány elfogadható adóst tartalmazott a statikus portfólió és az elkövetkező 12 hónapos időszakban a (t) statikus portfólióban szereplő adósok közül hányan váltak fizetéseketelenné.

A hitelminősítő rendszer statikus portfóliójának egy év alatt megfigyelt fizetéseketelenségi rátája az ECAF egyéves és több periódust átölelő teljesítményértékelő rendszerének inputjaként szolgál. Ha egy egyéves vagy többéves periódus alatt a statikus portfólió jelentősen eltér a hitelminőségi küszöbtől, az eurorendszer felkéri a hitelminősítő rendszer szolgáltatóját, hogy elemezze az eltérés okait. E folyamat eredményeként módosítható a szóban forgó rendszerre alkalmazandó hitelminőségi küszöb.

Ha egy hitelminősítő rendszerben több év alatt sem mutatkozik javulás, az eurorendszer

⁴² Az elfogadhatósági feltételek az EKB honlapján (www.ecb.europa.eu) olvashatók.

⁴³ Az ügyfélnek haladéktalanul értesítenie kell az RT-szolgáltatóját minden olyan, hitelekkel kapcsolatos eseményről, amely a hitelminőségének romlására utalhat.

felfüggesztheti vagy kizárhatja az ECAF-ból. Az is kizárást von maga után, ha a hitelminősítő rendszer megsérti az ECAF szabályait.

6.4 KOCKÁZATKEZELÉSI INTÉZKEDÉSEK

6.4.1 ÁLTALÁNOS ALAPELVEK

Az eurorendszer a hitelműveleteiben elfogadott fedezetek esetében kockázatkezelési intézkedéseket alkalmaz annak érdekében, hogy megvédje az eurorendszert a pénzügyi veszteség kockázatával szemben, ha az ügyfél mulasztása miatt a fedezeteket értékesíteni kell (fedezet-elvonás). Az eurorendszer rendelkezésére álló kockázatkezelési intézkedéseket a 7. keretes írás ismerteti.

Az eurorendszer a kockázatkezelési intézkedéseket az ügyfél által felajánlott fedezetek típusához igazítja. Az EKB határozza meg a megfelelő kockázatkezelő intézkedést mind a forgalomképes, mind a nem forgalomképes elfogadható fedezetek esetén. A kockázatkezelési intézkedések nagy vonalakban harmonizál-

tak az egész euroövezetben;⁴⁴ az intézkedésekkel egységes, átlátható és egyenlő feltételeket kellene biztosítani bármely elfogadható fedezeti eszköztípusra az euroövezet bármely pontján.

Az eurorendszer fenntartja magának a jogot, hogy szükség esetén további kockázatkezelési intézkedéseket foganatosítson, amennyiben ez szükséges az eurorendszer kockázatokkal szembeni megfelelő végelmének biztosítására, összhangban a KBER alapokmányának 18.1 cikkével. Az ilyen – egységesen, átláthatóan és az egyenlő elbánás elve alapján végrehajtandó – intézkedések az egyes ügyfelek szintjén is alkalmazhatók a védettség szavatolására.

⁴⁴ Az egyes tagállamok közötti működési különbségek miatt fennmaradhatnak bizonyos eltérések a kockázatkezelési intézkedések tekintetében. Az ügyfelek például különbözőképpen juttatják el a nemzeti központi bankokhoz a fedezetet (a nemzeti központi bank számára jelzáloggal biztosított összevont fedezetalap [pool] formájában, vagy tranzakciónként megállapított eszközökre épülő penziós ügyletek formájában), itt kisebb különbségek adódhatnak az értékelés időzítésében és a kockázatkezelési szabályozás egyéb működési jellemzőiben. Eltérések lehetnek továbbá a nem forgalomképes eszközök értékelési technikáinak precizitását illetően, ami megmutatkozik a haircutok összesített mértékében (lásd a 6.4.3 fejezetet).

7. keretes írás

KOCKÁZATKEZELÉSI INTÉZKEDÉSEK

Az eurorendszer a következő kockázatkezelési intézkedéseket alkalmazza:

- **Haircut**
Az eurorendszer „fedezetértékelési marzsokat” alkalmaz a fedezetek értékelésére. Ez azt jelenti, hogy a fedezet értékét az eszköz bizonyos százalékkal (ez az ún. marzs, angolul haircut) csökkentett piaci értékeként számítjuk ki.
- **Változó letét (piaci értéken történő nyilvántartás)**
Az eurorendszer előírja, hogy a likviditásbővítő penziós ügyletek fedezetéül szolgáló eszközök haircuttal módosított piaci értékét tartósan szinten kell tartani. Ez azt jelenti, hogy ha a fedezeti eszközök rendszeresen mért piaci értéke egy bizonyos szint alá esik, a nemzeti központi bank megköveteli az ügyféltől, hogy további eszközöket vagy készpénzt bocsásson rendelkezésre (fedezetkiegészítési felhívást tesz). Hasonlóképpen ha az alapul szolgáló fedezeti eszközök újraértékelés utáni piaci értéke meghalad egy bizonyos szintet, az ügyfél a többleteszközöket (illetve többletkészpénzt) visszakaphatja. (A letét kiegészítésére vonatkozó számításokat a 8. keretes írás ismerteti.)

7. keretes írás (folytatás)

Az eurorendszer szükség esetén a következő kockázatkezelési intézkedéseket is foganatosíthatja, amennyiben ez szükséges az eurorendszer kockázatokkal szembeni megfelelő védelmének biztosítására, összhangban a KBER alapokmányának 18.1 cikkével:

- **Alapletét**
Az eurorendszer kockázati letétet (ún. alapletétet) alkalmazhat likviditásbővítő penziós műveletei során. Ez azt jelentené, hogy az ügyfelektől fedezeteket kívánna, amelyeknek az értéke nem kevesebb az eurorendszer által biztosított likviditás és a kezdeti margin értékének összegénél.
- **A kibocsátókra/adósokra, illetve garanciavállalókra vonatkozó limit**
Az eurorendszer határokat szabhat a kibocsátókkal/adósokkal, illetve garanciavállalókkal szemben vállalt kockázatok mértékének. Ilyen határokat konkrét ügyfelek esetében is fel lehet állítani, különösen akkor, ha az ügyfél hitelminősítése nagyfokú szoros korrelációban áll az általa felajánlott fedezet hitelminőségével.
- **Kiegészítő biztosíték**
Az eurorendszer bizonyos eszközök elfogadását pénzügyileg stabil intézmények által nyújtott kiegészítő biztosítékhoz is kötheti.
- **Kizárás**
Az eurorendszer kizárhatja bizonyos eszközök használatát monetáris politikai műveletei során. Ilyen kizárásra konkrét ügyfelek esetében is sor kerülhet, különösen akkor, ha az ügyfél hitelminősítése szoros korrelációban áll az általa felajánlott fedezet hitelminőségével.

Lekerülhetnek az elfogadható fedezetek listájáról azok az eszközök, amelyeket olyan intézmény bocsátott ki vagy garantált, amelynek pénzeszközei be vannak fagyasztva és/vagy csak korlátozottan használhatja őket az Európai Uniónak vagy valamely tagállamnak a Szerződés 60(2) cikke értelmében hozott egyéb intézkedése alapján; vagy amelynek a nyílt piaci műveletekhez vagy az eurorendszer rendelkezésre állásához való hozzáférést az EKB Kormányzótanácsa döntésében felfüggesztette vagy megszüntette.

6.4.2 A FORGALOMKÉPES ESZKÖZÖK ESETÉBEN ALKALMAZOTT KOCKÁZATKEZELÉSI INTÉZKEDÉSEK

Az elfogadható, forgalomképes fedezeti eszközök esetében alkalmazott kockázatkezelési szabályozás a következő főbb elemeket tartalmazza:

- Az elfogadható forgalomképes fedezeteket a kibocsátó besorolása és a fedezet típusa alapján öt likviditási kategóriába soroljuk. A kategóriák jellemzőit a 6. táblázat tartalmazza.

- Az egyes adósságinstrumentumokra a konkrét haircut alkalmazandó. Ez úgy történik, hogy a fedezet piaci értékéből levonnak egy bizonyos százalékot. Az I.–IV. kategóriába sorolt elfogadható, forgalomképes, fix kamatozású, illetve nem kamatozó adósságinstrumentumra alkalmazott haircut a 7. táblázatban leírtak szerint az adósságinstrumentum hátralévő futamideje és a kamatszelvény szerkezete szerint különbözik.⁴⁵

⁴⁵ A rögzített kamatozású adósságinstrumentumra érvényes haircut olyan adósságinstrumentumokra is alkalmazható, amelyeknek a kamatozását a kibocsátó minősítésének megváltozásához vagy inflációkövető kötvényekhez kötik.

6. táblázat: Forgalmképes eszközök likviditási kategóriái¹⁾

I. kategória	II. kategória	III. kategória	IV. kategória	V. kategória
A központi kormányzat adósságinstrumentumai	Helyi és regionális önkormányzatok adósságinstrumentumai	Hagyományos fedezett banki kötvények	Hitelintézetek adósságinstrumentumai (fedezetlen)	Eszközalapú értékpapírok (ABS)
Központi bankok által kibocsátott adósságinstrumentumok ²⁾	Jumbóval fedezett banki kötvények ³⁾ Közvetítők adósságinstrumentumai ⁴⁾ Nemzetek feletti adósságinstrumentumok	Vállalati és egyéb kibocsátók adósságinstrumentumai ⁴⁾		

1) A likviditási kategóriát általában a kibocsátó szerinti osztályozás határozza meg. A kibocsátó szerinti osztályozástól függetlenül azonban az eszközalapú értékpapírok (ABS) az V. kategóriába, a Jumbóval fedezett banki kötvények a II. kategóriába lettek sorolva, míg a hagyományos fedezett banki kötvények és a hitelintézetek által kibocsátott egyéb adósságinstrumentumok a III. és a IV. kategóriába kerültek.

2) Az EKB által kibocsátott kötvények, valamint a nemzeti központi bankok által az euro bevezetése előtt saját tagállamban kibocsátott adósságinstrumentumok az I. kategóriába tartoznak.

3) A Jumbóval fedezett banki kötvények kategóriájába csak azok az 1 milliárd euro kibocsátási értéket meghaladó instrumentumok tartoznak, amelyekre legalább három piacvezető rendszeresen ad és kér ajánlatokat.

4) A II. likviditási kategóriába csak az EKB által közvetítőnek minősített kibocsátók forgalmképes eszközei tartoznak. Más közvetítők által kibocsátott forgalmképes eszközök a III. kategóriában kaptak helyet.

- Az V. kategóriába sorolt adósságinstrumentumokra 12%-os speciális haircut érvényes lejáratától és kamatszervény-szerkezettől függetlenül.
- Azokra az V. kategóriában szereplő adósságinstrumentumokra, amelyeket elméletben a 6.5 fejezetben kifejtettek szerint értékelnek, további haircut vonatkozik, amelyet közvetlenül az adott adósságinstrumentum elméleti értékelésének szintjén, 5%-os diszkontálás formájában hajtanak végre.
- Az I–IV. kategóriába sorolt valamennyi forgalmképes, inverz változó kamatozású adósságinstrumentum esetén alkalmazott haircut azonos, és a 8. táblázatban van feltüntetve.
- Az I–IV. kategória változó kamatozású, forgalmképes adósságinstrumentumaira⁴⁶ azt a haircutot alkalmazzák, amely az adott instrumentum besorolása szerinti likviditási kategóriában a 0–1 éves lejáratú, fix kamatozású instrumentumok csoportjára vonatkozik.
- Hogy az I–IV. kategóriába sorolt többféle kamatfizetésű forgalmképes adósságinstrumentumok esetén milyen kockázatkeze-

lési intézkedéseket alkalmaznak, kizárólag attól függ, hogy az instrumentum hátralevő futamidejében milyen típusú kamatfizetések maradtak. Ilyen instrumentum esetén akkora a haircut, amekkora az azonos hátralevő futamidejű adósságinstrumentumra vonatkozó legmagasabb haircut, az instrumentum hátralevő futamideje alatt még esedékes típusú kamatfizetések közül bármelyiket figyelembe véve.

- A likviditásszűkítő műveleteknél nem alkalmaznak haircutot.
- A jogrendszerrel, valamint a tagállamokban működő rendszertől függően a nemzeti központi bankok engedélyezhetik az összevont fedezetértékelést (pooling rendszer), illetve előírhatják az eszközök egyedi ügyletekhez történő rendelését (earmarking rendszer). Összevont fedezetértékelés során az ügyfél a központi banktól felvett hitelek fede-

46 A kamatszervényre történő kifizetés akkor számít változó kamatozásúnak, ha a kamatszervény referencia-kamatlábbhoz kötött, a szervényre vonatkozó kamatlátat pedig egy évnél nem hosszabb időn belül állítják át. Azok a kamatszervényre történő fizetések, amelyeknek átállítási időszaka több mint egy év, fix kamatozásúnak számítanak, a haircut alkalmazásának időpontjáig fennmaradó idő tehát megegyezik az adósságinstrumentum hátralévő lejáratú idejével.

7. táblázat: Az elfogadható, piacképes eszközökre alkalmazott haircut

(százalék)

Lejáratig hátralévő idő (év)	Likviditási kategória								V. kategória
	I. kategória		II. kategória		III. kategória		IV. kategória		
	fix kama- tozású	nem kama- tozó	fix kama- tozású	nem kama- tozó	fix kama- tozású	nem kama- tozó	fix kama- tozású	nem kama- tozó	
0-1	0,5	0,5	1,0	1,0	1,5	1,5	6,5	6,5	
1-3	1,5	1,5	2,5	2,5	3,0	3,0	8,0	8,0	
3-5	2,5	3,0	3,5	4,0	4,5	5,0	9,5	10,0	
5-7	3,0	3,5	4,5	5,0	5,5	6,0	10,5	11,0	12 ^{*)}
7-10	4,0	4,5	5,5	6,5	6,5	8,0	11,5	13,0	
>10	5,5	8,5	7,5	12,0	9,0	15,0	14,0	20,0	

*) Azokra az V. kategóriában szereplő adósságinstrumentumokra, amelyeket elvben a 6.5 fejezetben kifejtettek szerint értékelnek, további haircut vonatkozik, amelyet közvetlenül az adósságinstrumentum elméleti értékelésének szintjén, 5%-os diszkontálás formájában hajtanak végre.

zésére elegendő fedezeteknek egy közös portfólióját (pool) bocsátja a nemzeti központi bank rendelkezésére, ami azt jelenti, hogy az egyes eszközök nincsenek konkrét hitelműveletekhez rendelve. Ezzel szemben a meghatározott rendeltetésű eszközök ellenében történő likviditásnyújtás (azaz earmarking) esetén minden egyes hitelművelet konkrét és azonosítható eszközökhöz kötött.

- Az eszközöket naponta kell értékelni. A nemzeti központi bankok a szükséges fedezetértékeket naponta kiszámítják, figyelembe véve a kinnlevő hitelmennyiségek változásait, a 6.5 fejezetben ismertetett értékelési alapelveket, valamint a haircutokat is.
- Ha az értékelést követően a fedezetek értéke nem felel meg az adott napra elő-

írt, kiszámított értéknek, szimmetrikus fedezetkiegészítési felhívásra kerül sor. A fedezetkiegészítési felhívások gyakoriságának csökkentése érdekében a nemzeti központi bankok küszöbértéket alkalmazhatnak, amely a rendelkezésre bocsátott likviditás 0,5%-ának felel meg. A jogi szabályozástól függően a nemzeti központi bankok előírhatják, hogy a fedezetkiegészítési felhívást további eszközök biztosításán vagy készpénzfizetésen keresztül kell eszközölni. Ez azt jelenti, hogy amennyiben a fedezetek piaci értéke az alsó küszöbérték alá esik, az ügyfelek kötelesek további eszközöket (vagy készpénzt) rendelkezésre bocsátani. Ha pedig a fedezetek újraértékelés utáni piaci értéke a felső küszöbértéket haladja meg, akkor a nemzeti központi bank a többletet eszközök (vagy készpénz) formájában visszatéríti az ügyfélnek (lásd a 8. keretes írást).

8. táblázat: Az I–IV. kategóriába sorolt elfogadható, forgalomképes, inverz változó kamatú adósságinstrumentumokra alkalmazott haircutok

(százalék)

Hátralévő futamidő (év)	Inverz változó kamat
0–1	2
1–3	7
3–5	10
5–7	12
7–10	17
>10	25

- Az összevont fedezetalapra épülő (pooling) rendszerben az ügyfelek naponta cserélhetik a fedezeti eszközöket.
- Az olyan rendszerben, amelyben az eszközöket egyedi ügyletekhez rendelik (earmarking), a fedezeti eszközök cseréjét a nemzeti központi bank engedélyezheti.
- Az EKB bármikor dönthet úgy, hogy egyes adósságinstrumentumokat levesz az elfogadható, forgalomképes fedezetek nyilvánosságra hozott listájáról.⁴⁷

⁴⁷ Ha a listáról való levétel pillanatában az adósságpapírt az eurorendszer hitelműveleteihez használják, a lehető leggyorsabban el kell távolítani.

8. keretes írás

FEDEZETKIEGÉSZÍTÉSI FELHÍVÁSOK KISZÁMÍTÁSA

Az elfogadható fedezeteknek azt a J teljes összegét (ahol $j = 1$ a J -hez; t idő alatt $C_{j,t}$), amit az ügyfélnek az I likviditásbővítő műveletek (ahol $i = 1$ az I -hez; t idő alatt $L_{i,t}$) egy bizonyos halmazára biztosítania kell, a következő képlettel határozhatjuk meg:

$$\sum_{i=1}^I L_{i,t} \leq \sum_{j=1}^J (1 - h_j) C_{j,t} \quad (1)$$

ahol:

h_j a j elfogadható eszközre vonatkozó haircut.

Ha τ az egyes átértékelések között eltelt idő, akkor a fedezetkiegészítési felhívás alapja $t + \tau$ időpontban a következővel lesz egyenlő:

$$M_{t+\tau} = \sum_{i=1}^I L_{i,t+\tau} - \sum_{j=1}^J (1 - h_j) C_{j,t+\tau} \quad (2)$$

A nemzeti központi bankok fedezetkezelési rendszereinek működésétől függően az NKB-knak jogukban áll a fedezetkiegészítési felhívás alapjának kiszámításakor figyelembe venni a folyamatban lévő műveletek során biztosított likviditáson felhalmozódott kamatot is.

A fedezetkiegészítési felhívás csak akkor lép életbe, ha a fedezetkiegészítési felhívás alapja átlép egy bizonyos küszöböt.

Legyen a küszöb $k = 0,5\%$. Az earmarking rendszerben ($I = 1$) tehát akkor kell fedezetkiegészítésre felszólítani, ha:

$M_{t+\tau} > k \cdot L_{i,t+\tau}$ (az ügyfél fizeti meg a fedezetkiegészítési felhívást a banknak); vagy

$M_{t+\tau} < -k \cdot L_{i,t+\tau}$ (a nemzeti központi bank fizeti meg a fedezetkiegészítési felhívást az ügyfélnek).

8. keretes írás: (folytatás)

A pooling rendszerben az ügyfélnek akkor kell további fedezetet nyújtania, ha:

$$M_{t+\tau} > k \cdot \sum_{i=1}^I L_{i,t+\tau}$$

Megfordítva: az ügyfél rendelkezésére álló napközbeni hitel (IDC) a pooling rendszerben a következőképpen fejezhető ki:

$$IDC = -M_{t+\tau} + k \cdot \sum_{i=1}^I L_{i,t+\tau} \text{ (amennyiben pozitív)}$$

Mind az earmarking, mind a pooling rendszerben a pótfedezeti felhívások biztosítják, hogy a fenti (1) egyenletben kifejezett viszony helyreálljon.

6.4.3 A NEM FORGALOMKÉPES ESZKÖZÖK ESETÉBEN ALKALMAZOTT KOCKÁZATKEZELÉSI INTÉZKEDÉSEK

HITELKÖVETELÉSEK

Az elfogadható hitelkövetelések esetében alkalmazott kockázatkezelési szabályozás a következő főbb elemeket tartalmazza:

- Az egyes hitelkövetelésekre a konkrét haircut alkalmazandó, amely a fennmaradó futamidő, a kamatfizetés módja (fix vagy változó) és a nemzeti központi bank által alkalmazott értékelési módszertan (lásd a 6.5 fejezetet) alapján eltérő lehet, mint azt a 9. táblázat ismerteti.⁴⁸
- A változó kamatú hitelkövetelésekre alkalmazott haircut 7%, függetlenül a nemzeti központi bank értékelési módszertanától.

A kamatszelvényre történő kifizetés akkor számít változó kamatozásnak, ha a kamatszelvény referencia-kamatlábbhoz kötött, a szelvényre vonatkozó kamatlábat pedig egy évnél nem hosszabb időn belül állítják át. Azok a kamatszelvényre történő fizetések, amelyeknek átállítási időszaka több mint egy év, fix kamatozásúaknak számítanak, a haircut alkalmazásának időpontjáig fennmaradó idő tehát megegyezik az hitelkövetelés hátralévő lejáratí idejével.

- Hogy a többféle kamatfizetésű hitelkövetelések esetén milyen kockázatkezelési intézkedéseket alkalmaznak, kizárólag attól függ, hogy a hitelkövetelés hátralévő futamidejében milyen típusú kamatfizetés-

⁴⁸ A rögzített kamatú hitelkövetelésekre alkalmazott haircut azokra a hitelkövetelésekre is alkalmazható, amelyek kamatozása az inflációs rátához van kötve.

9. táblázat: Fix kamatú hitelkövetelésekre alkalmazott haircut

(százalék)

Hátralévő futamidő (év)	Fix kamatozás, az értékelés az NKB által meghatározott elméleti áron alapul	Fix kamatozás, az értékelés az NKB által meghatározott összeg szerint
0–1	7	9
1–3	9	15
3–5	11	20
5–7	12	24
7–10	13	29
>10	17	41

sek maradtak. Ha a hitelkövetelés fennmaradó futamideje alatt a kamatfizetés több mint egyféle módon történik, a fennmaradó hitelfizetéseket fix kamatúaknak tekintik, tehát a haircut szempontjából releváns futamidő megegyezik a hitelkövetelés hátralévő futamidejével.

- A nemzeti központi bankok a fedezetkiegészítési eljárás során (szükség esetén) ugyanazt a küszöbértéket alkalmazzák a forgalomképes és a nem forgalomképes eszközök esetében.

NEM FORGALOMKÉPES, JELZÁLOGALAPÚ LAKOSSÁGI ADÓSSÁGINSTRUMENTUMOK

A nem forgalomképes, jelzálogalapú lakossági adósságinstrumentumokra 20%-os haircut vonatkozik.

6.5 AZ ELFOGADHATÓ FEDEZETEK ÉRTÉKELÉSÉNEK ALAPELVEI

A penziós ügyletek során használt fedezeti eszközök értékének meghatározásakor az eurorendszer a következő alapelveket követi:

FORGALOMKÉPES ESZKÖZÖK

- Az eurorendszer minden elfogadható forgalomképes fedezethez meghatározza a leginkább jellemző árfolyamot, amelyet a piaci érték kiszámításakor használnak fel.
- A forgalomképes eszközök értéke az értékelési napot megelőző munkanapon leginkább jellemző árfolyam alapján számítandó. Ha egynél több árfolyamot jegyeznek, ezek közül a legalacsonyabbat (általában a vételi [bid] árfolyamot) kell használni. Ha az adott eszközre az értékelési napot megelőző munkanapon nincs leginkább jellemző árfolyam, akkor a legutóbbi kereskedési árat kell e célra alkalmazni. Ha a rendelkezésre álló leginkább jellemző árfolyam öt napnál régebbi vagy legalább öt napja változatlan, az eurorendszer elméleti árat határoz meg.

- Az adósságinstrumentum piaci vagy elméleti árába az addig felhalmozott kamatot is be kell számítani.
- A nemzeti jogrendszerek és a működési gyakorlatok közötti különbségektől függően adott eszközknél a penziós ügylet futamideje alatt történő kifizetések (pl. kamatfizetések) kezelése nemzeti bankonként eltérő lehet. Amikor a kifizetéseket az ügyfélnek átutalással teljesítik, a nemzeti központi bank még az átutalás előtt gondoskodik arról, hogy továbbra is elégséges mennyiségű fedezet legyen a fennálló ügyletek mögött. A nemzeti központi bankok igyekeznek biztosítani, hogy a jövedelemáramlás kezelésének gazdasági hatása ugyanolyan legyen, mintha a jövedelmet a kifizetés napján utalnák át az ügyfélnek.⁴⁹

NEM FORGALOMKÉPES ESZKÖZÖK

A nem forgalomképes eszközökhöz olyan értéket rendelnek hozzá, amely vagy az elméleti árral vagy a kinnlevő összeggel egyezik meg.

Ha a nemzeti központi bankok a kinnlevő összeg alapján értékelnek, a nem forgalomképes eszközök esetében magasabb haircutot alkalmaznak (lásd 6.4.3 fejezetet).

6.6 AZ ELFOGADHATÓ FEDEZETEK HATÁRON ÁTNYÚLÓ HASZNÁLATA

Az eurorendszer résztvevői az elfogadható fedezeteket a határokra tekintet nélkül is felhasználhatják, vagyis a székhelyük szerinti tagállam nemzeti központi bankjától likviditást kaphatnak egy másik tagállamban található eszköz fedezetként történő felhasználásával. A fedezeteknek a teljes euroövezetben, határokra való tekintet nélkül minden olyan műveletben felhasználhatóknak kell lenniük, amelyben az eurorendszer elfogadható fedezetek ellenében likviditást nyújt.

⁴⁹ A nemzeti központi bankoknak jogukban áll úgy határozni, hogy a monetáris politikai művelet lejáratá előtt kifizetéssel járó (pl. kamatszervény-fizetések) adósságinstrumentumokat nem fogadják el penziós ügyletek fedezeteként (lásd a 6.2.3 fejezetet).

A nemzeti központi bankok (és az EKB) kidolgoztak egy módszert annak biztosítására, hogy az euroövezetben kibocsátott vagy letétbe helyezett valamennyi elfogadható fedezet felhasználható legyen határokon való tekintet nélkül. Ez a központi bankok levelező banki modellje (CCBM), amelyben a nemzeti központi bankok egymás (és az EKB) letétkezelőiként („levelezőbankjaként”) járnak el az olyan eszközök tekintetében, amelyeket a helyi elszámolóházakon vagy elszámolási rendszereken keresztül fogadnak el. Az olyan nem forgalomképes eszközök, például hitelkövetelések és RMBD-k esetében, amelyeket nem lehet értékpapír-elszámolási rendszereken keresztül átutalni, egyedi megoldások alkalmazhatók.⁵⁰ A CCBM használható bármely eurorendszerbeli hitelművelet fedezetének biztosítására. A levelezőbanki rendszeren kívül az értékpapír-elszámolási rendszerek elfogadható kapcsolatai is felhasználhatók a forgalomképes eszközök határon át történő átutalására.⁵¹

6.6.1 KÖZPONTI BANKOK LEVELEZŐBANKI MODELLJE

A központi bankok levelező banki modelljét az alábbi 3. ábra mutatja be.

Az elfogadható fedezetek határon átnyúló felhasználása céljából a nemzeti központi bankok egy-

más részére értékpapírszámlát vezetnek. A CCBM pontos eljárásrendje attól függ, hogy az elfogadható fedezetek egyes ügyletekhez rendeltek-e vagy egy fedezeti portfólió részét képezik.⁵²

- Meghatározott rendeltetésű eszközök ellenében történő likviditásnyújtás esetén, amint az ügyfél székhelye szerinti tagállam nemzeti központi bankja (továbbiakban: a „székhely szerinti központi bank”) elfogadja az ügyfél hitelkérelmét, az ügyfél (szükség esetén saját letétkezelőjén keresztül) utasítja a forgalomképes eszközök helye szerinti országban található elszámolási rendszert, hogy azokat utálja át a székhely szerinti központi bank részére, a levelező központi banknál (vagyis az elszámoló

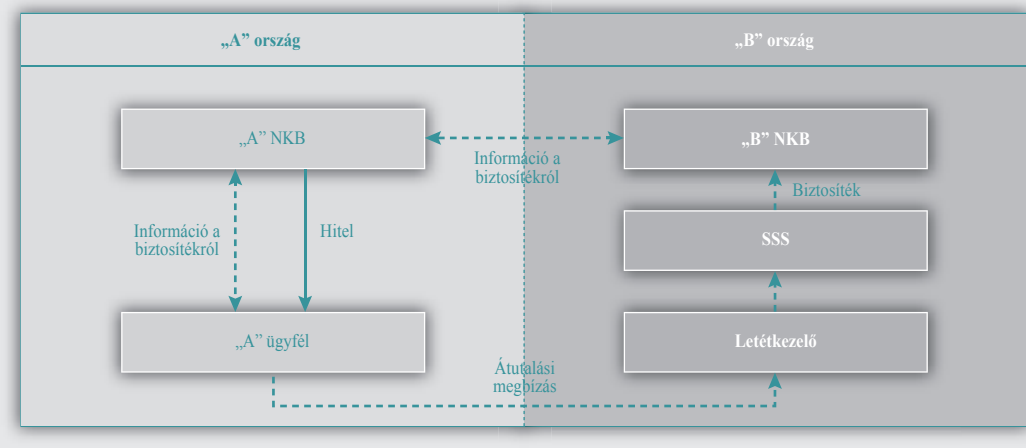
50 További részletek az EKB honlapján (www.ecb.europa.eu), a „Correspondent central banking model (CCBM) procedure for Eurosystem counterparties” című kiadványban található.

51 Az egyes országokban működő értékpapír-elszámolási rendszerekben az elfogadható fedezetek annak a központi banknak a számláján keresztül használhatók, amely nem az elszámolási rendszer központi bankja, feltéve persze, hogy az eurorendszer jóváhagyta az ilyen számlát. 1999 óta a De Nederlandsche Banknak felhatalmazása van arra, hogy a Euroclear Banknál (Belgium) vezetett számláján elszámolja az ICSD által kibocsátott eurokötvényekkel lebonyolított, fedezettel biztosított ügyleteit. 2000 augusztusa óta az ir központi banknak és pénzügyi felügyeletnek (Central Bank and Financial Services Authority) van felhatalmazása arra, hogy Euroclearben számlát nyisson. Ezen a számlán az Euroclear rendszerben tartott valamennyi elfogadott fedezetet, pl. az elfogadott kapcsolaton keresztül az Euroclearbe átutalt elfogadható fedezetet is tarthatják.

52 Lásd a 50. lábjegyzetet ebben a fejezetben.

3. ábra: Központi bankok levelezőbanki modellje

„B” országban elhelyezett elfogadható fedezetek felhasználása az „A” országban székhellyel rendelkező ügyfél által az „A” ország nemzeti központi bankjától történő hitelfelvétel céljából.

lási rendszerrel azonos országban található, a székhely szerinti központi bank részére levelezőszolgáltatásokat nyújtó központi banknál) vezetett értékpapírszámlára. Amint a székhely szerinti központi bank a fedezet megérkezéséről a levelező központi banktól értesítést kap, a kért likviditást átutalja az ügyfélnek. A központi bankok a likviditást nem előlegezik meg addig, amíg meg nem bizonyosodtak arról, hogy a levelező központi bank az ügyfelek forgalomképes eszközeit megkapta. Ha az elszámolási határidők úgy kívánják, az ügyfelek a CCBM eljárási szabályainak betartásával előzetesen helyezhetnek el a székhely szerinti központi bank részére a levelező központi banknál vezetett számlán fedezetet.

- Összevont rendszerben az ügyfél a forgalomképes eszközöket bármikor elhelyezheti a székhely szerinti központi bank részére, a levelező központi banknál vezetett számlán. Amint a székhely szerinti központi bank a fedezet megérkezéséről a levelező központi banktól értesítést kap, a forgalomképes eszközöket ráteszi az ügyfél összevont számlájára.

A nem forgalomképes eszközök, azaz a hitelkövetelések és RMBD-k határon átnyúló használatára egyedi eljárásokat dolgoztak ki.⁵³ Ha a hitelköveteléseket határokon átnyúló viszonylatban használják, a CCBM olyan változatát alkalmazzák a hitelkövetelésekre, amely a székhely szerinti központi bank javára történő tulajdonjog-átruházáson, tulajdonjogú hitelbiztosításon vagy kézi zálogjogon, vagy a székhely szerinti központi bank megbízottjaként működő levelező központi bank javára történő jelzálogjogon alapul. Az RMBD-k határon átnyúló használatának lehetővé tételére kialakítottak egy további ad hoc változatot, amely a székhely szerinti központi bank megbízottjaként működő levelező központi bank részére adott jelzálogjogon alapul.

A CCBM az eurorendszer minden munkanapján az EKB helye szerinti (közép-európai) idő szerint reggel 9 órától délután 16 óráig áll az ügyfelek rendelkezésére (mind a forgalomképes, mind a nem forgalomképes eszközök

esetében). A CCBM-et használni kívánó ügyfél az EKB helye szerinti (közép-európai) idő szerint délután 16 óra előtt köteles szándékáról értesíteni azt a nemzeti központi bankot, amelytől hitelt akar felvenni, azaz saját székhelye szerinti központi bankját. Továbbá az ügyfél köteles gondoskodni arról is, hogy a monetáris politikai műveletre nyújtott fedezet az EKB helye szerinti (közép-európai) idő szerint legkésőbb délután 16 óra 45 percig a levelező központi bank számlájára kerüljön. E határidők be nem tartásával tett megbízások, illetve átutalási utasítások csak a következő munkanapon történő hitelnyújtásnál vehetők figyelembe. Ha az ügyfelek előre látják, hogy a CCBM használatára a nap végén kerül sor, lehetőség szerint gondoskodniuk kell az eszközök előzetes rendelkezésre bocsátásáról (vagyis az eszközök előzetes letétbe helyezéséről). Kivételes esetekben vagy monetáris politikai célból az EKB a CCBM nyitvatartási idejét a TARGET2 zárásáig meghosszabbíthatja.

6.6.2 AZ ÉRTÉKPAPÍR-ELSZÁMOLÁSI RENDSZEREK KÖZÖTTI KAPCSOLATOK

A levelezőbanki rendszeren kívül az Európai Unió értékpapír-elszámoló rendszereinek elfogadott kapcsolatai is használhatók a forgalomképes eszközök határokon átnyúló átutalása céljára.

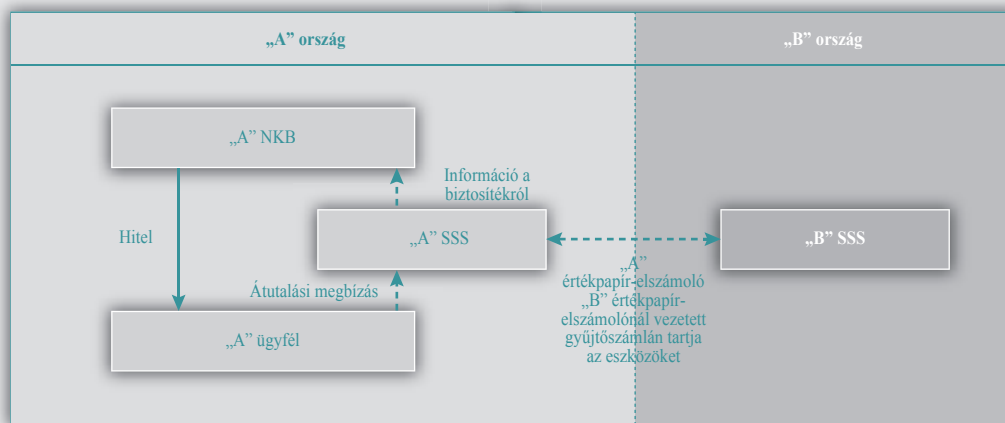
Két elszámolási rendszer közötti közvetlen vagy közvetített kapcsolat lehetővé teszi az adott rendszerben klíringtagsággal rendelkező ügyfél számára, hogy egy másik értékpapír-elszámolási rendszerben kibocsátott értékpapírokkal rendelkezzen anélkül, hogy annak klíringtagja lenne.⁵⁴ Ezeket a közvetlen kapcsolatokat még

⁵³ Lásd a 50. lábjegyzetet ebben a fejezetben.

⁵⁴ Két SSS közötti kapcsolat határokon átnyúló, könyvelési tételén keresztül történő értékpapír-átruházásra vonatkozó eljárások és megállapodások együtteséből áll. A kapcsolat egy olyan gyűjtőszámla formáját ölti, amelyet az egyik SSS (a befektető SSS) egy másik SSS-ben (a kibocsátó SSS-ben) nyitott. A közvetlen kapcsolat feltételezi, hogy a két SSS között nincs közvetítő. Az SSS-ek közötti közvetített kapcsolatokat is felhasználhatják arra, hogy az értékpapírokat határon átnyúló módon átruházzák az eurorendszerre. A közvetített kapcsolat olyan szerződéses és technikai megállapodás, amely két, egymással közvetlen kapcsolatban nem álló SSS számára lehetővé teszi, hogy értékpapírokat cseréljen vagy egy közvetítőként tevékenykedő, harmadik SSS-en keresztül értékpapírokat ruházzon át.

4. ábra: Az értékpapír-elszámolási rendszerek közötti kapcsolatok

Az „A” országban székhellyel rendelkező ügyfél „B” ország értékpapír-elszámoló rendszerében tartott elfogadható fedezeteinek felhasználása az „A” ország nemzeti központi bankjánál történő hitelfelvétel érdekében.

az eurorendszer hitelműveleteinél használt fedezetek átutalása céljából történő felhasználásuk előtt, az EU értékpapír-elszámolási rendszerek használatára vonatkozó szabályai szerint minősíteni és engedélyeztetni kell.^{55,56}

Az eurorendszer szempontjából a CCBM és az EU-beli SSS-ek közötti közvetlen kapcsolatok ugyanolyan szerepet töltenek be annak biztosításában, hogy az ügyfelek a fedezeteket a határok figyelembevétel nélkül is használhassák, azaz mindkettő lehetővé teszi az ügyfelek számára, hogy a székhely szerinti nemzeti banktól hitelt kapjanak akkor is, ha a fedezetet egy másik ország SSS-ében bocsátották ki. A CCBM másként látja el ezt a feladatot, mint az SSS-ek közötti kapcsolatok. A levelező bankok rendszerében a nemzeti központi bankok között valósul meg a határokon átnyúló kapcsolat, egymás letétkezelőiként működnek. Közvetlen kapcsolatok felhasználása esetén az SSS-ek vannak határon átnyúló kapcsolatban, egymásnál gyűjtőszámlát nyitnak. A levelező központi banknál elhelyezett eszközök csak az eurorendszer hitelműveleteinek fedezetéül használhatók fel. A közvetlen kapcsolaton keresztül elhelyezett eszközök azonban felhasználhatók az eurorendszer hitelműveleteihez és az ügyfél által kiválasztott bármely más célra is. Az SSS-ek közötti közvetlen kap-

csolatok segítségével az ügyfelek eszközeiket a székhelyük szerinti SSS-nél vezetett saját számlájukon tartják, így nincs szükség letétkezelőre.

6.7 NEM EURÓBAN DENOMINÁLT FEDEZET ELFOGADÁSA KÜLÖNLEGES ESETBEN

A Kormányzótanács bizonyos helyzetekben dönthet úgy, hogy elfogad fedezetként egy vagy több euroövezeten kívüli G10-ország központi kormánya által kibocsátott forgalomképes, saját valutában denominált adósságinstrumentumot. Amennyiben ilyen döntés születik, a megfelelő kritériumok tisztázásra kerülnek, majd az ügyfeleket tájékoztatni kell az idegen fedezet kiválasztásának és mozgósításának eljárásrendjéről is – beleértve az értékelés forrásait és alapelveit, a kockázatkezelő intézkedéseket, valamint az elszámolási eljárást.

A 6.2.1 fejezetben foglaltak sérelme nélkül az ilyen eszközöket az EGK-n kívül is letétbe lehet helyezni/registrálni lehet (ki lehet bocsátani),

55 Az elfogadott kapcsolatok naprakész listája az EKB honlapján (www.ecb.europa.eu) található.

56 Lásd az Európai Monetáris Intézet „Standards for the use of EU securities settlement systems in ESCB credit operations” című 1998. januári kiadványát az EKB honlapján (www.ecb.europa.eu).

tartani, elszámolni, továbbá, az iméntiek alapján, nem kötelező euróban denominálni. Az ügyfél által használt bármilyen ilyen jellegű eszköznek az ügyfél tulajdonát kell képeznie.

Azon ügyfelek, amelyek az EGK-n vagy Svájcban kívüli hitelintézetek fiókjai, nem használhatnak ilyen eszközt fedezetként.

7. FEJEZET

KÖTELEZŐ TARTALÉK¹

7.1 ÁLTALÁNOS SZEMPONTOK

Az EKB a hitelintézetektől megköveteli, hogy a nemzeti központi bankoknál vezetett számláikon az eurorendszer kötelezőtartalék-rendszerének keretében tartalékot képezzenek. A rendszer jogi feltételrendszerét a KBER alapokmányának 19. cikke, a kötelező tartalék Európai Központi Bank által történő alkalmazásáról szóló 1998. november 23-i 2531/98/EK tanácsi rendelet,² valamint az Európai Központi Banknak a kötelező tartalék képzéséről szóló 1745/2003/EK (EKB/2003/9) rendelete³ határozza meg. Az EKB/2003/9 rendelet alkalmazása biztosítja az eurorendszer kötelezőtartalék-rendszerére számára előírt feltételek egységességét az egész euroövezetben.

Az egyes hitelintézeteknél kötelezően tartott tartalék összegét az adott intézmény tartalékalapjához viszonyítva kell meghatározni. Az eurorendszer kötelezőtartalék-rendszerére a résztvevők számára lehetővé teszi a tartalékatlagolást, ami azt jelenti, hogy a tartalékképzési kötelezettségnek való megfelelést a résztvevők tartalékszámamláján az egyes naptári napok végén fennálló egyenlegeknek a tartalékolási időszakokra vetített átlaga alapján kell meghatározni. A hitelintézetek kötelezőtartalék-állományai az eurorendszer irányadó refinanszírozási műveleteire érvényes kamatlábbal kamatoznak.

Az eurorendszer kötelezőtartalék-rendszerére elsősorban a következő monetáris funkciókat tölti be:

- *A pénzügyi kamatlábak stabilizációja:* Az eurorendszer kötelezőtartalék-rendszerének átlagolási rendelkezése úgy kíván hozzájárulni a pénzügyi kamatlábak stabilizálásához, hogy a hitelintézeteket az átmeneti likviditási ingadozások hatásainak kiegyenlítésére ösztönzi.
- *Strukturális likviditási hiány teremtése, illetve növelése:* Az eurorendszer kötelezőtartalék-rendszerére hozzájárul a strukturális likviditási hiány megteremtéséhez, illetve növeléséhez. Ez elősegítheti azt, hogy az eurorendszer likviditást bővítő szerepét hatékonyabban tudja ellátni.

A kötelező tartalékok alkalmazásakor az EKB-nak szem előtt kell tartania a Szerződés 105. cikkének (1) bekezdésében és a KBER alapokmányának 2. cikkében az eurorendszer számára megfogalmazott célkitűzéseket, amelyekben megfogalmazódik többek között az az alapelv, miszerint nem szabad kiváltani túlzott, nem kívánatos áthelyeződést és a közvetítő tevékenység megszűnését.

7.2 KÖTELEZŐ TARTALÉK KÉPZÉSÉRE KÖTELEZETT INTÉZMÉNYEK

A KBER alapokmánya 19.1 cikkének rendelkezései értelmében az EKB a tagállamokban alapított hitelintézetek számára kötelező tartalék képzését írja elő. Az euroövezetben székhellyel nem rendelkező jogi személyek euroövezetben működő leányvállalatai is az eurorendszer kötelezőtartalék-rendszerének hatálya alá esnek. Az euroövezetben létrehozott hitelintézetek euroövezeten kívüli fiókjai azonban nem kötelesek az eurorendszerben kötelező tartalék képzésére.

Amikor egy hitelintézet engedélyét visszavonják vagy saját maga lemond róla, haladéktalanul fel kell menteni a tartalékképzési kötelezettség alól, annak a tartalékolási időszaknak a kezdetétől számítva, amelyben engedélyét visszavonták vagy arról lemondott, illetve amelynek során bíróság vagy a résztvevő tagállam bármely más illetékes hatósága az intézménnyel szemben felszámolási eljárást rendelt el. A 2531/98/EK tanácsi rendelet, valamint az EKB/2003/9 rendelet szerint az EKB hátrányos megkülönböztetés nélkül felmenthet egy intézményt az eurorendszer kötelezőtartalék-rendszeréből eredő kötelezettségei alól, ha az adott intézmény éppen átszervezés alatt áll, vagy pénzeszközeit befagyasztották és/vagy az Európai Közösség vagy egy tagállam a Szerződés 60(2) cikke értelmében egyéb intézkedéssel korlátozza az intézmény pénzeszközeinek felhasználását, vagy amennyiben az EKB Kormányzótanácsának döntése értelmében az intézmény hozzáférése a nyílt piaci műveletekhez vagy az eurorendszer

¹ E fejezet tartalma kizárólag tájékoztatásra szolgál.

² HL L 318., 1998.11.27., 1. o.

³ HL L 250., 2003.10.2., 10. o.

állandóan rendelkezésre álló konstrukcióihoz fel van függesztve vagy meg van tagadva, vagy amennyiben az eurorendszer kötelezőtartalék-rendszerének célja nem teljesülne, ha a fenti kötelezettségeket az adott intézményre alkalmaznák. Ha a fentiek közül valamelyik felmentésre vonatkozó döntés az eurorendszer kötelezőtartalék-rendszerének célján alapul, az EKB az alábbi feltétel(ek)e)t veszi figyelembe

- az intézmény csak különleges feladatok ellátására van felhatalmazva;
- az intézmény számára tilos aktív banki feladatok ellátása más hitelintézetek versenytársaként; illetve
- az intézmény számára jogi kötelezettség összes betétjének regionális, és/vagy nemzetközi fejlesztési támogatásokra való elkülönítése.

Az EKB készíti el és teszi rendszeresen naprakésszé az eurorendszer kötelezőtartalék-rendszerének hatálya alá eső intézmények listáját. Az EKB azoknak az intézményeknek a listáját is nyilvánosságra hozza, amelyek más ok miatt kaptak felmentést az eurorendszer tartalékolási kötelezettsége alól, mint hogy átszervezés alatt állnak; vagy mert pénzeszközök be vannak fagyasztva, illetve pénzeszközök felhasználása korlátozott az Európai Közösség vagy egy tagállam a Szerződés 60(2) cikke értelmében hozott egyéb intézkedés alapján; vagy mert a nyílt piaci műveletekhez vagy az eurorendszer állandóan rendelkezésre álló konstrukcióihoz való hozzáférésük az EKB Kormányzótanácsának döntése alapján fel van függesztve vagy meg van tagadva.⁴ A központi banki ügyfélkörbe tartozó intézmények e listák segítségével dönthetik el, hogy kötelezettségeik olyan intézményekkel szemben állnak-e fenn, amelyek tartalékolásra kötelezettek. Az egyes naptári hónapok utolsó eurorendszerbeli munkanapján az ügyfélfogadási idő végeztével nyilvánosságra hozott listák képezik a két naptári hónappal később kezdődő tartalékolási időszakra vonatkozó tartalékalap kiszámításának érvényes alapját. Így például a február végén nyilvánosságra hozott lista az áprilisban kezdődő tartalékolási időszak tartalékalapjának kiszámítására lesz érvényes.

7.3 A KÖTELEZŐ TARTALÉK MEGHATÁROZÁSA

TARTALÉKALAP ÉS TARTALÉKTRÁTÁK

Egy intézmény tartalékalapját a mérlegtételek alapján kell meghatározni. A mérlegadatokat az EKB pénzügyi és banki statisztikájának általános keretein belül kell a nemzeti központi bankoknak jelenteni (lásd a 7.5 fejezetet).⁵ A teljes körű adatszolgáltatásra kötelezett intézmények esetében az adott naptári hónap végére vonatkozó mérlegadatokat használják fel a két hónappal későbbi naptári hónapban kezdődő tartalékperiódusra érvényes tartalékalap megállapításához. A február végi mérlegből kalkulált tartalékalapot használják például az áprilisban kezdődő tartalékperiódusban az ügyfelek által teljesítendő tartalékkötelezettség kiszámításához.

Az EKB pénzügyi és banki statisztikájára vonatkozó adatszolgáltatási rendszere lehetővé teszi a kisebb intézmények jelentéstételi terheinek enyhítését. Az e rendelkezés hatálya alá tartozó intézmények mérlegadataiknak csak bizonyos korlátozott részét kötelesek jelenteni negyedévente (mint negyedév végi adatokat), és az adatszolgáltatás határideje is hosszabb a nagyobb intézmények számára előírná. Ezenél az intézményeknél a következő három tartalékolási periódus tartalékalapját egy bizonyos negyedévről szolgáltatott mérlegadatokból kéthónapos késéssel számolják. Az első negyedév végi (márciusi) mérleg érvényes például a júniusban, júliusban és augusztusban kezdődő tartalékperiódus tartalékalapjának kiszámításához.

A 2531/98/EK tanácsi rendelet alapján az EKB az intézmények tartalékalapjába jogosult bevenni pénzeszközök elfogadásából eredő kötelezettségeket, illetve mérlegen kívüli tételekből eredő kötelezettségeket. Az eurorendszer kötelezőtartalék-rendszerében csak a forrásoldali „betétek” és a „kibocsátott hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok” számítanak bele ténylegesen a tartalékalapba (lásd a 9. keretes írást).

⁴ A listák az EKB honlapján tekinthetők meg (www.ecb.europa.eu).

⁵ Az EKB pénzügyi és bankstatisztikai adatszolgáltatásának felépítését a 4. függelék tartalmazza.

TARTALÉKALAP ÉS TARTALÉKRÁTÁK**A. A tartalékalapba tartozó kötelezettségek, amelyekre pozitív tartalékrátát kell alkalmazni**Betét¹

- Egynapos (O/N) betét
- Legfeljebb két éves szerződéses betét
- Legfeljebb két éves felmondásos betét

Hitelviszonyt megtestesítő kibocsátott értékpapír

- Hitelviszonyt megtestesítő értékpapír legfeljebb két éves eredeti futamidővel

B. A tartalékalapba tartozó kötelezettségek, amelyekre nulla tartalékrátát kell alkalmazni Betét¹

- Két évnél hosszabb, szerződéses betét
- Két évnél hosszabb felmondásos betét
- Repo

Hitelviszonyt megtestesítő kibocsátott értékpapír

- Hitelviszonyt megtestesítő értékpapír két évnél hosszabb eredeti futamidővel

C. A tartalékalapba nem tartozó kötelezettségek

- Az eurorendszer kötelezőtartalék-rendszerének hatálya alá eső egyéb intézményekkel szemben fennálló kötelezettségek
- Az EKB-val és a résztvevő nemzeti központi bankokkal szemben fennálló kötelezettségek

¹ Az EKB 2181/2004/EK rendelete (2004. december 16.) a monetáris pénzügyi intézmények szektorának konszolidált mérlegéről szóló 2423/2001/EK (EKB/2001/13) rendelet és a monetáris pénzügyi intézmények által a háztartások és a nem pénzügyi vállalatok betéteire és hiteleire alkalmazott kamatlábakra vonatkozó statisztikákról szóló 63/2002/EK (EKB/2001/18) rendelet módosításáról (EKB/2004/21) (HL L 371., 2004.12.18., 42. o.) egyértelműen előírja, hogy a betéti kötelezettségeket névértéken kell közölni. A névérték azt az összeget jelenti, amelyet az adós szerződésbeli kötelezettsége alapján a hitelezőnek fizetni köteles. A módosításra azért volt szükség, mert a bankok és más pénzügyi intézmények éves beszámolójáról és konszolidált éves beszámolójáról szóló, 1986. december 8-i 86/635/EKG tanácsi irányelvet (HL L 372., 1986.12.31., 1. o.) időközben úgy módosították, hogy bizonyos pénzügyi eszközöket valós értéken is ki lehet mutatni.

Az eurorendszer kötelező tartalékolással kapcsolatos előírásainak hatálya alá eső intézmények listájába foglalt intézményekkel szemben fennálló kötelezettségek, valamint az EKB-val és a résztvevő nemzeti központi bankokkal szemben fennálló kötelezettségek nem számítanak bele a tartalékalapba. Ebben a vonatkozásban a „hitelviszonyt megtestesítő kibocsátott értékpapírok” kategóriájába tartozó tételek esetén ahhoz, hogy a kibocsátó jogosult legyen azokat a tartalékalapból levonni, bizonyítania kell, hogy ezekből az értékpapírokból ténylegesen mekkora mennyiséget tartanak az eurorendszer által előírt tartalékolási kötelezett-

ség hatálya alá eső egyéb intézmények. Ilyen bizonyíték hiányában a kibocsátó erre a mérleg-tételre csak egyetlen százalékban kifejezett, fix, egységes levonást⁶ alkalmazhat.

A tartalékrátákat az EKB határozza meg a 2531/98/EK tanácsi rendeletben előírt felső határérték figyelembevételével. Az EKB a tartalékalap legtöbb tételére egységes, nullától eltérő mértékű tartalékrátát alkalmaz. Ezt a tartalékrá-

⁶ Lásd az 2003/9/EKB rendeletet. A szabványosított levonásról bővebb tájékoztatás az EKB (www.ecb.europa.eu) és az eurorendszer honlapjain (lásd az 5. függelék) található.

tát a kötelező tartalék képzéséről szóló 2003/9/ EKB rendelet határozza meg. Az EKB nulla mértékű tartalékrátát állapít meg a következő kötelezettségek kategóriáira: „két évnél hosszabb szerződéses betétek”, „két évnél hosszabb felmondásos betétek”, „repók” és „két évnél hosszabb eredeti futamidővel bíró, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok” (lásd a 9. keretes írást). Az EKB a tartalékrátát bármikor megváltoztathatja. A változtatás mértékét az EKB még a változással érintett első tartalékperiódus kezdete előtt közlésezi.

A KÖTELEZŐ TARTALÉK ÖSSZEGÉNEK KISZÁMÍTÁSA

Az egyes intézményekre vonatkozó kötelező tartalék összegét az adott kötelezettségtípusra vonatkozó tartalékrátának a tartalékköteles kötelezettség összegére való alkalmazásával kell kiszámítani.

Az egyes intézmények a kötelező tartalék összegére végleges 100 000 eurós levonást alkalmazhatnak minden olyan tagállamban, ahol szervezeti egységgel rendelkeznek. Az ilyen engedmény nyújtása nem érinti az eurorendszer kötelezőtartalék-rendszerének hatálya alá tartozó intézmények jogi kötelezettségeit.⁷

Az egyes tartalékperiódusokra vonatkozó kötelező tartalék összegét a legközelebbi egész euróra kell kerekíteni.

7.4 A TARTALÉKKÖTELEZETTSÉG TELJESÍTÉSE

TARTALÉKPERIÓDUS

Az EKB a tartalékolási időszakok naptárát minden év kezdete előtt legalább három hónappal nyilvánosságra hozza.⁸ A tartalékperiódus a Kormányzótanács előre bejelentett kamatmeghatározó ülését követő első irányadó refinanszírozási művelet teljesítési napján kezdődik. Rendkívüli esetben a kiadott naptár módosítható, többek között akkor, ha a Kormányzótanács üléskezési menetrendje megváltozik.

TARTALÉKÁLLOMÁNY

Minden intézmény a székhelye szerinti tagállam nemzeti központi bankjánál vezetett egy vagy

több tartalékszámán köteles kötelező tartalékait tartani. Az egy tagállamban több szervezeti egységgel rendelkező intézmények esetében minden belföldi telephely esetében az összesített tartalékkötelezettség teljesítéséért a központi ügyintézés felel.⁹ A több tagállamban is szervezeti egységekkel rendelkező intézmény köteles a kötelező tartalékot elhelyezni minden egyes olyan tagállam nemzeti központi bankjánál, ahol szervezeti egységgel rendelkezik, az adott tagállamban fennálló tartalékalapjának megfelelően.

Az intézményeknek a nemzeti központi bankoknál vezetett elszámolási számlái használhatók tartalékszámaként. Az elszámolási számlákon tartott tartalékok összege napközbeni elszámolási célokra is felhasználható. Az intézmény napi tartalékállományát a tartalékszámra nap végén fennálló egyenlege alapján kell kiszámítani.

Az intézmény a székhelye szerinti tagállam nemzeti központi bankjától kérheti, hogy kötelező tartalékának teljes összegét közvetett módon, közvetítón keresztül helyezhesse el. A kötelező tartalék közvetítón keresztüli elhelyezésének lehetősége rendszerint azokra az intézményekre korlátozódik, amelyek működésük során ügyvitelük egy részét (pl. a treasury irányítását) általában közvetítő segítségével bonyolítják le (pl. takarékpénztári és takarékszövetkezeti hálózatok tartalékállományukat központosíthatják). A kötelező tartalék közvetítón keresztüli elhelyezését az EKB/2003/9 rendelet előírásai szabályozzák.

⁷ Azoknak az intézményeknek, amelyeknek az EKB pénzügyi és bankstatisztikai adatszolgáltatási rendszerének rendelkezései értelmében engedélyezett a konszolidált csoportos adatszolgáltatás (lásd a 4. függelék), csoportszinten csak az egyik engedmény nyújtható, kivéve, ha a tartalékalapra és a tartalékállományra az intézményektől kapott adatok elég részletesek ahhoz, hogy az eurorendszer ezek alapján igazolhassa az adatok pontosságát és megállapíthassa a csoport egyes intézményeire vonatkozó tartalékképzési előírásokat.

⁸ A naptár az EKB rendszerint sajtóközlemény formájában teszi közzé honlapján (www.ecb.europa.eu). Ezenkívül az Európai Unió Hivatalos Lapjában és az eurorendszer honlapjain (lásd az 5. függelék) is megjelenik.

⁹ Ha valamely intézménynek nincs székhelye abban a tagállamban, ahol bejegyezték, meg kell neveznie azt a vezető fiókot, amely a későbbiekben felelős az intézménynek az adott országban létező összes létesítményére vonatkozó aggregált kötelezőtartalékolási előírások teljesítéséért.

A KÖTELEZŐTARTALÉK-ÁLLOMÁNY KAMATOZÁSÁNAK KISZÁMÍTÁSA

A kötelező tartalék állománya a következő képlet szerint kamatozik:

$$R_t = \frac{H_t \cdot n_t \cdot r_t}{100 \cdot 360}$$

$$r_t = \sum_{i=1}^{n_t} \frac{MR_i}{n_t}$$

ahol:

R_t = a t tartalékolási időszakra elhelyezendő tartalék összegére fizetendő kamat

H_t = t tartalékolási időszakra elhelyezett kötelező tartalék átlagos napi állománya

n_t = naptári napok száma a t tartalékolási időszakban

r_t = a t tartalékolási időszakra elhelyezett kötelező tartalék kamatlába. A kamatlábra a két tizedesre történi szokásos kerekítési módszert kell alkalmazni.

i = a t tartalékolási időszak i -edik naptári napja

MR_i = az i -edik vagy ennél korábbi naptári napon elszámolt legutolsó irányadó refinanszírozási művelet marginális kamatlába

A TARTALÉKÁLLOMÁNY KAMATOZÁSA

A kötelezőtartalék-állomány az EKB irányadó refinanszírozási műveleteire alkalmazott (a naptári napok száma szerint súlyozott) és a 10. keretes írásban meghatározott képlet alapján számított, tartalékperiódusra vetített átlagkamatlábban kamatozik. Az előírt tartalékkötelezettség összegét meghaladó tartalékállomány nem kamatozik. A kamatot annak a tartalékolási időszaknak a végét követő második NKB-munkanapon kell kifizetni, amely alatt felhalmozódott.

7.5 ADATSZOLGÁLTATÁS, IGAZOLÁS ÉS A TARTALÉKALAP FELÜLVIZSGÁLATA

A kötelező tartalék alkalmazásához szükséges tartalékalap egyes tételeit a tartalékkötelezettség hatálya alá eső intézmények maguk számítják ki és jelentik a nemzeti központi bankoknak az EKB pénzügyi és banki statisztikájának álta-

lános keretei között (lásd a 4. függelék). Az EKB/2003/9 rendelet 5. cikke meghatározza az intézmény tartalékalapjának és tartalékolási kötelezettségének közlésére és visszaigazolására vonatkozó eljárást.

Egy intézmény kötelezőtartalék-alapjának közlési és visszaigazolási eljárása a következő. Vagy az adott nemzeti központi bank vagy az intézmény kezdeményezi az intézmény kötelező tartalékainak kiszámítását a megfelelő tartalékolási időszakra. A számítást végző fél legalább három NKB-munkanappal a tartalékolási időszak előtt közli a kiszámított kötelező tartalékot. Az érintett tag-NKB erre korábbi dátumot is meghatározhat. További határidőket is meghatározhat az intézmény számára a tartalékalap bármilyen felülvizsgálatának és a közölt kötelező tartalék felülvizsgálatainak közlésére. Az értesített fél köteles legkésőbb a tartalékperiódus kezdetét megelőző NKB-

munkanapon visszaigazolni a kiszámított kötelező tartalékot. Ha az értesített fél az értesítésre nem válaszol a tartalékperiódust megelőző NKB-munkanap végéig, akkor úgy tekintik, hogy az intézmény elfogadta a kötelező tartalék összegét a szóban forgó tartalékperiódusra. Elfogadás után az intézménynek a szóban forgó tartalékperiódusra megállapított kötelező tartalékát nem lehet megváltoztatni.

A többi intézmény közvetett tartalékállományának kezelésére közvetítőként felhatalmazott intézményekre az EKB/2003/9 rendelet különleges adatszolgáltatási kötelezettségeket ír elő. A tartalékállomány közvetítőn keresztül elhelyezése a tartalékait közvetítőn keresztül elhelyező intézmény statisztikai adatszolgáltatási kötelezettségein nem változtat.

A 2531/98/EK tanácsi rendelet alapján az EKB és a nemzeti központi bankok jogosultak az összegyűjtött adatok pontosságát és minőségét ellenőrizni.

7.6 A KÖTELEZŐTARTALÉKOLÁSI ELŐÍRÁSOK MEGSÉRTÉSE

A kötelezőtartalékolási előírások megsértésének minősül, ha egy intézmény tartalékszámmlájának (tartalékszámmláinak) a tartalékolási időszakra vetített átlagos napvégi egyenlege alacsonyabb, mint az adott tartalékolási időszakra előírt kötelező tartalék.

Ha valamely intézmény a tartalékolási előírásokat részben vagy egészben megsérti, az EKB a 2531/98/EK tanácsi rendeletben foglaltaknak megfelelően a következő szankciók bármelyikét alkalmazhatja:

- az aktív oldali rendelkezésre állás kamatlábát legfeljebb 5 százalékponttal meghaladó kamat megfizetése a kötelező tartalék azon összegére, amelynek elhelyezését az intézmény elmulasztotta; vagy
- az aktív oldali rendelkezésre állás kamatlába legfeljebb kétszeresének megfelelő kamat

megfizetése a kötelező tartalék azon részére, amelynek elhelyezését az intézmény elmulasztotta; vagy

- az adott intézmény kötelezése arra, hogy az EKB-nál vagy a nemzeti központi bankoknál nem kamatozó betétként helyezze el a kötelezőtartalék-állomány azon részének legfeljebb háromszorosát, amelynek elhelyezését az intézmény a korábbiakban elmulasztotta. Az ilyen betét futamideje nem haladhatja meg azon időszak hosszát, amelynek során az intézmény a kötelező tartalék előírásoknak nem felelt meg.

Ha egy intézmény az eurorendszer kötelezőtartalék-rendszerére vonatkozó egyéb EKB-rendeleteket illetve -határozatokat sért meg (pl. ha az előírt adatokat nem időben vagy pontatlanul közli), az EKB jogosult az Európai Központi Bank szankciók kirovására vonatkozó hatásköréről szóló, 1998. november 23-i 2532/98/EK tanácsi rendeletben, valamint az Európai Központi Banknak az Európai Központi Bank szankciók kirovására vonatkozó hatásköréről szóló 1999. szeptember 23-i 2157/1999/EK (EKB/1999/4) rendeletében¹⁰ előírt megfelelő szankciókat alkalmazni. Az EKB Igazgatósága meghatározhatja és közzéteheti azokat a szempontokat, amelyek alapján alkalmazni szándékozik a 2531/98/EK tanácsi rendelet¹¹ 7. cikke (1) bekezdésében említett szankciókat.

Továbbá, a kötelezőtartalék-előírások súlyos megszegése esetén az eurorendszer felfüggesztheti az ügyfelek nyílt piaci műveletekben való részvételét.

¹⁰ HL L 264., 1999.10.12., 21. o.

¹¹ Ezeket a feltételeket „az Európai Központi Bank értesítése a tartalékolási kötelezettségre vonatkozó előírások megsértése miatti szankciók foganatosításáról” című értesítésben tették közzé (HL C 39., 2000.2.11., 3. o.).

I. FÜGGELÉK

PÉLDÁK MONETÁRIS POLITIKAI MŰVELETEKRE ÉS ELJÁRÁSOKRA

PÉLDÁK LISTÁJA

1. példa	Likviditásbővítő penziós ügylet fix kamatú tender útján	70
2. példa	Likviditásbővítő penziós ügylet változó kamatú tender útján	71
3. példa	EKB-kötvény kibocsátása változó kamatú tender útján	72
4. példa	Likviditásszűkítő devizaswap változó árfolyamra vonatkozó tender útján	73
5. példa	Likviditásbővítő devizaswap változó árfolyamra vonatkozó tender útján	75
6. példa	Kockázatkezelési intézkedések	77

I. példa

LIKVIDITÁSBŐVÍTŐ PENZIÓS ÜGYLET FIX KAMATÚ TENDER ÚTJÁN

Az EKB úgy dönt, hogy a piac számára likviditást bővít fix kamatú tendereljárás útján, penziós ügylettel.

Három ügyfél a következő ajánlatokat nyújtja be:

Ügyfél	Ajánlat (millió EUR)
1. bank	30
2. bank	40
3. bank	70
Összesen	140

Az EKB úgy dönt, hogy összesen 105 millió eurót oszt el.

Allokációs arány:

$$\frac{105}{(30 + 40 + 70)} = 75\%$$

Az ügyfeleknek felosztott összeg:

Ügyfél	Ajánlat (millió EUR)	Kapott összeg (millió EUR)
1. bank	30	22,5
2. bank	40	30,0
3. bank	70	52,5
Összesen	140	105,0

2. példa

LIKVIDITÁSBŐVÍTŐ PENZIÓS ÜGYLET VÁLTOZÓ KAMATÚ TENDER ÚTJÁN

Az EKB úgy dönt, hogy a piac számára likviditást bővítő változó kamatú tendereljárás útján, penziós ügylettel.

Három ügyfél a következő ajánlatokat nyújtja be:

Kamatláb (%)	Összeg (millió EUR)			Összes ajánlat	Összesített adatok
	1. bank	2. bank	3. bank		
3,15				0	0
3,10		5	5	10	10
3,09		5	5	10	20
3,08		5	5	10	30
3,07	5	5	10	20	50
3,06	5	10	15	30	80
3,05	10	10	15	35	115
3,04	5	5	5	15	130
3,03	5		10	15	145
Összesen	30	45	70	145	

Az EKB úgy dönt, hogy összesen 94 millió euro értékben oszt el, 3,05%-os határkamatlábat alkalmazva.

Minden 3,05% feletti ajánlatot (összesen 80 millió euro összesített összegben) teljes mértékben ki kell elégíteni. 3,05%-on az elosztás százaléka:

$$\frac{94 - 80}{35} = 40\%$$

Az 1. bank számára a határkamatlábon kiosztott összeg például:

$$0,4 \times 10 = 4$$

Az 1. bankra kiosztott teljes összeg:

$$5 + 5 + 4 = 14$$

Az elosztási eredmények a következőképpen foglalhatók össze:

Ügyfelek	Összeg (millió EUR)			Összesen
	1. bank	2. bank	3. bank	
Összes ajánlat	30,0	45,0	70,0	145
Kiosztott teljes összeg	14,0	34,0	46,0	94

Amennyiben az elosztási folyamat az egyenáros (holland típusú) aukció szerint történik, az ügyfelek számára kiosztott összegekre alkalmazott kamatláb 3,05%.

Amennyiben az elosztási folyamat az ajánlati áras (amerikai) aukció szerint történik, az ügyfelek számára kiosztott összegekre nem alkalmazható egységes kamatláb; például az 1. bank 5 millió eurót kap 3,07%-ra, 5 millió eurót 3,06%-ra és 4 millió eurót 3,05%-ra.

3. példa

EKB-KÖTVÉNY KIBOCSÁTÁSA VÁLTOZÓ KAMATÚ TENDER ÚTJÁN

Az EKB úgy dönt, hogy a piac likviditását változó kamatozásra vonatkozó tender meghirdetése útján, kötvénykibocsátással szűkíti.

Három ügyfél a következő ajánlatokat nyújtja be:

Kamatláb (%)	Összeg (millió EUR)			Összesen	Összesített adatok
	1. bank	2. bank	3. bank		
3,00				0	0
3,01	5		5	10	10
3,02	5	5	5	15	25
3,03	5	5	5	15	40
3,04	10	5	10	25	65
3,05	20	40	10	70	135
3,06	5	10	10	25	160
3,08	5		10	15	175
3,10		5		5	180
Összesen	55	70	55	180	

Az EKB úgy dönt, hogy összesen 124,5 millió euro névértékben oszt el kötvényt, 3,05%-os határkamatlábat alkalmazva.

Minden 3,05% alatti ajánlatot (összesen 65 millió euro összesített összegben) teljes mértékben kielégítenek. 3,05%-on az elosztás százaléka:

$$\frac{124,5 - 65}{70} = 85\%$$

Az 1. bank számára a határkamatlábon kiosztott összeg például:

$$0,85 \times 20 = 17$$

Az 1. bankra kiosztott teljes összeg:

$$5 + 5 + 5 + 10 + 17 = 42$$

Az elosztási eredmények a következőképpen foglalhatók össze:

Ügyfelek	Összeg (millió EUR)			Összesen
	1. bank	2. bank	3. bank	
Összes ajánlat	55,0	70,0	55,0	180,0
Kiosztott teljes összeg	42,0	49,0	33,5	124,5

4. példa

LIKVIDITÁSSZŰKÍTŐ DEVIZASWAP VÁLTOZÓ ÁRFOLYAMRA VONATKOZÓ TENDER ÚTJÁN

Az EKB úgy dönt, hogy a piac likviditását EUR/USD devizaswapügylet végrehajtásával, változó árfolyamra vonatkozó tender útján szűkíti. (Megjegyzés: ebben a példában az euro kereskedése feláron történik.)

Három ügyfél a következő ajánlatokat nyújtja be:

Swappontok (x 10 000)	Összeg (millió EUR)				Összesített adatok
	1. bank	2. bank	3. bank	Összesen	
6,84				0	0
6,80	5		5	10	10
6,76	5	5	5	15	25
6,71	5	5	5	15	40
6,67	10	10	5	25	65
6,63	25	35	40	100	165
6,58	10	20	10	40	205
6,54	5	10	10	25	230
6,49		5		5	235
Összesen	65	90	80	235	

Az EKB úgy dönt, hogy összesen 158 millió eurót oszt el, 6,63-os határswappontot alkalmazva. Minden 6,63 feletti ajánlatot (összesen 65 millió euro összesített összegben) teljes mértékben kielégítenek. 6,63-on az elosztás százaléka:

$$\frac{158 - 65}{100} = 93\%$$

Az 1. bank számára a határswapponton kiosztott összeg például:

$$0,93 \times 25 = 23,25$$

Az 1. bankra kiosztott teljes összeg:

$$5 + 5 + 5 + 10 + 23,25 = 48,25$$

Az elosztási eredmények a következőképpen foglalhatók össze:

Ügyfelek	Összeg (millió EUR)			
	1. bank	2. bank	3. bank	Összesen
Összes ajánlat	65,00	90,00	80,00	235,0
Kiosztott teljes összeg	48,25	52,55	57,20	158,0

Az EKB a műveletre alkalmazandó azonnali EUR/USD árfolyamot 1,1300-ban állapítja meg.

Amennyiben az elosztási folyamat az egyenáros (holland) aukció szerint történik, a művelet induló napján az eurorendszer 158 000 000 eurót vásárol, és 178 540 000 USA-dollárt ad el. A művelet lejáratakor az eurorendszer 158 000 000 eurót ad el, és 178 644 754 USA-dollárt vásárol (a határidős árfolyam $1,130663 = 1,1300 + 0,000663$).

4. példa (folytatás)

Amennyiben az elosztási folyamat az ajánlati áras (amerikai) aukció szerint történik, az eurorendszer a táblázat szerinti euro- és dollárösszegekkel kereskedik:

Azonnali ügylet			Határidős ügylet		
Árfolyam	EUR-vétel	USD-eladás	Árfolyam	EUR-vétel	USD-eladás
1,1300			1,130684		
1,1300	10 000 000	11 300 000	1,130680	10 000 000	11 306 800
1,1300	15 000 000	16 950 000	1,130676	15 000 000	16 960 140
1,1300	15 000 000	16 950 000	1,130671	15 000 000	16 960 065
1,1300	25 000 000	28 250 000	1,130667	25 000 000	28 266 675
1,1300	93 000 000	105 090 000	1,130663	93 000 000	105 151 659
1,1300			1,130658		
1,1300			1,130654		
1,1300			1,130649		
Összesen	158 000 000	178 540 000		158 000 000	178 645 339

5. példa

LIKVIDITÁSBŐVÍTŐ DEVIZASWAP VÁLTOZÓ ÁRFOLYAMRA VONATKOZÓ TENDER ÚTJÁN

Az EKB úgy dönt, hogy a piac számára EUR/USD devizaswapügylet végrehajtásával, változó árfolyamra vonatkozó tender meghirdetése útján bővít likviditást. (Megjegyzés: ebben a példában az euro kereskedése feláron történik.)

Három ügyfél a következő ajánlatokat nyújtja be:

Swappontok (x 10 000)	Összeg (millió EUR)				Összesített adatok
	1. bank	2. bank	3. bank	Összesen	
6,23					
6,27	5		5	10	10
6,32	5		5	10	20
6,36	10	5	5	20	40
6,41	10	10	20	40	80
6,45	20	40	20	80	160
6,49	5	20	10	35	195
6,54	5	5	10	20	215
6,58		5		5	220
Összesen	60	85	75	220	

Az EKB úgy dönt, hogy összesen 197 millió eurót oszt el, 6,54-os határswappontot alkalmazva. Minden 6,54 alatti ajánlatot (összesen 195 millió euro összesített összegben) teljes mértékben kielégítenek. 6,54-on az elosztás százaléka:

$$\frac{197 - 195}{20} = 10\%$$

Az 1. bank számára a határswapponton kiosztott összeg például:

$$0,10 \times 5 = 0,5$$

Az 1. bankra kiosztott teljes összeg:

$$5 + 5 + 10 + 10 + 20 + 5 + 0,5 = 55,5$$

Az elosztási eredmények a következőképpen foglalhatók össze:

Ügyfelek	Összeg (millió EUR)			
	1. bank	2. bank	3. bank	Összesen
Összes ajánlat	60,0	85,0	75,0	220
Kiosztott teljes összeg	55,5	75,5	66,0	197

Az EKB a műveletre alkalmazandó azonnali EUR/USD árfolyamot 1,1300-ban állapítja meg.

Amennyiben az elosztási folyamat az egyenáros (holland) aukció szerint történik, a művelet induló napján az eurorendszer 197 000 000 eurót ad el, és 222 610 000 USA-dollárt vásárol. A művelet lejáratakor az eurorendszer 197 000 000 eurót vásárol, és 222 738 838 USA-dollárt ad el (a határidős árfolyam $1,130654 = 1,1300 + 0,000654$).

5. példa (folytatás)

Amennyiben az elosztási folyamat az ajánlati áras (amerikai) aukció szerint történik, az eurorendszer a táblázat szerinti euro- és dollárösszegekkel kereskedik:

Azonnali ügylet			Határidős ügylet		
Árfolyam	EUR-eladás	USD-vétel	Árfolyam	EUR-vétel	USD-eladás
1,1300			1,130623		
1,1300	10 000 000	11 300 000	1,130627	10 000 000	11 306 270
1,1300	10 000 000	11 300 000	1,130632	10 000 000	11 306 320
1,1300	20 000 000	22 600 000	1,130636	20 000 000	22 612 720
1,1300	40 000 000	45 200 000	1,130641	40 000 000	45 225 640
1,1300	80 000 000	90 400 000	1,130645	80 000 000	90 451 600
1,1300	35 000 000	39 550 000	1,130649	35 000 000	39 572 715
1,1300	2 000 000	2 260 000	1,130654	2 000 000	2 261 308
1,1300			1,130658		
Total	197 000 000	222 610 000		197 000 000	222 736 573

6. példa

KOCKÁZATKEZELÉSI INTÉZKEDÉSEK

Ez a példa az eurorendszer likviditásbővítő műveleteiben használt fedezeti eszközökre alkalmazott kockázatkezelés kereteit mutatja be.¹ A példa azon a feltételezésen alapul, hogy egy ügyfél az eurorendszer következő monetáris politikai műveleteiben vesz részt:

- 2004. július 28-án kezdődő és 2004. augusztus 4-én lejáráó irányadó refinanszírozási művelet, amelyben az ügyfél számára kiosztott összeg 50 millió euro, a kamatláb 4,24%;
- 2004. július 29-én kezdődő és 2004. október 21-én lejáráó hosszabb lejáratú refinanszírozási művelet, amelyben az ügyfél számára kiosztott összeg 45 millió euro, a kamatláb 4,56%;
- 2004. augusztus 4-én kezdődő és 2004. augusztus 11-én lejáráó irányadó refinanszírozási művelet, amelyben az ügyfél számára kiosztott összeg 35 millió euro, a kamatláb 4,26%.

Az ügyfél által a fenti műveletek fedezésére használt forgalomképes elfogadható fedezetek jellemzőit az alábbi 1. táblázat foglalja össze.

I. TÁBLÁZAT: AZ ÜGYLETEKBEN HASZNÁLT FORGALOMKÉPES ELFOGADHATÓ FEDEZETEK

Jellemzők						
Elnevezés	Fedezet típusa	Lejárati időpontja	Kamatozás	Kamatozás gyakorisága	Hátralevő futamidő	Diszkontálás (haircut)
„A” kötvény	Jelzáloglevél	2008/8/30	Fix	6 hónap	4 év	3,50%
„B” kötvény	Államkötvény	2008/11/19	Változó	12 hónap	4 év	0,50%
„C” kötvény	Vállalati kötvény	2015/5/12	Kamatszervény nélküli kötvény		> 10 év	15,00%
Árfolyamok százalékban (kamattal együtt) ^{*)}						
2004/7/28	2004/7/29	2004/7/30	2004/8/2	2004/8/3	2004/8/4	2004/8/5
102,63	101,98 98,35	100,55 97,95	101,03 98,15	100,76 98,56	101,02 98,73 55,01	101,24 98,57 54,87

*) Egy adott értékelési napra feltüntetett árak megfelelnek az értékelési napot megelőző üzleti nap legjellemzőbb árának.

Az earmarking rendszer

Először feltételezzük, hogy a műveleteket a nemzeti központi bankkal hajtják végre olyan rendszerben, amelyben minden fedezeti eszköz egy meghatározott ügylethez van hozzárendelve. Az earmarking rendszerben a fedezeti eszközöket naponta kell értékelni. A kockázatkezelési rendszer így a következőképpen írható le (lásd még a 2. táblázatot):

1. 2004. július 28-án az ügyfél egy visszavásárlási megállapodást köt a nemzeti központi bankkal, amely az „A” kötvényből 50,6 millió eurónyit vásárol. Az „A” kötvény egy fix kamatozású jelzáloglevél 2006. augusztus 30-i lejáráttal. A lejáratig hátralevő futamidő négy év, így a haircut 3,5%. Azon a napon az „A” kötvény piaci ára a referenciapiacra 102,63%, amely tartalmazza a felhalmozódott kamatot. Az ügyfélnek olyan mennyiségű „A” kötvényt kell

¹ A példa azon a feltételezésen alapul, hogy fedezetkiegészítési felhívás szükségességének kiszámításakor a nyújtott likviditás felhalmozott kamatát számításba veszik, és a nyújtott likviditás 0,5%-át alkalmazzák beavatkozási küszöbértékként.

6. példa (folytatás)

szolgáltatnia, amely a 3,5% haircut levonása után meghaladja a kiosztott 50 millió eurót. Ezért az ügyfél 50,6 millió euro névértékben szállít „A” kötvényt, amelynek kiigazított piaci értéke azon a napon 50 113 203 euro.

2004. július 29-én az ügyfél visszavásárlási megállapodást köt a nemzeti központi bankkal, amely 21 millió euro értékű „A” kötvényt (piaci ár: 101,98%, a haircut 3,5%) és 25 millió euro értékű „B” kötvényt (piaci ár: 98,35%) vásárol. A „B” kötvény változó kamatú államkötvény, amelyre 0,5% haircutot alkalmaznak. Azon a napon az „A” és „B” kötvények kiigazított piaci értéke 45 130 810 euro, amely meghaladja a szükséges 45 000 000 euro összeget.

2004. július 29-én újraértékelik a 2004. július 28-án kezdeményezett irányadó refinanszírozási művelet fedezeti eszközeit. A 101,98%-os piaci árral az „A” kötvény haircuttal kiigazított piaci értéke még mindig az alsó és felső küszöbértékösszegek között van. Következésképpen az eredetileg vállalt biztosítékot úgy tekintik, hogy fedezi a kezdeti likviditási összeget és az 5889 euro felhalmozódott kamatot is.

2004. július 30-án újraértékelik a fedezeti eszközöket: az „A” kötvény piaci árfolyama 100,55%, a „B” kötvényé 97,95%. A 2004. július 28-án kezdeményezett irányadó refinanszírozási művelet felhalmozódott kamata 11 778 euro, a 2004. július 29-én kezdeményezett hosszabb lejáratú refinanszírozási műveleté 5700 euro. Ennek következtében az „A” kötvény kiigazított piaci értéke az első tranzakcióban 914 218 euróval kevesebb lesz, mint a fedezendő tranzakciós összeg (vagyis a nyújtott likviditás + a felhalmozódott kamat), és alatta marad a 49 761 719 euro alsó küszöbértéknek is. Az ügyfél 950 000 euro névértékben „A” kötvényt bocsát rendelkezésre, amely a 3,5%-os haircutnak a 100,55%-os árfolyamon alapuló piaci értékből történő levonása után helyreállítja a biztosítékkal való fedezettség megfelelő szintjét.²

A második tranzakciónál szükség van fedezetkiegészítési felhívásra is, mert az e tranzakcióban használt fedezeti eszközök kiigazított piaci értéke (44 741 520 euro) az alsó küszöbérték (44 780 672 euro) alatt van. Ezért az ügyfél 270 000 eurónyi „B” kötvényt szolgáltat, amelyeknek kiigazított piaci értéke 263 143 euro.

2004. augusztus 2-án és 3-án a fedezeti eszközöket újraértékelik, de ez a 2004. július 28-án és 29-én kötött ügyletek vonatkozásában nem eredményez fedezetkiegészítési felhívást.
2004. augusztus 4-én az ügyfél visszafizeti a 2004. július 28-án kötött irányadó refinanszírozási művelet alapján biztosított likviditást, beleértve a 41 222 euro felhalmozódott kamatot. A nemzeti központi bank 51 550 000 euro névértékű „A” kötvényt szolgáltat vissza.

Ugyanezen a napon az ügyfél újabb visszavásárlási ügyletet köt a nemzeti központi bankkal, amely 75 millió euro névértékű „C” kötvényt vásárol. Mivel a „C” kötvény kamatszelvény nélküli vállalati kötvény, amelynek a hátralevő futamideje több mint tíz év, és így rá 15%-os haircut vonatkozik, az adott napon a megfelelő, haircuttal kiigazított piaci érték 35 068 875 euro.

² A nemzeti központi bankok a fedezetkiegészítési felhívást értékpapír helyett készpénzben is kérhetik.

6. példa (folytatás)

A 2004. július 29-én kötött hosszabb lejáratú refinanszírozási művelet fedezeti eszközeinek újraértékeléséből kiderül, hogy a nyújtott fedezetek kiigazított piaci értéke körülbelül 262 000 euróval meghaladja a felső küszöbértéket, így a nemzeti központi bank 262 000 euro névértékű „B” kötvényt visszajuttat az ügyfélnek.³

Az összevont fedezetalapra épülő (pooling) rendszer

Másodszor azt feltételezzük, hogy a műveletek végrehajtása a nemzeti központi bankkal pooling rendszer alkalmazásával történik. Az ügyfél által használt összevont alapba bevitt eszközöket nem rendelik hozzá konkrét ügyletekhez.

Ebben a példában az ügyletek ugyanabban a sorrendben zajlanak le, mint az earmarking rendszert bemutató iménti példában. A legfontosabb különbség, hogy az újraértékelés napján az összevont alapon található összes eszköz kiigazított piaci értékének fedeznie kell az ügyfélnek a nemzeti központi bankkal az adott napon fennálló összes ügyleteire megszabott fedezeti összeget. Az e példában szereplő 2004. július 30-i, 1 178 398 euróra szóló fedezetkiegészítési felhívás azonos az earmarking rendszert leíró esetben megkövetelttel. Az ügyfél 950 000 euro névértékben „A” kötvényt bocsát rendelkezésre, amely a 3,5%-os fedezeti értékelésnek a 100,55%-os árfolyamon alapuló piaci értékből történő levonása után helyreállítja a biztosítékkal való fedezettség megfelelő szintjét.

Továbbá 2004. augusztus 4-én, a 2004. július 28-án kötött irányadó refinanszírozási művelet lejáratakor az ügyfél az eszközöket továbbra is a biztosítékszámáján tarthatja. A példa szerint egy eszköz felcserélhető egy másik eszközre: 51,9 millió euro névértékű „A” kötvényt cserélnek 75,5 millió euro névértékű „C” kötvényre, hogy a nyújtott likviditást és a felhalmozódott kamatot fedezzék minden refinanszírozási műveletben.

A pooling rendszer kockázatkezelési keretét a 3. táblázat mutatja be.

³ Amennyiben a nemzeti központi banknak az ügyfél részére a második tranzakcióval kapcsolatban pótfedezetet kell fizetnie, ezt a pótfedezetet meghatározott esetekben ki lehet egyenlíteni az ügyfél által a nemzeti központi banknak az első tranzakció kapcsán fizetett fedezettel, és így csak egy fedezeti elszámolás lesz.

6. példa (folytatás)

2. TÁBLÁZAT: AZ EARMARKING RENDSZER

Dátum	Fennálló ügyletek	Induló nap	Lejárat napja	Kamatláb	Összeg
2004/7/28	Írányadó refinanszírozási	2004/7/28	2004/8/4	4,24	50 000 000
2004/7/29	Írányadó refinanszírozási	2004/7/28	2004/8/4	4,24	50 000 000
	Hosszabb lejáratú refinanszírozási	2004/7/29	2004/10/27	4,56	45 000 000
2004/7/30	Írányadó refinanszírozási	2004/7/28	2004/8/4	4,24	50 000 000
	Hosszabb lejáratú refinanszírozási	2004/7/29	2004/10/27	4,56	45 000 000
2004/8/2	Írányadó refinanszírozási	2004/7/28	2004/8/4	4,24	50 000 000
	Hosszabb lejáratú refinanszírozási	2004/7/29	2004/10/27	4,56	45 000 000
2004/8/3	Írányadó refinanszírozási	2004/7/28	2004/8/4	4,24	50 000 000
	Hosszabb lejáratú refinanszírozási	2004/7/29	2004/10/27	4,56	45 000 000
2004/8/4	Írányadó refinanszírozási	2004/8/4	2004/8/11	4,26	35 000 000
	Hosszabb lejáratú refinanszírozási	2004/7/29	2004/10/27	4,56	45 000 000
2004/8/5	Írányadó refinanszírozási	2004/8/4	2004/8/11	4,26	35 000 000
	Hosszabb lejáratú refinanszírozási	2004/7/29	2004/10/27	4,56	45 000 000

3. TÁBLÁZAT: AZ ÖSSZEVONT FEDEZETALAPRA ÉPÜLŐ (POOLING) RENDSZER

Dátum	Fennálló ügyletek	Induló nap	Lejárat napja	Kamatláb	Összeg
2004/7/28	Írányadó refinanszírozási	2004/7/28	2004/8/4	4,24	50 000 000
2004/7/29	Írányadó refinanszírozási	2004/7/28	2004/8/4	4,24	50 000 000
	Hosszabb lejáratú refinanszírozási	2004/7/29	2004/10/27	4,56	45 000 000
2004/7/30	Írányadó refinanszírozási	2004/7/28	2004/8/4	4,24	50 000 000
	Hosszabb lejáratú refinanszírozási	2004/7/29	2004/10/27	4,56	45 000 000
2004/8/2	Írányadó refinanszírozási	2004/7/28	2004/8/4	4,24	50 000 000
	Hosszabb lejáratú refinanszírozási	2004/7/29	2004/10/27	4,56	45 000 000
2004/08/3	Írányadó refinanszírozási	2004/7/28	2004/8/4	4,24	50 000 000
	Hosszabb lejáratú refinanszírozási	2004/7/29	2004/10/27	4,56	45 000 000
2004/8/4	Írányadó refinanszírozási	2004/8/4	2004/08/11	4,26	35 000 000
	Hosszabb lejáratú refinanszírozási	2004/7/29	2004/10/27	4,56	45 000 000
2004/8/5	Írányadó refinanszírozási	2004/8/4	2004/08/11	4,26	35 000 000
	Hosszabb lejáratú refinanszírozási	2004/7/29	2004/10/27	4,56	45 000 000

I. FÜGGELÉK

Példák monetáris politikai műveletekre és eljárásokra

Felhalmozott kamat	Fedezendő összeg	Alsó küszöbértéki összeg	Felső küszöbértéki összeg	Kiigazított piaci érték	Fedezetkiegészítési felhívás
-	50 000 000	49 750 000	50 250 000	50 113 203	-
5 889	50 005 889	49 755 859	50 255 918	49 795 814	-
-	45 000 000	44 775 000	45 225 000	45 130 810	-
11 778	50 011 778	49 761 719	50 261 837	49 097 560	-914 218
5 700	45 005 700	44 780 672	45 230 729	44 741 520	-264 180
29 444	50 029 444	49 779 297	50 279 592	50 258 131	-
22 800	45 022 800	44 797 686	45 247 914	45 152 222	-
35 333	50 035 333	49 785 157	50 285 510	50 123 818	-
28 500	45 028 500	44 803 358	45 253 643	45 200 595	-
-	35 000 000	34 825 000	35 175 000	35 068 875	-
34 200	45 034 200	44 809 029	45 259 371	45 296 029	261 829
4 142	35 004 142	34 829 121	35 179 162	34 979 625	-
39 900	45 039 900	44 814 701	45 265 100	45 043 420	-

Felhalmozott kamat	Fedezendő összeg	Alsó küszöbértéki összeg ¹⁾	Felső küszöbértéki összeg ²⁾	Kiigazított piaci érték	Fedezetkiegészítési felhívás
-	50 000 000	49 750 000	Nem értelmezhető	50 113 203	-
5 889	95 005 889	94 530 859	Nem értelmezhető	94 926 624	-
-					
11 778	95 017 478	94 542 390	Nem értelmezhető	93 839 080	-1 178 398
5 700					
29 444	95 052 244	94 576 983	Nem értelmezhető	95 487 902	-
22 800					
35 333	95 063 833	94 588 514	Nem értelmezhető	95 399 949	-
28 500					
-	80 034 200	79 634 029	Nem értelmezhető	80 333 458	-
34 200					
4 142	80 044 042	79 643 821	Nem értelmezhető	80 248 396	-
39 900					

- 1) A pooling-rendszerben az alsó küszöbérték összege a fedezetkiegészítési felhívások legalacsonyabb küszöbe. A gyakorlatban a legtöbb nemzeti központi bank további fedezetet kér, amikor a fedezeti pool haircittal kiigazított piaci értéke a teljes fedezendő összeg alá csökken.
- 2) A pooling-rendszerben a felső küszöbérték összegének fogalma nem értelmezhető, mert az ügyfél állandóan többletbiztosításokra fog törekedni a műveleti tranzakciók minimalizálása érdekében.

2. FÜGGELÉK

FOGALOMTÁR

Ajánlati áras aukció (amerikai aukció) (multiple rate auction [American auction]): olyan aukció, amelynél az elosztásnál alkalmazott kamatláb (illetve ár/swappont) megegyezik az egyes ajánlatokban megjelölt kamatlábbal.

Aktív oldali rendelkezésre állás (marginal lending facility): a központi banki rendelkezésre állás eurorendszerbeli formája, amelynek keretében az ügyfelek előre meghatározott kamatlábon egynapos (O/N) hitelt vehetnek igénybe valamelyik nemzeti központi banktól.

Amerikai aukció (American auction): lásd ajánlati áras aukció.

Átlagolási előírás (averaging provision): olyan előírás, amely lehetővé teszi az ügyfelek számára, hogy tartalékolási kötelezettségeiknek a tartalékolási időszak alatt elhelyezett tartalékállományuk átlaga alapján tegyenek eleget. Az átlagolási előírás hozzájárul a pénzüpi kamatlábak stabilizálásához azáltal, hogy a hitelintézeteket az átmeneti likviditási ingadozások hatásainak kiegyenlítésére ösztönzi. Az eurorendszer kötelezőtartalék-rendszere lehetővé teszi az átlagolást.

Beavatkozási küszöbérték (trigger point): a likviditásbővítés értékének előre meghatározott szintje, amelynél fedezetkiegészítési felhívásra kerül sor.

Belső minősítésen alapuló rendszer (internal ratings-based system – IRB): az eurorendszer hitelminősítő rendszerében (ECAFE) meghatározott a hitelminősítő forrás. IRB-nek minősül minden olyan ügyfél rendszere, amelynek hitelminősítését a hitelintézetek alkalmazhatják a kockázati súlyoknak a tőkekövetelmény-irányelv (CRD) szerinti meghatározásánál. Az IRB-eket a nemzeti felügyeleti hatóságoknak hivatalos elismerési és hitelesítési eljárásnak kell alávetniük.

Betéti rendelkezésre állás (deposit facility): az eurorendszer jegybanki rendelkezésre állása, amelyet az ügyfelek előre meghatározott kamatlábon kamatozó egynapos (O/N) betéteknek egy nemzeti központi banknál történő elhelyezésére használhatnak.

Bruttó elszámolási rendszer (gross settlement system): olyan elszámolási rendszer, ahol a pénzeszközök elszámolása vagy az értékpapírok átruházása utasításról utasításra történik.

Dematerializáció (dematerialisation): a pénzügyi eszközökön fennálló tulajdonjogot kifejező tárgyi igazolások vagy dokumentumok kiiktatása úgy, hogy a pénzügyi eszközök ezen túl csak könyvelési tétel formájában léteznek.

Devizafedezeti tranzakció (currency hedge transaction): a kibocsátó és a fedezetet biztosító partner közötti megállapodás, amelynek értelmében a devizakockázat egy részét, amely a nem eurós cash flowból adódik, oly módon enyhítik, hogy a fedezetet biztosító fél által fizetendő euro cash flowra swappolják beleértve az utóbbi által biztosított egyéb garanciákat.

Devizaswap (foreign exchange swap): egy valutának egy másik ellenében történő egyidejű azonnali vétele/eladása és határidős eladása/vétele. Az eurorendszer akkor hajt végre nyílt piaci monetáris politikai műveletet devizaswap formájában, amikor a nemzeti központi bankok (vagy az EKB) egy másik valuta ellenében azonnali ügylet keretében vesznek (vagy eladnak) eurót, és ugyanakkor határidősen eladják (vagy visszavásárolják) azt.

Diszkontálás (valuation markdown): a penziós ügyletek fedezeteként szolgáló eszközökre alkalmazott kockázatkezelési intézkedés, amelynek során a központi bank a fedezeti eszköz elméleti

értékének kiszámításakor az eszköz piaci értékét egy meghatározott százalékkal csökkenti, mielőtt még **haircutot** alkalmazna.¹

Earmarking rendszer (Earmarking system): a központi bankok biztosítékkezelésére bevezetett rendszer, amelynek keretében a likviditásbővítés az egyes ügyletekhez rendelt eszközök ellenében történik.

EGT (Európai Gazdasági Térség) országai (EEA [European Economic Area]countries): az Európai Unió tagállamai, valamint Izland, Liechtenstein és Norvégia.

Egyenáras aukció (holland aukció) (single rate auction [Dutch auction]): olyan aukció, ahol az összes kielégített ajánlatra alkalmazott elosztási kamatláb (illetve ár/**swappont**) egyenlő a **határkamatlábbal**.

Egyösszegű engedmény (lump-sum allowance): olyan fix összeg, amelyet egy intézmény az **eurorendszer kötelezőtartalékolási rendszerének** keretében az általa elhelyezendő tartalék összegének (tartalékolási kötelezettség) kiszámításakor levon.

Elektronikus pénz (electronic money): monetáris érték, amely a kibocsátóval szemben fennálló olyan követelést képvisel, amelyet a) elektronikus eszközön tárolnak, b) olyan pénzeszközök ellenében bocsátanak ki, melyeknek értéke nem alacsonyabb a kibocsátott monetáris értéknél és c) a kibocsátón kívül más vállalkozások is elfogadnak fizetőeszközként.

Előre rögzített kamat (pre-fixed coupon): változó kamatú értékpapírok kamatlába, amelyet a kamatozási időszak kezdete előtt a referenciamutató egy adott napon (napokon) érvényes értékei alapján kell meghatározni.

Elszámolási nap (settlement date): az a nap, amelyen egy ügylet elszámolása megtörténik. Az elszámolás történhet az üzletkötés napján (aznapi elszámolás), illetve egy vagy több nappal az üzletkötés után (az elszámolási nap meghatározása ilyenkor: **üzletkötési nap (T)** + elszámolási időkülönbözlet).

Elszámolási számla (settlement account): a **TARGET2** közvetlen résztvevőjének a központi banknál vezetett, fizetések lebonyolítására szolgáló számlája.

Elszámoló (settlement agent): olyan intézmény, amely az elszámolási rendszerekhez vagy más, elszámolást igénylő megállapodásokhoz kapcsolódó elszámolási folyamatot irányítja (pl. elszámolási pozíciók meghatározása, a fizetési forgalom ellenőrzése stb.).

Értékelési nap (valuation date): a hitelműveletek fedezeteként szolgáló eszközök értékelésének napja.

Értékpapír-elszámolási rendszer (SSS) (securities settlement system): olyan elszámolási rendszer, amely lehetővé teszi értékpapírok vagy más pénzügyi eszközök tartását és átruházását fizetés nélkül (free of payment – FOP) vagy fizetéssel (**szállítás fizetés ellenében**).

¹ Például egy elméleti szám segítségével értékelt V-kategóriás eszközalapú értékpapír esetében ezt az árat 5%-kal diszkontálják, és csak ezután alkalmazzák rá a 12%-os haircutot, ami összesen 16,4%-os haircutot jelent.

Értékpapír-elszámolási rendszerek közötti kapcsolatok (link between securities settlement systems): olyan kapcsolat, amely magában foglalja két **értékpapír-elszámolási rendszer (SSS)** között az összes olyan eljárást és megállapodást, amely az értékpapíroknak a két adott SSS között könyvelési tétel formájában történő átadására vonatkozik.

Értéktár (depository): elsődleges funkciója az értékpapírok fizikai illetve elektronikus nyilvántartása, valamint az értékpapírt érintő tulajdoni viszonyok nyilvántartása.

Eszközalapú értékpapírok (asset-backed securities – ABS): adósságinstrumentumok, amelyek biztosítékát olyan garantált (rögzített vagy rülirozott) pénzügyi eszközök összessége alkotja, amelyek egy adott időszak végén készpénzzé alakulnak. Létezhetnek továbbá olyan jogok, illetve egyéb eszközök, amelyek biztosítják a hozamok törlesztését, illetve időbeni szétosztását az értékpapír-tulajdonosok között. Az eszközalapú értékpapírokat általánosságban olyan külön e célra létrehozott céltársaság bocsátja ki, amelynek a kérdéses pénzügyi eszközök az átruházást kezdeményező eszköztulajdonostól/eladótól a birtokába jutottak. Ebben a tekintetben az eszközalapú értékpapírokhoz fűződő fizetések elsősorban a mögöttes eszközök által generált cash flowtól és az időbeni fizetést biztosító egyéb jogoktól (likviditási konstrukciók, garanciák, illetve egyéb, hitelvédelemként [credit enhancement] ismert jellemzők) függenek.

Eszközök piaci alapon való kiértékelése (marking to market): lásd **változó letét**.

Euroövezet (euro area): azon **EU-tagállamok** összessége, amelyek a Szerződésnek megfelelően az eurót mint közös valutát bevezették, és egységes monetáris politikát folytatnak az EKB Kormányzótanácsának irányításával.

Eurorendszer (Eurosystem): az Európai Központi Bank (EKB) és az **euroövezet tagállamainak nemzeti központi bankjai**. Az **eurorendszer** döntéshozó szervei az EKB Kormányzótanácsa és Igazgatósága.

Eurorendszer hitelminősítő rendszere (ECAI): eljárások, szabályok és módszerek összessége, amelyek révén teljesülhetnek az **eurorendszernek** a jegybankképes eszközökre vonatkozó, kiváló hitelminőséget leíró követelményei. A kiváló hitelminőség meghatározásánál az eurorendszer különbséget tesz forgalomképes és nem forgalomképes eszközök között. Az eurorendszer az elfogadható eszközök hitelminőségének értékelésekor figyelembe veszi mindazokat a hitelminősítő rendszerektől származó információkat, amelyek a következő négy forrás valamelyikéből érkeznek: **külső hitelminősítő intézetek (external credit assessment institution – ECAI)**, valamely nemzeti központi bank **saját hitelminősítő rendszere (in-house credit assessment system – ICAS)**, valamely ügyfél **belső minősítésen alapuló rendszere (internal ratings-based system – IRB)** vagy harmadik fél **hitelminősítő eszköze (rating tool)**. A hitelminőség értékelésekor az eurorendszer továbbá azokat az intézményi kritériumokat és jellemzőket is számításba veszi, amelyek az instrumentum birtokosa számára a garanciához hasonló védelmet biztosítanak. A kiváló hitelminőség minimumkövetelményének meghatározásához (alsó hitelminőségi küszöb) az eurorendszerben az „A” minősítés szolgál viszonyítási pontként. A nemteljesítés 0,10%-os valószínűsége egyéves horizonton „A” minősítésnek felel meg.

Eurorendszer-munkanap (Eurosystem business day): bármely nap, amelyen az EKB és legalább egy **nemzeti központi bank** az **eurorendszer** monetáris politikai műveleteinek végzése céljából nyitva tart.

Fedezetkiegészítési felhívás (margin call): a **változó letét** alkalmazásához kapcsolódó eljárás, amelynek alapján, ha a fedezeti eszközök rendszeresen mért értéke egy bizonyos szint alá esik, a központi bank az **ügyfeleket** további eszközök (vagy készpénz) rendelkezésre bocsátására kötelezi. Hasonlóképpen ha a fedezeti eszközök újraértékelés utáni értéke az ügyfél tartozásának és a változó letét értékének összegét meghaladja, az ügyfél kérheti a központi banktól a többleteszközök (illetve készpénz) visszaszolgáltatását.

Felmondásos betét (deposits redeemable at notice): letétet tartalmazó eszköztípus, ahol a tulajdonos csak egy meghatározott felmondási idő után vonhatja vissza pénzeszközeit. Bizonyos esetekben lehetőség van egy adott összeg meghatározott időszakon belüli visszavonására vagy határidő előtti felmondásra kamatbüntetés mellett.

Felső ajánlati határ (maximum bid limit): egy tenderművelet során egy adott **ügyféltől** elfogadható legmagasabb összegű ajánlat. Az **eurorendszer** az ajánlati összegre abból a célból szabhat felső határt, hogy az egyes ügyfelektől érkező aránytalanul magas összegű ajánlatokat elkerülje.

Finomhangoló művelet (fine-tuning operation): az **eurorendszer** által végrehajtott, nem rendszeres **nyílt piaci művelet**, amely elsősorban a piac váratlan likviditási ingadozásainak kezelését szolgálja.

Fix kamatú értékpapír (fixed rate instrument): olyan értékpapír, amely kamatozásának mértéke az értékpapír teljes futamideje alatt változatlan.

Fizetőképességi kockázat (solvency risk): a pénzügyi eszköz **kibocsátójának** bukása (csődje) vagy az **ügyfél** fizetéképtelensége miatti veszteség kockázata.

Gyorstender (quick tender): az **eurorendszer** által a **finomhangoló műveletekre** alkalmazott **tendereljárás** olyan esetekben, amikor a piac likviditási helyzete gyors beavatkozást igényel. A gyorsított tendert 90 percen belül, rendszerint korlátozott számú **ügyfél** részvételével hajtják végre.

Haircut (valuation haircut): a **penziós ügyletek** fedezeteként szolgáló eszközökre alkalmazott kockázatkezelési intézkedés, amelynek során a központi bank a fedezeti eszköz értékének kiszámításakor az eszköz piaci értékét egy meghatározott százalékkal csökkenti (haircut). Az **eurorendszer** a fedezeti értékelés alkalmazásakor figyelembe veszi az adott eszköz különböző sajátosságait, például a hátralevő futamidőt.

Határkamatláb (marginal interest rate): az a kamatláb, amelynél a tender teljes elosztható összege felhasználásra kerül.

Határokon átnyúló elszámolás (cross-border settlement): olyan elszámolás, amelyet más országban hajtanak végre, mint amelyben a tranzakcióban részt vevő egyik vagy mindkét ügyfél székhellyel rendelkezik.

Határswappont-jegyzés (marginal swap point quotation): az a **swappontjegyzés**, amelynél a tender teljes elosztható összege kimerül.

Hátralevő futamidő (residual maturity): az adósságinstrumentum lejáratí napjáig hátralevő idő.

Hitelintézet (credit institution): olyan intézmény, amely a hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról szóló 2006. június 14-i 2006/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (átdolgozás) 4. cikkének (1) bekezdésében szereplő meghatározásnak megfelel. Így hitelintézetnek minősül: (i) az olyan vállalkozás, amely a nyilvánosságtól betéteket vagy más visszafizetendő pénzeszközöket fogad el, valamint saját számlájára hitelt nyújt; vagy (ii) az olyan (i) pontba nem sorolt vállalkozás, illetve más jogi személy, amely **elektronikus pénz** formájában bocsát ki fizetőeszközöket.

Hitelminősítő eszköz (rating tool): az **eurendszer hitelminősítő rendszerében (ECAF)** meghatározott hitelminősítő forrás, amely olyan harmadik fél tulajdonában lévő alkalmazásokból áll, amelyek az adósok hitelképességét egyebek mellett auditált beszámoló alapján értékelik. Az ilyen alkalmazásokat az **eurendszernek** egyenként engedélyeznie kell, mielőtt az ECAF részévé válnának.

Holland aukció (Dutch auction): lásd **egyenáras aukció**.

Hosszabb lejáratú refinanszírozási művelet (longer-term refinancing operation): az **eurendszer** által **penziós ügylet** formájában végzett rendszeres **nyílt piaci művelet**. A hosszabb lejáratú refinanszírozási műveletek végrehajtása havonta, **tender** útján történik, futamidejük általában három hónap.

Induló nap (start date): az a nap, amelyen egy monetáris politikai művelet első részének elszámolása megtörténik. Az induló nap a **visszavásárlási megállapodásokon** alapuló műveletek és a **devizaswapok** esetében megegyezik a **vételi nappal**.

Inverz változó kamatú értékpapír (inverse floating rate instrument): olyan strukturált kötvény, amelynél a tulajdonosnak fizetendő kamat mértéke egy bizonyos irányadó kamatláb változásaival ellentétesen változik.

Írányadó refinanszírozási művelet (main refinancing operation): az **eurendszer** által **penziós ügylet** formájában végzett rendszeres **nyílt piaci művelet**. Az irányadó refinanszírozási műveletek végrehajtása hetente, **tender** útján történik, futamidejük rendszerint egy hét.

Kamatnap-számítási szabály (day-count convention): olyan szabály, amely meghatározza a hitelkamatok kiszámításakor figyelembe veendő napok számát. Az **eurendszer** monetáris politikai műveleteinél a ténylegesen **eltelt napok száma/360** kamatnap-számítási szabályt alkalmazza.

Kamatszelvény nélküli kötvény (zero coupon bond): olyan értékpapír, amelynek futamideje során csak egyszer van pénzáramlás. Ebben a dokumentumban a kamatszelvény nélküli kötvény fogalma magában foglalja a névérték alatt kibocsátott értékpapírokat és azokat az értékpapírokat, amelyek csak egyszer, a lejáratkor fizetnek kamatot. A **strip** a kamatszelvény nélküli kötvény speciális formája.

Kétoldalú eljárás (bilateral procedure): olyan eljárás, amelynek során a központi bank tender-eljárás nélkül, csak egy vagy csak néhány **ügyféllel** köt közvetlenül üzletet. A kétoldalú eljárások közé tartoznak a tőzsdéken és piaci közvetítőkön keresztül kötött ügyletek.

Kezdeti letét (initial margin): olyan kockázatkezelési eljárás, amelyet az eurorendszer **penziós ügyletek** során alkalmazhat, és amely alapján az ügyletre előírt biztosíték értéke megegyezik az **ügyfélnek** nyújtott hitelösszeg és a kezdeti letét összegével.

Kibocsátó (issuer): értékpapíron vagy egyéb pénzügyi eszközön kötelezettként megjelölt személy.

Könyvelési rendszer (book-entry system): olyan számviteli rendszer, amely lehetővé teszi az értékpapírok és egyéb pénzügyi eszközök átruházását papíralapú dokumentumok, bizonylatok fizikai mozgása nélkül (pl. értékpapírok elektronikus átutalása). Lásd még **dematerializáció**.

Központi banki rendelkezésre állás (standing facility): olyan központi banki konstrukció, amelyet az **ügyfelek** saját kezdeményezésükre vehetnek igénybe. Az **eurorendszer** kétféle egynapos (O/N) jegybanki rendelkezésre állást biztosít: az **aktív oldali rendelkezésre állást** és a **betéti rendelkezésre állást**.

Központi Bankok Európai Rendszere (KBER) (European System of Central Banks [ESCB]): az Európai Központi Bankot (EKB) és az EU-tagállamok nemzeti központi bankjait jelölő elnevezés. Megjegyzendő, hogy az olyan tagállamok nemzeti központi bankjai, amelyek a **Szerződésnek** megfelelően a közös valutát nem vezették be, a monetáris politika terén saját nemzeti joguk alapján fennálló hatáskörüket megőrzik, így nem vesznek részt az **eurorendszer** monetáris politikai tevékenységében.

Központi bankok levelezőbanki modellje (Correspondent central banking model [CCBM]): az eurorendszer által létrehozott modell, amelynek célja, hogy az **ügyfelek** számára a fedezeti eszközök határokon átnyúló használatát lehetővé tegye. A CCBM keretében a **nemzeti központi bankok** egymás letétkezelőjeként járnak el. Ez azt jelenti, hogy minden egyes nemzeti központi bank a saját értékpapírrendszerében az összes többi nemzeti központi bank és az EKB számára értékpapír számlát vezet. A CCBM egyes, euroövezeten kívüli nemzeti központi banki ügyfelek által is igénybe vehető.

Központi letétkezelő (Central Securities Depository [CSD]): olyan szervezet, amely értékpapírokat és más eszközöket tart és kezel, kibocsátási számlát tart, és lehetővé teszi az értékpapírügyletek könyvelési tétel formájában történő feldolgozását. Az eszközök létezhetnek tárgyi (de a CSD által őrzött) vagy dematerializált (azaz kizárólag elektronikus) formában.

Külön kereskedés a kamattal és a tőkével (strip [separate trading of interest and principal]): olyan **kamatszelvény nélküli kötvény**, amelyet azzal a céllal hoztak létre, hogy egy értékpapír bizonyos cash flowjára vonatkozó követelésekkel és ugyanazon értékpapír tőkeösszegével külön-külön lehessen kereskedni.

Külső hitelminősítő intézet (external credit assessment institution – ECAI): az **eurorendszer hitelminősítő rendszerében (ECAI)** meghatározott hitelminősítő forrás. ECAI-nek minősül minden olyan intézmény, amelynek hitelminősítését a **hitelintézetek** alkalmazhatják a kockázati súlyoknak a tőkekövetelmény-irányelv szerinti meghatározásánál. Az ECAI-ket a nemzeti felügyeleti hatóságoknak hivatalos elismerési és hitelesítési eljárásnak kell alávetniük.

Lejáratosi kosár (maturity bucket): azon eszközosztály, amelynek lejáratig **hátralevő futamideje** egy bizonyos intervallumon belül van: pl. három-ötéves lejáratosi kosár.

Lejárat nap (maturity date): az a nap, amelyen az adott monetáris politikai művelet lejár. **Visszavásárlási megállapodások** vagy swapok esetén a lejárat napja megegyezik a **visszavásárlás napjával**.

Lekötött betétek gyűjtése (collection of fixed-term deposits): az **eurorendszer** által finomhangoló célokra használható monetáris politikai eszköz, amelynek keretében az eurorendszer a piaci likviditás szűkítése érdekében az **ügyfelek nemzeti központi bankoknál** vezetett számláin levő lekötött betéteire kamatot ajánl.

Letéti számla (safe custody account): a központi bank által kezelt értékpapírszámla, amelyen a **hitelintézetek** a központi bankkal végzett műveletek fedezetére megfelelően tartott értékpapírokat helyezhetnek el.

Letétkezelő (custodian): olyan intézmény, amely értékpapírok és egyéb pénzügyi eszközök mások nevében történő őrzését és kezelését vállalja.

Levelezőbanki tevékenység (correspondent banking): olyan megegyezés, amelynek keretében az egyik **hitelintézet** a másik hitelintézetnek fizetési és egyéb szolgáltatásokat nyújt. A levelezőbankokon keresztül végrehajtott fizetések gyakran ellenszámlákon (ún. nostro és loro számlákon) keresztül történnek, amelyekhez állandó hitelkeretek is kapcsolódhatnak. A levelezőbanki szolgáltatások nyújtására elsősorban nemzetközi viszonylatban kerül sor, de az intézmények közötti kapcsolatokban belföldi viszonylatban is ismertek. Egy levelezőbank a „loro” számla kifejezést egy külföldi hitelintézet számára nyitott számla megjelölésére használja; a külföldi hitelintézet ugyanezt „nostro” számlának tekinti.

Maximális ajánlati kamatláb (maximum bid rate): az a legmagasabb kamatláb, amelyen az **ügyfelek változó kamatú tenderek** esetén ajánlataikat benyújthatják. Az EKB által meghirdetett legmagasabb kamatlábat meghaladó kamatlábra tett ajánlatok nem vehetők figyelembe.

Mennyiségi tender (volume tender): lásd **rögzített kamatú tender**.

Minimális ajánlati kamatláb (minimum bid rate): az a legalacsonyabb kamatláb, amelyen az ügyfelek **változó kamatú tenderek** esetén ajánlataikat benyújthatják.

Minimális elosztási arány (minimum allotment ratio): a **határkamatlábon** benyújtott ajánlatoknak az a legkisebb, százalékban kifejezett aránya, amely egy tender során kielégíthető. Az eurorendszer dönthet úgy, hogy tenderei során alkalmaz minimális elosztási arányt.

Minimális kiosztott összeg (minimum allotment amount): az a legkisebb összeg, amelyet a tender során az egyes **ügyfelek** számára ki kell osztani. Az **eurorendszer** dönthet úgy, hogy tenderei során egy minimális összeget valamennyi ügyfél számára megítél.

Monetáris pénzügyi intézmény (MPI) (monetary financial institution – MFI): a pénzügyi intézményeknek az **euroövezet** pénzkibocsátó szektorát alkotó csoportja. Idetartoznak a központi bankok, a közösségi jog meghatározása szerint rezidens **hitelintézetek** és más olyan pénzügyi intézmények, amelyek tevékenységük során MPI-nek nem minősülő szervezetektől saját számlájukra (legalábbis gazdasági értelemben) betéteket, illetve azokhoz hasonló forrásokat fogadnak el, és hiteleket nyújtanak, illetve értékpapírokba fektetnek be.

Napközi hitel (intraday credit): egy munkanapnál rövidebb időre folyósított hitel. A napközi hitelt a központi bankok folyósíthatják a fizetési rendszerek zökkenőmentes működésének biztosítására (i) biztosítékkal fedezett folyószámlahitel vagy (ii) zálog ellenében vagy **viSSZAVÁSÁRLÁSI MEGÁLLAPODÁS** keretében nyújtott kölcsönügylet formájában.

Napvégi zárás (end-of-day): a munkanapnak a **TARGET2** zárását követő része, amely alatt véglegesítik a **TARGET2**-ben feldolgozott aznapi fizetéseket.

Nemteljesítés (default event): az **euRORENSZER HITELMINŐSÍTŐ RENDSZERÉBEN (ECAF)** említett esemény. A nemteljesítés meghatározását a hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról szóló, 2006. június 14-i 2006/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, valamint a befektetési vállalkozások és hitelintézetek tőke megfeleléséről szóló 2006. június 14-i 2006/49/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv tartalmazza (a két jogszabály együttesen tőkekövetelmény-irányelvként [Capital Requirements Directive CRD] ismeretes). Eszerint nemteljesítésről akkor beszélünk, amikor „a) a hitelintézet megítélése szerint a kötelezett valószínűleg nem teljesíti teljes hitelvisszafizetési kötelezettségét a hitelintézet, az anyavállalat, illetve ennek bármely leányvállalata felé anélkül, hogy a hitelintézet a biztosítékot (ha van ilyen) érvényesítené”, illetve „b) a kötelezett több mint 90 napja esedékes jelentős hitelfizetési kötelezettségének nem tett eleget a hitelintézet, az anyavállalat, illetve ennek bármely anyavállalata felé”.

Nemzeti központi bank (NKB) (National Central Bank – NCB): ebben a dokumentumban olyan EU-tagállam központi bankját jelöli, amely a **Szerződésnek** megfelelően bevezette a közös valutát.

Nemzetközi értékpapír-azonosító szám (International Securities Identification Number – ISIN): a pénzügyi piacokon kibocsátott értékpapírokhoz rendelt nemzetközi azonosító kód.

NKB saját hitelminősítő rendszere (in-house credit assessment system – ICAS): az **euRORENSZER HITELMINŐSÍTŐ RENDSZERÉBEN (ECAF)** meghatározott hitelminősítő forrás. Jelenleg négy nemzeti központi bank (Deutsche Bundesbank, a Banco de España, a Banque de France és az Oesterreichische Nationalbank) üzemeltet ICAS-t.

NKB-munkanap (NCB business day): bármely nap, amelyen egy adott **tagállam nemzeti központi bankja** az **euRORENSZER** körébe tartozó monetáris politikai műveletek végzése céljából nyitva tart. Előfordulhat, hogy néhány tagállamban a nemzeti központi bank helyi vagy regionális bankszünnap miatt NKB-munkanapon zárva van. Ebben az esetben az adott nemzeti központi bank köteles előre tájékoztatni az ügyfeleket az adott fiókokat érintő **ügyletekkel** kapcsolatban hozott intézkedésekről.

Nyílt piaci művelet (open market operation): a központi bank kezdeményezésére a pénzügyi piacon végrehajtott művelet. Céljukat, rendszerességüket és eljárásukat tekintve az euRORENSZER pénzpiaci műveletei négy kategóriába sorolhatók: **irányadó refinanszírozási műveletek**, **hosszabb lejáratú refinanszírozási műveletek**, **finomhangoló műveletek** és **strukturális műveletek**. Az alkalmazott eszközök tekintetében az euRORENSZER legfőbb nyílt piaci eszköze a **penziós ügylet**, amely a felsorolt valamennyi kategóriában alkalmazható. A penziós ügyletek mellett **strukturális műveletek** keretében kötvénykibocsátás és **végleges adásvételi (outright) ügyletek** végrehajtása is lehetséges, **finomhangoló műveletekhez** kapcsolódóan pedig **devizawapok** végrehajtása és **rög-zített futamidejű betétek** gyűjtése is megengedett.

Összevont fedezetalapra épülő (pooling) rendszer (collateral pooling system): biztosítékezelő központi banki rendszer, amelyben az **ügyfelek** számlát nyitnak a központi bankkal folytatott tranzakciókat biztosító eszközök elhelyezése céljából. A pooling rendszerben, szemben az **earmarking rendszerrel**, a fedezeti eszközök nincsenek az egyes tranzakciókhoz kötve.

Penziós ügylet (reverse transaction): olyan művelet, amelynek során a **nemzeti központi bank visszavásárlási megállapodás** keretében eszközöket vásárol vagy ad el, illetve biztosítékkal fedezett hitelműveletet végez.

Pooling rendszer (pooling system): lásd az **összevont fedezetalapra épülő (pooling) rendszer** szócikket.

Repoművelet (repo operation): visszavásárlási megállapodáson alapuló, likviditásbővítő **penziós ügylet**.

Rögzített kamatú tender (fixed rate tender): olyan **tendereljárás**, amelynek során a kamatlábat a központi bank előre meghatározza, és az **ügyfelek** arra a pénzüsszegre tesznek ajánlatot, amellyel a rögzített kamatlábon üzletet kívánnak kötni.

Strukturális művelet (structural operation): az **euroidendszer** által végzett **nyílt piaci művelet**, amelynek elsődleges célja a pénzügyi szektor strukturális likviditási helyzetének kiigazítása az euroidendszerrel szemben.

Swappont (swap point): devizaswapoknál a határidős ügylet árfolyama és az azonnali ügylet árfolyama közötti különbség.

Szabványosított levonás (standardised deduction): a legfeljebb két évre lekötött adósságinstrumentumok (beleértve a pénzügyi papirokat) fennálló összegének rögzített százaléka, amelyet azok a kibocsátók vonhatnak le **tartalékalapjukból**, akik nem tudják bizonyítani, hogy ezeket a fennálló összegeket az **euroidendszer** kötelezőtartalék-rendszerébe tartozó más intézményeknél, az EKB-nál vagy valamely **nemzeti központi banknál** helyezték el.

Szállítás fizetés ellenében (DVP) rendszer (delivery versus payment/delivery against payment [DVP] system): elszámolási rendszerben alkalmazott módszer, amely biztosítja, hogy egy eszköz (értékpapír vagy más pénzügyi eszköz) **visszavonhatatlan átutalása** akkor és csak akkor történjen meg, ha egy másik eszköz (vagy más eszközök) visszavonhatatlan átutalása is megtörtént.

Szerződés (Treaty): az Európai Közösséget létrehozó szerződés. Gyakran említik módosított Római Szerződésként is.

Szerződéses betét (deposits with agreed maturity): többnyire határozott futamidejű betéteket tartalmazó eszköztípus, amely a nemzeti gyakorlatoktól függően nem vagy csak kamatbüntetés mellett váltható át a lejárat előtt. Ez az eszköztípus szintén magában foglal néhány nem forgalomképes adósságinstrumentumot, így a nem forgalomképes (lakossági) letéti jegyeket.

Szoros kapcsolatok (close links): olyan helyzet, amikor az ügyfél egy adósságinstrumentum kibocsátójához/adóshoz/garanciavállalóhoz azon oknál fogva kötődik, hogy: (i) az ügyfélnek 20%-os vagy azt meghaladó nagyobb részesedése van a kibocsátó/adós/garanciavállaló tőkéjében; az ügyfél

többségi tulajdonában lévő egy vagy több vállalkozásnak 20%-os vagy azt meghaladó részesedése van a kibocsátó/adós/garanciavállaló tőkéjében; az ügyfélnek, illetve az ő többségi tulajdonában lévő egy vagy több vállalkozásnak együttesen 20%-os vagy azt meghaladó részesedése van a kibocsátó/adós/garanciavállaló tőkéjében; vagy (ii) a kibocsátónak/adósnak/garanciavállalónak 20%-os vagy annál nagyobb részesedése van az ügyfél tőkéjében; a kibocsátó/adós/garanciavállaló többségi tulajdonában lévő egy vagy több vállalkozásnak 20%-os vagy annál nagyobb részesedése van az ügyfél tőkéjében; a kibocsátónak/adósnak/garanciavállalónak, illetve az ő többségi tulajdonában lévő egy vagy több vállalkozásnak együttesen 20%-os vagy azt meghaladó részesedése van az ügyfél tőkéjében; vagy (iii) az ügyfél és a kibocsátó/adós/garanciavállaló tőkéje közvetve vagy közvetlenül harmadik fél többségi tulajdonában van, a harmadik fél többségi tulajdonában lévő egy vagy több vállalkozáson keresztül.

Tagállam (Member State): ebben a dokumentumban azon EU-tagállamokat jelöli, amelyek a **Szerződésnek** megfelelően a közös valutát bevezették.

TARGET (Transzeurópai automatizált valós idejű bruttó elszámolási rendszer) (Trans-European Automated Real-time Gross Settlement Express Transfer system): a **TARGET2** rendszer decentralizált formában működő elődje, amely a nemzeti **VIBER**-rendszereket és az EKB fizetési mechanizmusát kapcsolja össze egymással. A TARGET helyét a TARGET2 vette át az EKB/2007/2 iránymutatás 13. cikkében lefektetett átállási ütemtervnek megfelelően.

TARGET2: az euro valós idejű bruttó elszámolási rendszere, amelyben az eurofizetéseket jegybankpénzben számolják el. A rendszer az egységes közös platform elvére alapul és ez alapján működik. E platformon keresztül adják le és dolgozzák fel a fizetési megbízásokat, továbbá ugyanitt, ugyanazon műszaki környezetben fogadják a beérkező fizetéseket. A TARGET2 jogi értelemben **VIBER**-rendszerek (TARGET2-részrendszerek) összessége.

Tartalékalap (reserve base): olyan mérlegtételek összege, amelyek egy hitelintézet **tartalékkötelezettségének** kiszámításához alapul szolgálnak.

Tartalékállomány (reserve holdings): az **ügyfél tartalékszámamlájának** egyenlege, amely a **tartalékkötelezettségnek** való megfelelést szolgálja.

Tartalékolási időszak (maintenance period): az az időszak, amelyre nézve a tartalékkötelezettségi előírásoknak való megfelelést számítani kell. Az EKB a tartalékolási időszakok naptárát minden év kezdete előtt legalább három hónappal nyilvánosságra hozza. A tartalékolási időszakok a Kormányzótanács azon ülését követő első irányadó refinanszírozási művelet elszámolási napján kezdődnek, amelyik ülésre a monetáris politika havi értékelését előzetesen ütemezték. A tartalékolási időszak általában a következő hónap hasonló elszámolási napját megelőző napon végződik. Rendkívüli esetben a kiadott naptár módosítható, többek között akkor, ha a Kormányzótanács ülésrendje megváltozik.

Tartalékolási kötelezettség (reserve requirement): az intézmények kötelezettsége, hogy a központi banknál kötelező tartalékokat helyezzenek el. Az **eurorendszer** kötelezőtartalék-rendszerében a **hitelintézet** tartalékkötelezettségének kiszámítása úgy történik, hogy a tartalékalap egyes tételek kategóriáira vonatkozó **tartalékrátát** megszorozzák ezen tételeknek az intézmény mérlegében szereplő összegével. Ezen felül az intézmények tartalékolási kötelezettségükből egy **egyösszegű engedményt** vonhatnak.

Tartalékráta (reserve ratio): a **tartalékalapban** szereplő mérlegtételek egyes kategóriáira a központi bank által meghatározott ráta. A tartalékolási rátákat a **tartalékkötelezettség** kiszámításánál kell használni.

Tartalékszám (reserve account): a **nemzeti központi banknál** vezetett olyan számla, amelyen az **ügyfél tartalékállományát** tartja. Az ügyfeleknek a **nemzeti központi bankoknál** vezetett **elszámolási számlái** használhatók tartalékszámaként.

Tender (standard tender): az **eurorendszer** által a rendszeres **nyílt piaci műveletekre** alkalmazott **tendereljárás**. A tendert 24 órán belül kell végrehajtani. A tender keretében az általános feltételeknek megfelelő összes **ügyfél** jogosult ajánlatot benyújtani.

Tendereljárás (tender procedure): olyan eljárás, amelynek során a központi bank az egymással versenyben álló **ügyfelek** benyújtott ajánlatai alapján likviditást bővít, illetve likviditást szűkít a piacon. A legversenyképesebb ajánlatok a kielégítéskor elsőbbséget élveznek mindaddig, amíg a központi bank által bővíteni vagy szűkíteni kívánt likviditás teljes összege felhasználásra nem kerül.

Ténylegesen eltelt napok száma/360 (Actual/360): a hitelkamat kiszámításánál alkalmazott **kamatnap-számítási szabály**, amely szerint a kamatot a hitel nyújtása alatt eltelt napok számának a 360 napos évre való vetítésével kell kiszámítani. Az **eurorendszer** monetáris politikai műveleteinél ezt a kamatnap-számítási szabályt kell alkalmazni.

Ügyfél (counterparty): egy pénzügyi művelet (pl. egy központi bankkal végzett művelet) szembenálló résztvevője.

Utólag rögzített kamat (post-fixed coupon): változó kamatú értékpapírok kamata, amelyet a kamatozási időszak alatt a referenciamutató egy adott napon (napokon) érvényes értékei alapján kell meghatározni.

Üzletkötési nap (trade date – T): az üzletkötés (vagyis két **ügyfél** közötti pénzügyi műveletről szóló megállapodás) napja. Az üzletkötési nap egybeeshet az ügylet **elszámolási napjával** (aznapi elszámolás), vagy az elszámolási napot meghatározott számú munkanappal megelőzheti (az elszámolási nap meghatározása ilyenkor: T + elszámolási időkülönbség).

Változó kamatú értékpapír (floating rate instrument): olyan értékpapír, amely kamatozásának mértéke egy referenciamutatóhoz igazodik rendszeres időközönként annak érdekében, hogy tükrözze a rövid, illetve középtávú piaci kamatlábak változásait. A változó kamatú értékpapír lehet **előre** vagy **utólag rögzített kamatozású**.

Változó kamatú tender (variable rate tender): olyan **tendereljárás**, amelynek során az **ügyfelek** ajánlatot tesznek egyrészt arra az összegre, amelyre a központi bankkal szemben üzletet kívánnak kötni, másrészt arra a kamatlábra, amely mellett az ügyletet meg kívánják kötni.

Változó letét (Eszközök piaci alapon való kiértékelése) (variation margin [marking to market]): az eurorendszer a likviditásbővítő **penziós ügyleteiben** használt fedezeti eszközökre egy bizonyos szintű piaci érték fenntartását írja elő. Ez azt jelenti, hogy ha a fedezeti eszközök rendszeresen mért piaci értéke egy bizonyos szint alá esik, a **nemzeti központi bank** megköveteli az ügyféltől, hogy további eszközöket vagy készpénzt bocsásson rendelkezésre

(**fedezetkiegészítési felhívást** tesz). Hasonlóképpen ha az alapul szolgáló fedezeti eszközök újraértékelés utáni piaci értéke meghalad egy bizonyos szintet, az ügyfél a többleteszközöket (illetve többletkészpénzt) visszakaphatja. Lásd még a 6.4 fejezetet.

Végleges adásvételi (outright) ügylet (outright transaction): olyan tranzakció, amelynél a központi bank a piacon (azonnali vagy határidős ügylet keretében) vásárol, illetve ad el eszközöket véglegesen.

Vételár (purchase price): az az ár, amelyen az adásvétellel érintett eszközöket az eladó a vevőnek eladta, illetve el kell adnia.

Vételi nap (purchase date): az a nap, amelyen az eladó által a vevőnek eladott eszköz adásvétele hatályba lép.

VIBER (valós idejű bruttó elszámolási rendszer) (RTGS [real-time gross settlement system]): olyan elszámolási rendszer, amelyben a feldolgozás és az elszámolás megbízásonként nettósítás nélkül, valós időben (folyamatosan) történik. Lásd még **TARGET2**.

Visszavásárlás napja (repurchase date): az a nap, amelyen a vevő a **visszavásárlási megállapodással** érintett eszközöket köteles eladni az eladónak.

Visszavásárlási ár (repurchase price): az az ár, amelyen a vevő a **visszavásárlási megállapodással** érintett eszközöket köteles eladni az eladónak. A **visszavásárlási ár** megegyezik a vételár és a likviditásbővítésre a művelet futamideje alatt felszámolt kamatnak megfelelő árkülönbözet összegével.

Visszavásárlási megállapodás (repurchase agreement): olyan megegyezés, amelynek keretében az eladó az eszköz eladásával egyidejűleg jogot szerez és kötelezettséget vállal annak adott áron, egy későbbi időpontban vagy kívánatra történő visszavásárlására. Az ilyen megállapodás hasonlít a fedezett hitel felvételére, azzal a különbséggel, hogy az eladó nem őrzi meg az értékpapírok tulajdonjogát. Az **eurorendszer** a penziós ügyletei során rögzített futamidejű **visszavásárlási megállapodásokat** alkalmaz.

Visszavonhatatlan átutalás (final transfer): visszavonhatatlan és feltétel nélküli átadás, amely a korábban fennálló átadási kötelezettséget megszünteti.

3. FÜGGELÉK

AZ ÜGYFÉLKÖR KIVÁLASZTÁSA MONETÁRIS POLITIKAI CÉLOKBÓL VÉGREHAJTOTT DEVIZAPIACI INTERVENCIÓS ÉS DEVIZASWAPÜGYLETEKHEZ

Az eurorendszer külső műveleteihez a választott szervezeti felépítéstől független, egységes megközelítés alapján kell kiválasztani az ügyfeleket a devizaintervenciós műveletekre és a monetáris politikai célokból végrehajtott devizaswapügyletekre. Ez a kiválasztási eljárás a meglévő piaci szabványokhoz képest nem jelent jelentős eltérést, mivel a nemzeti központi bankok jelenlegi legjobb gyakorlatainak (best practice) összehangolásával jött létre. Az ügyfeleknek az eurorendszer devizapiaci intervenciós műveleteihez történő kiválasztása alapvetően két feltételcsoporton alapul.

A feltételek első csoportját az óvatosság (prudencia) elve határozza meg. Az első óvatossági feltétel a hitelképesség, amelyet különböző módszerek egyidejű alkalmazásával kell felmérni (pl. kereskedelmi ügynökségek által végzett hitelminősítések felhasználásával, valamint a tőke- és más üzleti mutatók házon belüli elemzése révén); a második feltétel szerint az eurorendszer a devizapiaci intervenciós műveletekben esetlegesen részt vevő minden ügyfelétől megköveteli, hogy egy elismert felügyeleti szerv ellenőrzése alá tartozzon; harmadik feltételként pedig az eurorendszer devizapiaci intervenciós műveleteiben az ügyfeleknek magas etikai elvárásoknak kell megfelelniük, és jó hírnévvel kell rendelkezniük.

A minimális óvatossági követelményeknek való megfelelés után a feltételek második, hatékonysági megfontolásokon alapuló csoportját kell alkalmazni. Az első hatékonysági kritérium a versenyképes árképzési magatartás, valamint az ügyfél képessége nagy tételek kezelésére még piaci zavarok esetén is. Az ügyfelek által szolgáltatott adat minősége és széleskörűsége szintén a hatékonysági feltételek közé tartozik.

A devizapiaci intervenciós műveletekben potenciálisan részt vevő ügyfelek köre kellően széles és sokféle annak érdekében, hogy az intervenciós műveletek megvalósításához szükséges rugalmasság biztosított legyen. Ez az eurorendszer számára lehetővé teszi, hogy különböző intervenciós csatornák közül válasszon. A különböző földrajzi helyeken és különböző időzónákban

történő beavatkozás hatékonysága érdekében az eurorendszer bármely nemzetközi pénzügyi központban fordulhat ügyfelekhez. A gyakorlatban azonban az ügyfelek jelentős része az euroövezetből kerül ki. A monetáris politikai célokból végrehajtott devizaswapokban részt vevő ügyfelek köre megfelel az eurorendszer devizapiaci intervenciós műveleteihez kiválasztott, euroövezetbeli ügyfeleknek.

A monetáris politikai célokból végrehajtott devizaswapokban az egyes ügyfelekkel szembeni hitelkockázat kezelése céljából a nemzeti központi bankok limitalapú rendszereket alkalmazhatnak.

4. FÜGGELÉK

AZ EURÓPAI KÖZPONTI BANK RENDELKEZÉSE A PÉNZÜGYI ÉS BANKI STATISZTIKÁK KÉSZÍTÉSÉRŐL¹

4. FÜGGELÉK

Az Európai Központi Bank rendelkezése a pénzügyi és banki statisztikák készítéséről

1. BEVEZETÉS

Az Európai Központi Bank által végzett statisztikai adatgyűjtésről szóló, 1998. november 23-i 2533/98/EK tanácsi rendelet² meghatározza az adatszolgáltatásra kötelezett természetes és jogi személyek körét (úgynevezett adatszolgáltatói kör), az adatok titkosságára vonatkozó eljárásrendet, valamint a végrehajtásnak a Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank alapokmánya (KBER alapokmány) 5.4 cikkének megfelelő feltételeit. Felhatalmazza továbbá az EKB-t arra, hogy szabályozói jogkörét abból a célból alkalmazza, hogy:

- meghatározza az adatszolgáltatók tényleges körét;
- meghatározza az EKB statisztikai adatszolgáltatási követelményeit, és előírja azokat a résztvevő tagállamok tényleges adatszolgáltatói számára; és
- meghatározza azokat a feltételeket, amelyek mellett az EKB és a nemzeti központi bankok a kötelező statisztikai adatgyűjtés ellenőrzésére vagy szervezésére vonatkozó jogkörüket gyakorolhatják.

2. ÁLTALÁNOS SZEMPONTOK

A monetáris pénzügyi intézmények ágazati összevont mérlegéről szóló, 2001. november 22-i 2423/2001/EK európai központi banki rendelet (EKB/2001/13) célja, hogy lehetővé tegye az EKB, és az alapokmány 5.2³ cikkével összhangban a munkát a lehetséges mértékig elvégző nemzeti központi bankok számára, hogy a Központi Bankok Európai Rendszere (KBER) feladatainak elvégzéséhez szükséges statisztikai adatokat összegyűjtsék, és különösképpen, hogy az EKB a Közösség monetáris politikáját az Európai Közösséget létrehozó Szerződés (a Szerződés) 105. cikk (2) bekezdése első francia bekezdésével összhangban meghatározza és végrehajtsa. Az EKB/2001/13-as rendelettel összhangban összegyűjtött statisztikai adatokat a monetáris pénzügyi intézmények (MPI) ágazati

konszolidált mérlegének összeállításához használják, amelynek elsődleges célja, hogy az EKB részére olyan átfogó statisztikai képet nyújtson a monetáris folyamatokról, amely az egységes gazdasági területnek tekintett tagállamokban található MPI-k összes pénzügyi eszközére és kötelezettségére kiterjed.

Statisztikai célokból az MPI-ágazat konszolidált mérlegével kapcsolatban az EKB által előírt adatszolgáltatási követelmények három fő ismérven alapulnak.

Először, az EKB-nak összehasonlítható, megbízható és naprakész statisztikai adatokat kell kapnia, amelyek összegyűjtése az euroövezet egészében összehasonlítható feltételek és körülmények között történik. Bár az alapokmány 5.1 és 5.2 cikkének értelmében az adatokat decentralizált módon a nemzeti központi bankok gyűjtik össze szükség szerint a közösségi vagy nemzeti célokat szolgáló további statisztikai követelményekkel együttesen, megfelelő szintű egységesítésre és az adatszolgáltatási minimum előírásoknak való megfelelésre van szükség, tekintettel arra, hogy az egységes monetáris politika meghatározásához és megvalósításához elengedhetetlen egy megbízható statisztikai alap létrehozása.

Másodszor, az EKB/2001/13-as rendeletben rögzített adatszolgáltatási kötelezettségeknek tiszteletben kell tartaniuk az átláthatóság és jogbiztonság alapelvét. Ennek oka, hogy az említett rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó az euroövezet területén. Ez a rendelet közvetlenül ró kötelezettségeket a természetes és jogi személyekre, akiket az EKB szankciókkal sújthat minden esetben, amikor azok az EKB által előírt adatszolgáltatási kötelezettségeknek nem tesznek eleget (lásd az 2533/98/EK tanácsi rendelet 7. cikkét). Az adatszolgáltatási kötelezettségek így pontosan meghatározottak, és az EKB által a statisztikai

¹ E függelék tartalma kizárólag tájékoztatásul szolgál.

² HL L 318., 1998.11.27., 8. o.

³ HL L 333., 2001.12.17., 1. o. Ez a rendelet váltotta fel az Európai Központi Bank 1998. december 1-jei 2819/98/EK rendeletét (EKB/1998/16).

tikai adatok ellenőrzése, illetve kötelező begyűjtése során alkalmazott megfontolások világos alapelveken nyugszanak.

Harmadszor, az EKB köteles az adatszolgáltatás terheit a minimálisra csökkenteni (lásd a 2533/98/EK tanácsi rendelet 3. cikkének a) pontját). Következésképpen az EKB/2001/13-as rendelet alapján összegyűjtött statisztikai adatok a kötelező tartalék alkalmazásáról szóló, 2003. szeptember 12-i 1745/2003/EK európai központi banki rendelettel (EKB/2003/9) összhangban a tartalékalap kiszámításához is használhatók.⁴

Az EKB/2001/13-as rendelet cikkei arra korlátozódnak, hogy általánosságban meghatározzák a tényleges adatszolgáltatók körét, azok adatszolgáltatási kötelezettségeit, valamint azokat az alapelveket, amelyek alapján az EKB és a nemzeti központi bankok a statisztikai adatok ellenőrzésére és kötelező gyűjtésére vonatkozó hatáskörüket gyakorolják. Az EKB/2001/13-as rendelet I–IV. mellékletei határozzák meg mindazokat a beszolgáltatandó statisztikai információkat, amelyek az EKB statisztikai adatszolgáltatási követelményeinek és minimumszabványainak kielégítéséhez szükségesek.

3. A TÉNYLEGES ADATSZOLGÁLTATÓK KÖRE; AZ MPI-K STATISZTIKAI CÉLÚ LISTÁJA

Az MPI-k a közösségi jog meghatározása szerint rezidens hitelintézetek, továbbá egyéb olyan rezidens pénzügyi intézmények, amelyek üzleti tevékenységük során MPI-nek nem minősülő szervektől saját számlájukra (legalábbis gazdasági értelemben) betéteket és/vagy betéttel egyenértékű eszközöket fogadnak el, illetve hitelt nyújtanak és/vagy értékpapírokba fektetnek be. Az EKB elkészíti és vezeti ezen intézmények listáját e meghatározásnak megfelelően, valamint az EKB/2001/13-as rendelet I. mellékletében meghatározott osztályozási alapelvekkel összhangban. Az MPI-k statisztikai célú jegyzékének felállítása és vezetése az EKB Igazgatóságának a hatáskörébe tartozik. A tényleges adatszolgáltatók körét az euroövezetben rezidens MPI-k összessége alkotja.

A nemzeti központi bankok a kis MPI-k részére eltérést engedélyezhetnek, amennyiben az egyes részt vevő tagállamokban a havi összevont mérleghez hozzájáruló MPI-k aránya az összes MPI mérlegének legalább 95%-át teszi ki. Ezek az eltérések lehetővé teszik a nemzeti központi bankok számára, hogy az elhanyagolható adatokat figyelmen kívül hagyják.

4. STATISZTIKAI ADATSZOLGÁLTATÁSI KÖTELEZETTSÉGEK

Az összevont mérleg elkészítése céljából a tényleges rezidens adatszolgáltatók a mérlegükkel kapcsolatos statisztikai adatokat havonta kötelesek jelenteni. Egyéb adatokat negyedévente kell jelenteni. A jelentendő statisztikai adatok további részletezését az EKB/2001/13-as rendelet I. melléklete tartalmazza.

A vonatkozó statisztikai adatokat a nemzeti központi bankok gyűjtik össze, amelyek kötelesek meghatározni a követendő adatszolgáltatási rendet. Az EKB/2001/13-as rendelet nem tiltja meg a nemzeti központi bankok számára, hogy a tényleges adatszolgáltatóktól az EKB statisztikai követelményeinek teljesítéséhez szükséges statisztikai adatokat egy olyan szélesebb statisztikai adatszolgáltatási rendszer keretében kérjék be, amelyet a nemzeti központi bankok saját felelősségükre, a közösségi vagy nemzeti joggal, illetve az elfogadott gyakorlattal összhangban és más statisztikai célokat szolgálva hoznak létre. Ez azonban nem érinti az EKB/2001/13-as rendeletben előírt statisztikai követelmények betartását. Bizonyos esetekben a követelményeknek való megfelelés érdekében az EKB támaszkodhat az ilyen célokból begyűjtött statisztikai adatokra is.

Valamely nemzeti központi bank által benyújtott, fent meghatározott eltérés következménye, hogy az érintett kis MPI-k csökkentett adatszolgáltatási követelményeket kötelesek teljesíteni (ami többek között csak negyedévenkénti adatszolgáltatási kötelezettséget jelent), amelyek

4 HL L 250., 2003.10.2., 10. o.

a kötelező tartalékokkal kapcsolatban kötelezők, és amelyeket az EKB/2001/13-as rendelet II. melléklete határoz meg. A hitelintézetnek nem minősülő kisebb MPI-kre vonatkozó követelményeket a fent említett rendelet III. melléklete részletezi. Az eltéréssel rendelkező MPI-k viszont az összes adatszolgáltatási követelménynek való megfelelést is választhatják.

5. A STATISZTIKAI ADATOK FELHASZNÁLÁSA A KÖTELEZŐ TARTALÉK KÉPZÉSÉRŐL SZÓLÓ EKB-RENDELET ALAPJÁN

Az adatszolgáltatási terhek csökkentése és a kétszeres statisztikai adatgyűjtés elkerülése érdekében az EKB/2001/13-as rendelet értelmében az MPI-k által a mérlegükre vonatkozóan jelentett statisztikai adatokat az EKB/2003/9-es rendelet alapján meghatározott tartalékalap kiszámításához is fel kell használni.

Statisztikai célból valójában az adatszolgáltatók az EKB/2001/13-as rendelet I. mellékletében szereplő, és az alábbi 1. táblázatban meghatározott struktúra szerint kötelesek adataikat az illetékes nemzeti központi bankoknak jelenteni. Az 1. táblázatban *-gal jelölt mezőket az adatszolgáltató intézmények tartalékalapjuk kiszámításához használják (lásd e kiadvány 7. fejezetének 9. keretes írását).

A pozitív tartalékráta alapjául szolgáló tartalékalap pontos kiszámítása érdekében részletes bontásban kell megadni a 2 évnél hosszabb lekötött betéteket, a 2 évnél hosszabb felmondásos betéteket, továbbá a hitelintézetek repokötelezettségeit a következő szektorokkal szemben: („rezidens” és „egyéb részt vevő tagállambeli”) „MPI-k”, a „kötelező tartalékképzési kötelezettség alá eső hitelintézetek, az EKB és nemzeti központi bankok”, a „központi kormányzat”, valamint a külföld.

Továbbá a nemzeti adatgyűjtési rendszerektől függően, és az EKB/2001/13-as rendeletben rögzített, az MPI-k mérlegbeszámolójára vonatkozó fogalmaknak és besorolási alapelveknek való teljes megfelelés sérelme nélkül, a tartalék-

képzési követelmények alá eső hitelintézetek a tartalékalap kiszámításához szükséges adatokat a forgalomképes értékpapírok kivételével az 1.a táblázat szerint is közölhetik, feltéve, hogy ez az 1. táblázatban vastagon szedett helyeket nem érinti.

Az EKB/2001/13-as rendelet II. melléklete a kötelezőtartalék-rendszer alkalmazása tekintetében konkrét és átmeneti előírásokat, valamint az egyes hitelintézetek összeolvadására vonatkozó feltételeket fogalmaz meg.

Az EKB/2001/13-as rendelet II. melléklete elsősorban a kisebb hitelintézetek adatszolgáltatási kötelezettségeit tartalmazza. A kisebb hitelintézetek legalább negyedéves gyakorisággal, az alábbi 1.a táblázat szerint kötelesek közölni a tartalékalap kiszámításához szükséges adatokat. Ezen intézmények kötelesek biztosítani, hogy az 1.a táblázat szerinti adatszolgáltatás teljes mértékben megfelel az 1. táblázat fogalmainak és besorolásainak. A kisebb intézményeknek a három tartalékolási időszak tartalékalapjára vonatkozó adatai a nemzeti központi bankok által az egyes negyedévek végére vonatkozóan összegyűjtött adatokon alapulnak.

A melléklet előírásokat tartalmaz az összevont alapon történő adatszolgáltatásról is. Az EKB-tól kapott felhatalmazás alapján a tartalékképzési kötelezettség által érintett hitelintézetek egy adott ország területén belül összevont statisztikai adatokat is szolgáltathatnak a tartalékképzési kötelezettség hatálya alá eső hitelintézetek csoportjáról, feltéve, hogy valamilyen érintett intézmény lemond a tartalékképzési kötelezettségből biztosítható egyösszegű engedmény igénybevételéről. A csoport egészére nézve azonban továbbra is fennáll az egyösszegű engedmény igénybevételének lehetősége. Az EKB MPI-jegyzékén az érintett intézmények mindegyike külön-külön szerepel.

Ezen kívül a melléklet előírásokat tartalmaz a hitelintézeteket érintő egyesületekről is. Az „egyesülés”, „egyesülő intézmények” és „átvevő intézmény” kifejezések jelentése az EKB/2003/9-es rendeletben meghatározott

jelentés. Abban a tartalékolási időszakban, amelyben az egyesülés hatályba lép, a felvásárló intézmény tartalékolási kötelezettségét a fent említett rendelet 13. cikke szerint kell kiszámítani és teljesíteni. Az azt követő tartalékolási időszakokban a felvásárló intézmény tartalékolási kötelezettségét különleges szabályoknak megfelelő tartalékalap és statisztikai adat alapján kell kiszámítani, amennyiben azok alkalmazhatók (lásd az EKB/2001/13-as rendelet II. mellékletének függelékében szereplő táblázatot). Minden egyéb esetben a statisztikai adatszolgáltatásra és a tartalékképzési kötelezettség kiszámítására vonatkozó, az EKB/2003/9-es rendelet cikkében meghatározott általános szabályok az irányadók. Az adott nemzeti központi bank továbbá a felvásárló intézményt felhatalmazhatja arra, hogy statisztikai adatszolgáltatási kötelezettségét átmeneti eljárások útján teljesítse. A rendes adatszolgáltatási eljárás alkalmazása alóli ilyen eltérésnek a lehető legrövidebb időre kell korlátozódnia, és nem szabad meghaladnia az egyesülést követő hat hónapot. Ez az eltérés nem érinti az átvevő intézmény az EKB/2001/13-as rendelet szerinti és, szükség esetén az egyesülő intézményekre vonatkozó, adatszolgáltatási kötelezettségét. Amint az összeolvadási szándék nyilvánosságra kerül, a felvásárló intézmény az illetékes nemzeti központi bankot kellő időben köteles tájékoztatni arról, hogy milyen eljárást kíván alkalmazni a tartalékolási kötelezettség megállapításához kapcsolódó statisztikai adatszolgáltatási kötelezettségei teljesítése érdekében.

6. ELLENŐRZÉS ÉS KÖTELEZŐ ADATGYŰJTÉS

A statisztikai adatok ellenőrzésének és kötelező jelleggel történő begyűjtésének jogát általában maga az EKB és a nemzeti központi bankok gyakorolják az olyan esetekben, amikor az adatok továbbítására, pontosságára, fogalmi megfelelésére és helyesbítésére vonatkozó minimális követelmények nem teljesülnek. Ezek a minimális követelmények az EKB/2001/13-as rendelet IV. mellékletében találhatók.

7. EUROÖVEZETEN KÍVÜLI TAGÁLLAMOK

Mivel a KBER alapokmányának 34.1 cikke szerinti rendelkezés nem biztosít jogokat, illetve nem ír elő kötelezettségeket az eltéréssel rendelkező tagállamoknak (KBER-alapokmány 43.1 cikk), valamint Dániának (a jegyzőkönyv 2. cikkének Dániára vonatkozó egyes rendelkezései), és nem alkalmazható az Egyesült Királyságra (a jegyzőkönyv 8. cikkének Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságára vonatkozó egyes rendelkezései), az EKB/2001/13-as rendelet csak a részt vevő tagállamokra vonatkozik.

Ugyanakkor, a KBER alapokmányának az EKB és a nemzeti központi bankok statisztikai hatásköréről szóló 5. cikke, valamint a 2533/98/EK tanácsi rendelet minden tagállamban alkalmazandó. Ez a Szerződés 10. cikkével (korábban 5. cikkével) együtt azt is jelenti, hogy a részt nem vevő tagállamok kötelesek kialakítani és bevezetni mindazon nemzeti intézkedéseket, amelyeket az EKB statisztikai adatszolgáltatási követelményeinek teljesítéséhez szükséges statisztikai adatgyűjtés, valamint a részt vevő tagállammá váláshoz időben történő statisztikai jellegű felkészülés érdekében megfelelőnek tartanak. Ezt a kötelezettséget a 2533/98/EK tanácsi rendelet 4. cikke és 17. preambulumbekzdése kifejezetten tartalmazza. Az átláthatóság érdekében ezt a különleges kötelezettséget az EKB/2001/13-as rendelet preambulumbekzdései is megismétlik.

I. táblázat: Havi rendszerességgel benyújtandó adatok (állományok)

A vékonytal szedett rubrikákba tartozó adatokat csak a tartalékkötelezettséggel rendelkező hitelintézeteknek kell szolgáltatni

MÉRLEGTÉTELEK	A. Rezidens								
	MPI-k ³⁾		Nem-MPI-k						
	ebből tart. köt. alá eső hitelintézetek, EKB és NKB-k	Központi kormányzat	Államháztartás		Egyéb rezidens szektorok				
			Egyéb államháztartás	Összesen	Egyéb p.ügyi közvetítők + kieg. p.ügyi tev.-et végzők (S.123+S.124)	Biztosítók és nyugdíj-alapok (S.125)	Nem pénzügyi vállalatok (S.11)	Háztartások + házt.-okat segítő non-profit intézmények (S.14+S.15)	
(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)	(h)	(i)	
KÖTELEZETTSÉGEK									
8 Forgalomban lévő készpénz									
9 Betétek	*	*	*						
éven belüli									
éven túli									
9e Euro	*	*							
9.1e Egynapos (O/N)				*	*				
9.2e Szerződéses									
éven belüli				*	*				
éven túli, maximum 2 éves				*	*				
2 éven túli ¹⁾	*	*	*	*	*				
9.3e Felmondásos									
maximum 3 hónapos ²⁾				*	*				
3 hónapon túli				*	*				
ebből 2 éven túli ⁴⁾	*	*	*	*	*				
9.4e Repo	*	*	*	*	*				
9x Deviza									
9.1x Egynapos (O/N)				*	*				
9.2x Szerződéses									
éven belüli				*	*				
éven túli, maximum 2 éves				*	*				
2 éven túli ¹⁾	*	*	*	*	*				
9.3x Felmondásos									
maximum 3 hónapos ²⁾				*	*				
3 hónapon túli				*	*				
ebből 2 éven túli ⁴⁾	*	*	*	*	*				
9.4x Repo	*	*	*	*	*				
10 PPA befektetési jegyek									
11 Kibocsátott hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok									
11e Euro									
éven belüli									
éven túli, maximum 2 éves									
2 éven túli									
11x Deviza									
éven belüli									
éven túli, maximum 2 éves									
2 éven túli									
12 Saját tőke									
13 Egyéb kötelezettségek									

1) Ideértve a hatóságilag szabályozott betéteket is.

2) Ideértve az át nem ruházható, látra szóló takarékbetéteket is.

4. FÜGGELÉK

Az Európai Központi Bank rendelkezése a pénzügyi és banki statisztikák készítéséről

B. Egyéb részt vevő tagállamok									C. Külföld	D. Nem meghatározott
MPI-k ³⁾		Nem-MPI-k								
ebből tart. köt. alá eső hitelintézetek, EKB és NKB-k	Államháztartás		Egyéb rezidens szektorok							
	Központi kormányzat	Egyéb államháztartás	Összesen	Egyéb p.ügyi közvetítők + kieg. p.ügyi tev.-et végzők (S.123+S.124)	Biztosítók és nyugdíjalapok (S.125)	Nem pénzügyi vállalatok (S.11)	Háztartások + házt.-okat segítő non-profit intézmények (S.14+S.15)			
(j)	(k)	(l)	(m)	(n)	(o)	(p)	(q)	(r)	(s)	(t)
*	*	*							*	
*	*									
			*	*						
			*	*						
			*	*						
*	*	*	*	*					*	
			*	*						
*	*	*	*	*					*	
*	*	*	*	*					*	
			*	*						
			*	*						
*	*	*	*	*					*	
*	*	*	*	*					*	
									*	
									*	
									*	

3) A hitelintézetek dönhetnek úgy, hogy az „MPI-kkel” és a „tartalékkötelezettség alá eső hitelintézetekkel, az EKB-val és az NKB-kkal” szembeni pozíciók helyett „a tartalékkötelezettség alá eső hitelintézetnek nem minősülő MPI-kkel, az EKB-val és az NKB-kkal szembeni pozíciókat” közlik feltéve, hogy ez nem eredményez adatvesztést, és a vastagon szedett pozíciókat nem érinti.
4) Az e tétellel kapcsolatos adatszolgáltatás további rendelkezésig önkéntes.

I. táblázat: Havi rendszerességgel benyújtandó adatok (folytatás)

MÉRLEGTÉTELEK	A. Rezidens									
	MPI-k	Nem MPI-k								
		Állam- háztartás	Egyéb rezidens szektorok						Háztartások + házt.-okat segítő non-profit intézmények (S.14+S.15)	
			Össz- esen	Egyéb p.ügyi közvetítők + kieg. p.ügyi tevékenysé- get végzők (S.123+S.124)	Biztosítók és nyug- díjalapok (S.125)	Nem pénzügyi vállalatok (S.11)	Fogyasztói hitel	Lakáscélú hitel	Egyéb (maradék)	
(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)	(h)	(i)		
ESZKÖZÖK										
1. Készpénz										
1e ebből: euro										
2. Hitelek										
éven belüli										
éven túli, maximum 5 éves										
5 éven túli										
2e ebből: euro										
3. Részvényen kívüli értékpapírok										
3e Euro										
éven belüli										
éven túli, maximum 2 éves										
2 éven túli										
3x Deviza										
éven belüli										
éven túli, maximum 2 éves										
2 éven túli										
4. PPA befektetési jegyek										
5. Részvények és egyéb tulajdonosi követelés										
6. Állóeszközök										
7. Egyéb eszközök										

4. FÜGGELÉK

Az Európai Központi Bank rendelkezése a pénzügyi és banki statisztikák készítéséről

B. Egyéb részt vevő tagállamok									C.	D.
MPI-k	Nem MPI-k								Külföld	Nem meghatározott
	Államháztartás	Egyéb rezidens szektorok								
		Összesen	Egyéb p.ügyi közvetítők + kieg. p.ügyi tevékenységet végzők (S.123+S.124)	Biztosítók és nyugdíjalapok (S.125)	Nem pénzügyi vállalatok (S.11)	Háztartások + házt.-okat segítő non-profit intézmények (S.14+S.15)				
(j)	(k)	(l)	(m)	(n)	(o)	Fogyasztói hitel (p)	Lakáscélú hitel (q)	Egyéb (maradék) (r)	(s)	(t)

1a táblázat: A tartalékképzési kötelezettséggel összefüggő adatok szolgáltatása egyszerűsített formában

	Az 1. táblázat alábbi oszlopainak (kötelezettségek) összegzésével kiszámított tartalékalap: (a)-(b)+(c)+(d)+(e)+(j)-(k)+(l)+(m)+(n)+(s)
BETÉTI KÖTELEZETTSÉGEK (euro és deviza együttesen)	
9. BETÉTEK ÖSSZESEN 9.1e + 9.1x 9.2e + 9.2x 9.3e + 9.3x 9.4e + 9.4x	
ebből: 9.2e + 9.2x 2 éven túli szerződéses	
ebből: 9.3e + 9.3x 2 éven túli felmondásos	Önkéntes adatszolgáltatás
ebből: 9.4e + 9.4x repo	
	Az 1. táblázat (t) oszlopában feltüntetett fennálló állományok (Kötelezettségek)
ÁTRUHÁZHATÓ ÉRTÉKPAPÍROK (euro és deviza együttesen)	
11. KIBOCSÁTOTT HITELVISZONYT MEGTESTESÍTŐ ÉRTÉKPAPÍROK 11e + 11x 2 éven belüli szerződéses	
11. KIBOCSÁTOTT HITELVISZONYT MEGTESTESÍTŐ ÉRTÉKPAPÍROK 11e + 11x 2 éven túli szerződéses	

5. FÜGGELÉK

AZ EUORENDSZER TAGJAINAK HONLAPJAI

5. FÜGGELÉK

Az eurorendszer tagjainak honlapjai

Központi bank	Honlap
Európai Központi Bank	www.ecb.europa.eu
Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique	www.nbb.be or www.bnb.be
Deutsche Bundesbank	www.bundesbank.de
Central Bank and Financial Services Authority of Ireland	www.centralbank.ie
Görög Nemzeti Bank	www.bankofgreece.gr
Banco de España	www.bde.es
Banque de France	www.banque-france.fr
Banca d'Italia	www.bancaditalia.it
Ciprusi Központi Bank	www.centralbank.gov.cy
Banque centrale du Luxembourg	www.bcl.lu
Central Bank of Malta	www.centralbankmalta.org
De Nederlandsche Bank	www.dnb.nl
Oesterreichische Nationalbank	www.oenb.at
Banco de Portugal	www.bportugal.pt
Banka Slovenije	www.bsi.si
Suomen Pankki – Finlands Bank	www.bof.fi

6. FÜGGELÉK

AZ ÜGYFELEK KÖTELEZETTSÉGSZEGÉSE ESETÉN ALKALMAZANDÓ ELJÁRÁSOK ÉS SZANKCIÓK

1. PÉNZBÜNTETÉS

Amennyiben az ügyfél a tenderszabályokat,¹ a kétoldalú eljárás szabályait,² a fedezeti eszközök felhasználására vonatkozó szabályokat,³ illetve a napvégi zárási eljárásokat és az aktív oldali rendelkezésre állásra vonatkozó hozzáférési feltételeket⁴ megsérti, az eurorendszer a következő pénzbüntetések alkalmazza:

- (a) A tenderműveletekre, a kétoldalú műveletekre és a fedezeti eszközök felhasználására vonatkozó szabályok megsértése esetén, a 12 hónapon belül felmerülő első és második mulasztás esetén, minden egyes mulasztásra pénzbírságot kell alkalmazni. Az alkalmazható pénzbüntetést a marginális hitelkamatlábát 2,5 százalékponttal növelve kell számítani.

A tenderműveletekre és a kétoldalú műveletekre vonatkozó szabályok megsértése esetén a pénzbírságot az ügyfél által nem rendezett biztosíték illetve készpénz összegének alapján kell kiszámítani, megszorozva a 7/360-as együtthatóval.

A fedezeti eszközök használatára vonatkozó szabályok megsértése esetén a pénzbírságot olyan nem jegybankképes (vagy az ügyfél által nem használható) eszközök alapján kell kiszámítani, (i) amelyeket az ügyfél a nemzeti központi bank vagy az EKB rendelkezésére bocsátott, illetve (ii) amelyeket az ügyfél azon esemény bekövetkeztétől számított 20 munkanapos türelemi időn belül elmulasztott visszavonni, amely után az eszközök jegybankképessége megszűnik, vagy azok az ügyfél által a továbbiakban használhatatlanná válnak.

- (b) A napzárási eljárásokra, illetve az aktív oldali rendelkezésre álláshoz való hozzáférésre vonatkozó szabályok első alkalommal történő megsértése esetén az alkalmazható pénzbüntetés mértéke a marginális hitelkamatláb plusz 5 százalékpont. A szabályoknak egy 12 hónapos időszakon belül történő ismételt megsértése esetén a bünte-

tőkamart mértéke minden egyes alkalommal 2,5 százalékponttal nő, amelyet az aktív oldali rendelkezésre állás jogosulatlanul igénybevett összege alapján kell kiszámítani.

2. NEM PÉNZJELLEGŰ BÜNTETÉS

Az eurorendszer a tenderszabályok, a kétoldalú műveletek szabályainak, valamint a fedezeti eszközökre vonatkozó szabályok megsértése esetén az alábbiak szerint függeszti fel az ügyfeleket:

2.1 FELFÜGGESZTÉS A TENDERMŰVELETEKRE ÉS A KÉTOLDALÚ MŰVELETEKRE VONATKOZÓ SZABÁLYOK MEGSÉRTÉSÉT KÖVETŐEN

Amennyiben 12 hónapon belül egy adott típusú mulasztásra harmadik alkalommal kerül sor, az eurorendszer az 1. fejezetben foglaltak szerint kirótt pénzbüntetés mellett az ügyfeleket egy meghatározott időszakra felfüggeszti az ugyanolyan típusú és ugyanolyan eljárás keretében lefolytatandó nyílt piaci művelet(ek) végzése alól. A felfüggesztés időtartama a következő fokozatok szerint alakul:

- (a) amennyiben a harmadik alkalommal történő mulasztáskor a rendelkezésre nem bocsátott biztosíték, illetve készpénz összege a rendelkezésre bocsátandó teljes biztosíték, illetve készpénz összegének legfeljebb 40%-a, egyhónapos felfüggesztést kell alkalmazni;

1 Arra az esetre vonatkozik, amikor az ügyfél a likviditásbővítő művelet során számára kiosztott likviditás rendezésére a megfelelő összegű fedezeti eszközt nem tudja átadni, illetve amikor az ügyfél a likviditáscsökkentő művelet során a számára kiosztott összeg kiegyenlítésére a megfelelő összegű készpénzt nem tudja rendelkezésre bocsátani.

2 Arra az esetre vonatkozik, amikor az ügyfél a kétoldalú műveletben megállapodásban rögzített összeg rendezésére a megfelelő összegű jegybankképes fedezeti eszközt vagy a megfelelő összegű készpénzt nem tudja rendelkezésre bocsátani.

3 Arra az esetre vonatkozik, amikor az ügyfél olyan eszközt használ fel, amely a fennálló hitelügylet biztosítékaként történő felhasználására alkalmatlan, illetve alkalmatlanná vált (vagy az ügyfél által nem használható).

4 Arra az esetre vonatkozik, amikor a nap végén az ügyfél elszámolási számlájának egyenlege negatív, és nem felel meg az aktív oldali rendelkezésre álláshoz való hozzáférés feltételeinek.

- (b) amennyiben a harmadik alkalommal történő mulasztáskor a rendelkezésre nem bocsátott biztosíték, illetve készpénz összege a rendelkezésre bocsátandó teljes biztosíték, illetve készpénz összegének 40–80%-a közé esik, kéthónapos felfüggesztést kell alkalmazni; és
- (c) amennyiben a harmadik alkalommal történő mulasztáskor a rendelkezésre nem bocsátott biztosíték, illetve készpénz összege a rendelkezésre bocsátandó teljes biztosíték, illetve készpénz összegének 80–100%-a közé esik, három hónapos felfüggesztést kell alkalmazni.

Jelen pénzbüntetések és felfüggesztési intézkedések, az alábbi 2.3 pontban foglaltak sérelme nélkül, minden egyes tizenkét hónapos időszak bármely további szabálysértésére érvényesek.

2.2 FELFÜGGESZTÉS A FEDEZETI ESZKÖZÖKRE VONATKOZÓ SZABÁLYOK MEGSÉRTÉSÉT KÖVETŐEN

Amennyiben egy 12 hónapos időszakon belül harmadik alkalommal történik mulasztás, az eurorendszer az ügyfelet az 1. szakaszban foglaltak szerint kirótt pénzbírság mellett az újabb nyílt piaci műveletek végzése alól felfüggeszti.

Jelen pénzbüntetések és felfüggesztési intézkedések, az alábbi 2.3 pontban foglaltak sérelme nélkül, minden egyes tizenkét hónapos időszak bármely további szabálysértésére érvényesek.

2.3 KIVÉTELES ESETEKBE MEGHATÁROZOTT IDŐRE TÖRTÉNŐ FELFÜGGESZTÉS MINDEN JÖVŐBELI MONETÁRIS POLITIKAI MŰVELET VÉGZÉSE ALÓL

Kivételes esetekben, a mulasztás(ok) súlyossága miatt, és figyelembe véve különösen az adott kötelezettségzegéssel érintett összegeket, valamint az elkövetett kötelezettségzegések gyakoriságát és időtartamát, a fenti 1. szakaszban leírtak szerint számított pénzbüntetés mellett meg kell fontolni az ügyfél három hónapra történő felfüggesztését minden jövőbeni monetáris politikai műveletben való részvétel alól.

2.4 MÁS TAGÁLLAMOKBAN REZIDENS INTÉZMÉNYEK

Az eurorendszer dönthet arról is, hogy a mulasztást elkövető ügyfél felfüggesztésére vonatkozó javasolt intézkedést az adott intézmény más tagállamokban található fióktelepire is kiterjeszti-e.

7. FÜGGELÉK

A HITELSZERZŐDÉSEKRE SZÓLÓ ÉRVÉNYES HITELBIZTOSÍTÉK LÉTREHOZÁSA

A hitelkövetelésekre szóló érvényes biztosíték létrehozására, továbbá az ügyfél fizetéseképtelensége esetén a hitelkövetelések gyors lehívásának biztosítására a következő további jogi feltételeket kell kielégíteni:

A hitelkövetelés fennállásának igazolása:

A nemzeti központi bankoknak a következő minimumintézkedéseket kell végrehajtaniuk az eurorendszernek fedezetként benyújtott hitelkövetelések fennállásának igazolására: (i) az ügyfél legalább negyedévente saját igazolást és átvállalást nyújt be a nemzeti központi banknak a fedezetként nyújtott hitelkövetelések fennállásáról; ezt a központi hitelnilyvántartó (ahol ilyen létezik) birtokában lévő információkkal való összevetés is helyettesítheti; (ii) a nemzeti központi bankok, a felügyelet, illetve a külső könyvvizsgálók eseti vizsgálatnak vetik alá az ügyfél által a hitelkövetelés fennállásáról az eurorendszernek adott tájékoztatás során alkalmazott eljárásokat; (iii) a nemzeti központi bankok, a hitelnilyvántartók, a felügyelet, illetve a külső könyvvizsgálók véletlenszerűen ellenőrzik az igazolás minőségét és pontosságát.

Az (i) pontban említett negyedéves igazolás és átvállalás tekintetében az eurorendszer ügyfeleinek a következő írásos kötelezettségeik vannak:

- meg kell erősíteniük és garantálniuk kell, hogy a nemzeti központi banknak benyújtott hitelkövetelés eleget tesz az eurorendszer által alkalmazott alkalmassági feltételeknek;
- meg kell erősíteniük és garantálniuk kell, hogy a fedezetként nyújtott eszközök közül egy sem szolgál egyidejűleg harmadik fél javára fedezetként, továbbá vállalniuk kell, hogy harmadik fél javára nem érvényesítenek hitelköveteléseket; és
- meg kell erősíteniük és garantálniuk kell, hogy azonnal, de legkésőbb a következő munkanapon tájékoztatást adnak a köztük és az illetékes nemzeti központi bank között fennálló szerződéses viszonyt lényegesen érintő bármilyen eseményről, különösen a

lejárati előtti, a részleges vagy teljes törlesztésről, a leminősítésről, továbbá a hitelkövetelés feltételeinek lényeges megváltozásáról.

A (ii) és (iii) pontban leírt ellenőrzések (eseti vizsgálat, véletlenszerű ellenőrzés) lehetővé tételére a felügyeletnek, de különösen a nemzeti központi bankoknak és a külső könyvvizsgálóknak felhatalmazással kell rendelkezniük ilyen jellegű vizsgálatok végrehajtására, amennyiben szükséges szerződéses formában, illetve a vonatkozó nemzeti előírásokkal összhangban.

• *Az adós értesítése a hitelkövetelés érvényesítéséről, illetve az érvényesítés nyilvánvalóságba vételéről:* Ami az adós értesítését illeti a fedezetként nyújtott hitelkövetelés érvényesítéséről, a különböző jogrendszerek sajátosságait figyelembe véve a következő követelményeknek kell eleget tenni:

- a) Egyes tagállamokban, ahol a nemzeti jog alapján – amint arról a vonatkozó nemzeti dokumentumok rendelkeznek – a fedezetként nyújtott hitelkövetelés jogszzerű érvényesítésének előfeltétele az adós előzetes értesítése, az adós előzetes értesítése jogi követelmény a hitelkövetelés elfogadhatóságához. Az adós előzetes értesítésének mint elfogadhatósági követelménynek keretében az ügyfélnek, illetve a nemzeti központi banknak – amint arról a vonatkozó nemzeti dokumentumok rendelkeznek – előzetesen vagy a fedezetként való tényleges érvényesítés időpontjában kell értesítenie az adóst az ügyfél által a nemzeti központi bank javára fedezetként nyújtott hitelkövetelés érvényesítéséről.
- b) Vannak olyan tagállamok is, amelyekben a fedezetként nyújtott hitelkövetelés szabályos érvényesítésének, vagy bizonyos esetekben a nemzeti jogszabály – amint arról a vonatkozó nemzeti dokumentumok rendelkeznek – értelmében a hitelkövetelés elsőbbségének előfeltétele az érvényesítés köznyilvánvalóságba vétele.

c) Végül azokban a tagállamokban, ahol az adós előzetes értesítése, illetve a fedezetként nyújtott hitelkövetelés érvényesítéséről köznyilvántartásba vétele a fenti a) és b) pontok szerint nem követelmény a vonatkozó nemzeti dokumentumok értelmében, az adóst utólagosan kell értesíteni. Az adós utólagos értesítésének keretében az ügyfélnek, illetve a nemzeti központi banknak (a vonatkozó nemzeti dokumentumokban foglaltak szerint) valamely hitelkockázati eseményt követően azonnal értesítenie kell az adóst az ügyfél által a nemzeti központi bank javára fedezetként nyújtott hitelkövetelés érvényesítéséről. Hitelkockázati eseményen nemteljesítés vagy bármilyen hasonló esemény értendő, amint arról a vonatkozó nemzeti dokumentumok rendelkeznek.

Nincs értesítési kötelezettség abban az esetben, ha a hitelkövetelés olyan bemutatóra szóló instrumentum, amelyre a vonatkozó nemzeti jogszabály nem ír elő értesítési kötelezettséget. Ilyenkor a bemutatóra szóló instrumentumot fizikailag el kell juttatni az adott a nemzeti központi bankhoz előzetesen, illetve a fedezetként való tényleges érvényesítés időpontjában.

A felsorolt követelmények minimumkövetelmények. A nemzeti központi bankok dönthetnek úgy, hogy a fenti eseteken túlmenően utólagos értesítést, illetve nyilvántartásba vételt is megköveteljenek, amint arról a vonatkozó nemzeti dokumentumok rendelkeznek.

- *A banktitok és a bizalmasság tekintetében nincs korlátozás:* Az ügyfél nem köteles az adós engedélyét kérni a hitelköveteléssel és az adóssal kapcsolatos információk rendelkezésre bocsátásához, mely információkat azért kér be az eurorendszer, hogy érvényes hitelbiztosítékot lehessen létrehozni a hitelkövetelésekre, és hogy az ügyfél nemteljesítése esetén a hitelkövetelés

gyorsan érvényesíthető legyen. Az ügyfélnek és az adósnak szerződésben kell rögzítenie, hogy az adós feltétel nélkül hozzájárul ahhoz, hogy az őt és a hitelkövetelést érintő ilyen jellegű adatokat az eurorendszer rendelkezésére bocsássák. Minderre nincs szükség akkor, ha a nemzeti jogszabályok e tekintetben nem írnak elő korlátozást, amint arról a vonatkozó nemzeti dokumentumok rendelkeznek.

- *A hitelkövetelés érvényesítésének tekintetében nincs korlátozás:* Az ügyfél köteles biztosítani, hogy a hitelkövetelés teljes mértékben átruházható és korlátozás nélkül az eurorendszer számára fedezetként jóváírható. A hitelszerződésben, illetve az ügyfél és az adós között létrejött más szerződésben semmiféle korlátozó rendelkezés nem lehet a hitelkövetelés érvényesítését illetően kivéve, ha a nemzeti jogszabály kifejezetten előírja az eurorendszer kivételezett pozícióját a fedezet érvényesítését illetően, függetlenül a szerződésben rögzített korlátozásoktól.
- *A hitelkövetelés lehívásának tekintetében nincs korlátozás:* A hitelszerződésben, illetve az ügyfél és az adós között létrejött más szerződésben semmiféle korlátozó intézkedés nem lehet a fedezetként nyújtott hitelkövetelés lehívását illetően, beleértve ennek formáját, idejét vagy bármilyen más követelményét.

